

A l m a n a c h

1991–2011

**k 20. výročí Domova svaté Rodiny
Kolektiv autorů**

Obsah

Editorial	3	Jak se (ne)měníme	30
Slovo úvodem	4	Je stále za co děkovat	32
K jubileu Domova svaté Rodiny	5	Soucit v bolesti	34
Přímluva za svět i za tebe	6	Náš chlapeček	35
Vzpomínky sestry Akvinely	7	Prázdnota a naplnění	37
Vzpomínky sestry Prokopie	15	Pokojný domov	39
Vznik Nadace sestry Akvinely	16	Cena nabízené pomoci	40
Svědectví rodičů	17	Svědectví zaměstnanců	42
Moje vzpomínky	17	Výchova s citem	42
Domov svaté Rodiny a jeho místo v našich životech	19	Chuť pomáhat	44
Pohled zpátky	21	Vzpomínky zdravotní sestry	46
„Rybínek“ – aneb pocity otce	23	Co mi Domov vzal a co mi dal?	47
Můj příběh – Věra	25	Síla k práci v Domově	48
Tentokrát to bude chlapeček	28	Ve službě se sv. Zdislavou	49
		Pomoc dávat a přijímat	50

Vážení a milí čtenáři,

almanach, který čtete, je zaznamenáním vzpomínek a faktů z dvaceti let života Domova svaté Rodiny v Praze na Petřinách a v Liboci. Jsou v něm shromážděny vzpomínky zakladatelky Domova svaté Rodiny sestry Akvinely L. Loskotové, jejích spolupracovníků a pochopitelně i rodičů našich klientů. Laskavě přispěli i duchovní otcové a řeholní sestry, kteří Domov v uplynulých letech provázeli. Příspěvky jsou různého stáří, ale dokreslují atmosféru i náhled na život tohoto Domova, který není pouhým ústavem, ale pro svou vizi a poslání si bere za vzor nazaretskou rodinu Ježíše, Marie a Josefa v jejím každodenním prožívání.

Dík patří všem, kteří přispěli nebo se podíleli na vzniku almanachu, jmenovitě paní režisérce Marii Šandové, která poskytla řadu textů z archivu a film. Zvláštní poděkování patří našim dobrodincům, kteří finančně přispěli na tisk almanachu a výrobu kopií dokumentárního filmu „Zlatá nit sestry Akvinely“. Jsou to: zaměstnanci Arcibiskupství pražského; ing. Aleš Laboutka; AROS-OSIVA, s. r. o.; FLUX, s. r. o.; Vize 97 – Nadace Dagmar a Václava Havlových.

Za redakci

Tomáš Biňovec, ředitel Domova svaté Rodiny, červenec 2011 AD

Slovo úvodem

Přátelé a příznivci Domova svaté Rodiny,

spolu s vámi děkuji Bohu za dvacet let činnosti Domova svaté Rodiny. Víím, že vztah některých z vás k Domovu je velmi intimní. Někdo z vašich blízkých je klientem tohoto Domova nebo jste zde pracovali a máte na co vzpomínat nebo patříte mezi příznivce všeho dobrého. Poděkování za těch uplynulých dvacet let patří proto mnohým z vás. Rádi vzpomínáme na matku zakladatelku, sestru Akvinelu, která kdysi projevila značnou míru odvahy a svou vizi Domova chtěla a uměla prosadit, takřka s prázdnou kapsou, a Bůh její naději nezklamal. S pomocí dobrodinců a štědrých dárců z různých stran obstarala prostředky na přestěhování klientů ze severních Čech do Prahy, s pomocí dobrodinců se pustila do úpravy Domova na Petřínách a do rekonstrukce v Liboci. Těm všem patří chvála a dík, především pak pracovníkům a vedení Domova, kteří se o klienty starají, práce v Domově řídí a klientům Domova vychází vstříc. Nyní je před námi naléhavá výzva, protože je třeba provést rekonstrukci domu na Petřínách, což působí starost zaměstnancům, příznivcům i klientům Domova. Vynaložené prostředky budou nemalé, budeme vděční všem za jakoukoliv pomoc a o tuto pomoc také prosíme. Dobrý Bůh vidí naše úsilí ve službě nejpotřebnějším, On sám je a bude naší odměnou. Děkuji vám!

Za pražské arcibiskupství

Karel Herbst, pomocný biskup

K jubileu Domova svaté Rodiny

Život každého člověka je tajemství hluboké jako propast, napsal sv. Augustin. Je tedy otevřenou otázkou a neuzavřeným projektem. Současná důsledně atomizovaná společnost, která ráda rozděluje lidi na bohaté a chudé, zdravé a nemocné, soběstačné a závislé, nechce o tajemství dřímajícím v každém člověku ani slyšet a snaží se zjednodušit vnímání a vidění souvislostí na pohled vlastního „já“, ať osobního, rodinného, kmenového nebo třídního. Výsledkem je sobectví, ovšem s tím, že dříve převažoval egoismus soukromý, zatímco dnes se začíná pomalu, ale jistě projevat globálně. Převažuje sebestřednost nad altruismem, snaha mít co nejméně nad snahou být. Zapomíná se, že každý život, ať žitý v paláci nebo v chatrči, nutně vyžaduje určitou obět (nikoliv jako obřad, ale jako postoj). Kdo by chtěl svůj život zachovat, ztratí jej, důtklivě připomíná Ježíš.

Je tajemstvím, proč se někteří lidé narodí zdraví a jiní zase patří mezi hendikepované, a jsou proto odkázáni na rodiče a na ty, kdo jim s láskou a porozuměním pomáhají. Spolupráce rodiny a obětavých duší prospívá nejen potřebným, ale stává se příkladem pro společnost a jistým způsobem, který zpovrchnělý svět ovšem nechápe, ji morálně udržuje při životě. Svým jednáním tito obětaví lidé připomínají, že každý lidský život má nekonečnou cenu. Sílu k tomu dostávají tak, že myslí také na druhé a ze svého srdce rozdávají to nejcennější, co ve vesmíru existuje: lásku. Pravý původ této odhodlanosti pomáhat bezbranným a potřebným znají ovšem jen ti, jimž byly shůry otevřeny oči, neboť tato síla je Božím darem. Bůh tak zachraňuje život a pomocí otevřených rukou a milujících srdcí se sklání ke svým dětem.

Každé dobré dílo má svůj začátek: Domov svaté Rodiny vděčí za svůj vznik jedné obyčejné řeholnici, která dělala neobyčejné věci, sestře Akvinele. Životem ji vedla tajemná Boží ruka, a ona vždy poslechla, až ji přivedla k postiženým dětem. Ty potřebují něco víc než jen profesionální péči: kromě lidského přístupu potřebují pozorné, milující srdce. V podstatě jde o program milosrdného Samaritána, když ve své vnímavosti srdce vidí, kde je nejvíce zapotřebí lásky, a podle toho jedná. To se stalo náplní života sestry Akvinely, neboť dobře věděla — a v tom je nám všem příkladem —, že skutky milosrdenství prokazovanými potřebným projevujeme své uvědomělé lidství a své spojení s Bohem.

Do základů tohoto jubilujícího Domova je nesmazatelně zapsán duch této obětavé, laskavé a milující zakladatelky a první ředitelky, která si plně uvědomila svou křesťanskou odpovědnost a zásadně myslela víc na druhé než na sebe. Vytvářela malá „údolí štěstí“ pro děti i jejich rodiče uprostřed světa, který se naopak zhlíží v horách blahobytu a sobectví. Proti této antikultuře postavila lásku, která nehledá sebe, a proto vytváří novou kulturu života. Jde o humanismus v praxi, který vidí v člověku Boží obraz a chce mu ze všech sil pomoci vést tomu odpovídající život. Starozákonní kniha Tobiáš připomíná: Prokazuj milosrdenství podle toho, jak hodně máš. Máš-li málo, neboj se prokazovat milosrdenství z mála. Dobrý poklad si tím ukládáš pro den nouze. Přejme Domovu svaté Rodiny, aby i nadále působil podle těchto slov inspirovaných Duchem pravdy a lásky. Tak nejlépe naplní odkaz sestry Akvinely.

P. Michael M. Fiala, O. Praem., květen 2011

Přímluva za svět i za tebe

Milí čtenáři,

nevylekejte se, začnu svůj příspěvek trochu ze široka. Ale nebude dlouhý, nebojte.

Mnoho lidí v dnešní tak vyspělé době na osoby s mentálním postižením pohlíží s rozpaky, myšlenka na postižené dítě je naplňuje velikou úzkostí a strachem. Neumíme si představit, jak může být život člověka s takovýmto postižením hodnotný, a nebo dokonce krásný ...

Zároveň se mnoho lidí v dnešní tak vyspělé době i vůči Bohu a vůči náboženství staví velmi pasivně. Snad ani ne pro výhrady, že: „Žádný Bůh přece není! ...“, ale neumějí si představit, v čem může být pro život člověka přínosem o něco takového se zajímat. A přece i člověk ve věci náboženství takto pasivní a třebas i zcela nepoučený, pokud se dostane do těžké životní situace a někdo věřící z jeho okolí jej ujistí, že se za něj modlí, přijme to s vděčností.

Když jiné jistoty zakolísají, jsme spontánně otevřenější pro možnost hledat oporu v Bohu.

A nyní k našemu Domovu svaté Rodiny: Jedna stránka života Domova je právě upřímná modlitba za celý svět. Největší podíl na tom mají přirozeně rodiny jednotlivých dětí (jak říkávala sestra Akvinela) čili klientů. Ano, jejich nejbližší příbuzní jsou provázeni modlitbou s takovou usilovností a věrností, jako středověké královské rodiny, které kvůli tomu zakládaly slavné kláštery a vynakládaly na to velké prostředky. Ale naše děti se modlí (učíme je to) také za sebe navzájem a vůbec za celý svět: za pracovníky Domova a za jejich rodiny a starosti; za vedoucí osobnosti naší církve a společnosti, zvláště za ty, které Domov navštívily a které osobně znají; za děti, které chodí do školy; za šťastný průběh různých významných událostí v naší zemi; za lidi na celém světě postižené pohromami atd.

A kromě toho — a v tom je zvláštní kouzlo těchto proseb uprostřed obvyklé mše — se děti modlí za ochotu odpouštět si navzájem, za to, aby jim Bůh dal sílu neublížovat druhým a polepšit se ...

Mnohdy bych přál lidem, kteří prožívají těžkosti, aby věděli, že jsou provázeni modlitbou. Věřím, že by je to povzbudilo, ať už sami věří a modlí se, nebo ne. Ale nejde jen o chvíle, kdy je nám ouvej. Kdykoliv nám může být vzpruhou, že je v Liboci a na Petřinách Domov, z něž jsme provázeni modlitbou. S naprostou nezištností vychází ze srdcí a z úst těch, kteří — zdálo by se — nemají co dát.

P. Gorazd Pavel Cetkovský, O. Carm., Římskokatolická farnost — Praha-Liboc, červen 2011

Vzpomínky sestry Akvinely

Úvodní poznámka: Tento text vznikl v časovém rozmezí let 1996–1999. Proto je na něm patrná i změna stylu a přerušování vypravování. Text jsme mírně krátili, aniž bychom ubírali na autentičnosti vypravování sestry Akvinely. Mezititulky jsou redakční.

... malá, ale přesto pravdivá historie Boží i lidské lásky.

Budování Domova na Petřinách

V Libocké škole v Praze 6 probíhají rekonstrukční práce. Naše úsilí je zaměřeno k získání potřebných financí na stavbu. V této době jsem si uvědomila, že bez povšimnutí uplynul čas, kdy jsme budovali Domov na Petřinách. Toto dílo provázelo mnoho zajímavých událostí, kdy Bůh žehnal, pomáhal, ulehčoval a byl nám stále nablízku. V tomto duchu bych ráda vzpomněla na historii Domova svaté Rodiny na Petřinách a zároveň zachytila události kolem Liboce.

„Hleďte nejdříve Boží království, ostatní vám bude přidáno.“ Slova Písma svatého z listu sv. Pavla Korinťanům jsou aktuální pro dnešní dobu plnou kvasu, neklidu a honby za majetkem. My, kteří jsme prožili ateistickou dobu minulých desetiletí, jsme naplněni vděčností, radostí z přemožení zla, nadějí ve svobodné vyznání víry a otevření cesty, po dlouhá léta nám uzavřené. I naší řeholní komunitě se naskytly možnosti, které se nabízely hned začátkem roku 1990. Byla to příležitost ke změně práce v řeholních komunitách, komunistickým režimem násilně přerušené, kdy jsme byly zařazeny do továrních hal a později k mentálně postiženým dětem. Neznámé prostředí přineslo nejen problémy, ale i mnohé radosti, zvláště ve službě trpícím bližním, v nichž jsme v praxi sloužily ukřižovanému Kristu. Důchodový věk však ukončoval postupně i tuto službu a odcházely jsme na odpočinek.

Nám, Školským sestrám de Notre Dame, byl určen cisterciácký klášter v Oseku u Duchcova, který v únoru 1990 prozářily paprsky naděje. Nové vedení Katolické charity, ing. Rohlena a jeho náměstkyně MUDr. Svatošová, přijelo do našeho domu odpočinku s prosbou, aby sestry pomohly zřídit v Praze dům pro mentálně postižené děti: „Žádosti rodičů se množí. Čas letí, je nutné, aby mladí lidé získali zkušenosti. Je třeba je seznámit s prací a způsobem péče.“ Návštěvníci odjízďeli s příslibem, že se sestry tohoto úkolu ujmou. V květnu byly na cestu připraveny dvě sestry, které ve spolupráci s charitou a s rodiči dětí měly získat vhodný objekt pro příští Domov. „Člověk miní, Pán Bůh mění.“ Jedna ze sester těsně před odjezdem náhle zemřela na infarkt.

Do Prahy jsem odjížděla jen já plná nejistoty, jak tento úkol zvládnu. Nezůstala jsem osamocena. V Katolické charitě i mezi rodiči se našlo dost aktivních pomocníků. S Božím přispěním se podařilo již v červenci v Praze 6, Ulrychova 10, zajistit jesle určené k uzavření. V říjnu 1990 byl tento objekt předán Ústavem národního zdraví Prahy 6 Katolické charitě. Klíč od domu byl vložen do rukou těm, kteří byli schopni dům připravit k rekonstrukci – mně a třem pomocníkům, kteří měli příležitost si vykonat náhradní civilní službu.

Byla to hlavně odměna těm, kteří neúnavně usilovali o získání domu. Je tu třeba připomenout rodinu Liškovu, paní Kubů, paní Jandovou a samozřejmě i charitu. Bez problémů se nic neobejde. Nastaly mnohé starosti.

Jesle sloužily malým dětem. Pro věkově starší byly nevyhovující. Byla nutná rozsáhlá adaptace celého objektu. Objevila se dost závažná překážka. Nenašel se původní plán stavby. I přes velkou snahu jej získat, jsme jej nedokázali objevit. Bez něho se však nedalo zakreslit nový plán budovy a tak zahájit práce. Architektovi Synkovi byl zadán úkol vyměřit přesně interiéry, aby se na těchto podkladech dal vypracovat projekt budoucího Domova.

Mezitím se hledalo přístřeší pro některé pracovníky, kteří byli přijati na pomoc v práci na stavbě. I zde pomohlo lidské porozumění Městského úřadu Prahy 6, který charitě pronajal několik místností v přízemí činžovního domu na Veleslavíně. Během prosince se připravoval objekt jeslí k rekonstrukci. Charita zajistila firmu NOVUM, schopnou rekonstrukční práce provést v nejkratší době. Přestavba začala v lednu 1991 a měla být ukončena v srpnu 1991.

Byl dohotoven projekt, získán stavební souhlas a finanční prostředky. Rekonstrukce představovala rozpočet 5 milionů korun. Zajistit potřebný obnos byl těžký úkol pro charitu. Hledala dárce. Největší porozumění našla u rakouské charity a u Městského úřadu Prahy 6. Našlo se i pochopení rodičů a mnozí menší dárce. Byli i četní nedůvěřivci, kteří pochybovali o zdárném ukončení přestavby. Sílu dodávala pevná důvěra v pomoc Boží. Ta nikdy nezklamala. Od výplaty k výplatě se vždy získávaly potřebné peníze. Dělníci firmy NOVUM pracovali doslova od slunka do slunka a přestavba poměrně rychle pokračovala.

Tři pomocníci ubytovny pod mým vedením vyváželi suť, přesívali písek, připravovali maltu, skládali cihly a uklízeli objekt, aby řemeslníci měli vše připraveno. Interiér budovy se rychle měnil. Hluk kompresoru, kladiv a míchaček naplňoval veškeré prostory. Bylo demontováno vodovodní a elektrické vedení i topení. V domě se žilo v nejprimitivnějších podmínkách. Dělníci přicházející z opačného konce republiky přespávali na starých dveřích ve spacích pytlicích.

Rekonstrukce, která započala v lednu 1991, zdárně pokračovala. Velké otevřené balkony na obou stranách domu v prvním poschodí byly přeměněny na ložnice. Z bezpečnostních důvodů bylo po obou stranách budovy přistavěno schodiště vedoucí přímo do zahrady. Pod schodišti vznikly dvě bezbariérové verandy, které slouží

v zimě jako tepelná izolace a současně k uskladnění vozíků i jako šatna pro personál. V průčelí domu je složitě řešená zasklená chodba. Dodává celému objektu zajímavý, zmodernizovaný a útulný vstupní prostor. Z místnosti pro kočárky po obou stranách stavby vznikla na jedné straně šatna pro personál i děti a na opačné straně se vybudovala malá kancelář pro vedoucího a za ní dílnička na tkaní.

V srpnu 1991 byl interiér z velké části hotov a začalo se s úklidem. Při této práci se nejvíce zapojili rodiče dětí, které měly být přijaty do Domova. Úklid okolí a úpravu terénu, poškozeného stavbou, si vzali na starost tři muži, z nichž se později vyklubali tři architekti. Jeden z nich byl otcem postižené dívky. Jeho kolegové mu vytrvale chodili pomáhat a úpravu provedli opravdu odborně.

Zařízení pro celý objekt bylo předem zakoupeno a uskladněno v ubytovně na Veleslavíně. Za pomoci stavebních dělníků se veškeré zařízení převezlo během jednoho dne do Domova. Naši chlapi za pomoci některých otců dětí provedli montáž skříní a váleň. Nejvíce se osvědčili chlapi Charvátovi, pan Zemek, dr. Freitag a další. Jakmile bylo zařízení přestěhováno i rozmístěno, zavládla v domě radostná nálada. Kazil ji oprýskaný dům, který nepůsobil příjemně. Nebyly však finanční prostředky na fasádu. Volání SOS vyslyšeli opět přátelé z rakouské charity. Jejich finanční pomoc přispěla nejen na fasádu, ale i na nový nátěr oken.

Lešením obestavený dům byl velkým lákadlem pro ty, kteří neradi vcházejí do domu dveřmi. Nebezpečí zažehkala obětavost pana Zemka, tatínka budoucí obyvatelky Janičky. Stal se dočasně nočním hlídačem. Několikrát během noci prošel se světlem celou budovu. Jednou při pochůzce málem přišel do konfliktu se strážci veřejného pořádku. Bdělí sousedé v noci upozornili policii na podezřele se pohybuující světlo v temné budově. Když se pan Zemek ukládal na chvíli ke spánku, stanuli nad jeho provizorním lůžkem policisté. Příhoda skončila s humorem, poděkováním za ochranu a taky poznáním, že dům je pečlivě střežen. Potěšilo nás, že sousedé z okolí nejsou lhostejní k osudu Domova.

V září se důkladně a pilně uklízelo. Dokončovalo se rozmístění nábytku a prováděl se úklid celého objektu. V posledním zářijovém týdnu po ukončení fasády se demontovalo lešení. Vynikla hezká šedobílá budova, která připomínala spíše rodinný dům než ústav. I volba názvu — Domov svaté Rodiny — tomu odpovídala. Nakonec byl dům zkolaudován. Nastala chvíle, na niž čekali rodiny i pracovníci.

Výběr klientů byl proveden již během stavby. Byly předloženy lékařské posudky, popsány diagnózy, vyplněny dotazníky a podepsány dohody.

Dne 1. října 1991 byla cesta k Domovu na Petřínách obsazena auty. Staniční sestra přijímala děti a směřovala je na jednotlivá oddělení. Tam se jich ujímaly pracovníce v bílo-růžových proužkovaných šatech, které si samy ušily, a pracovníci v bílých uniformách. Toho dne bylo přijato do Domova třicet dětí i dospělých. 3. října 1991 doplnily počet dětí z Horní Poustevny. Tím byl ukončen příjem obyvatel. Kapacita domu byla naplněna a čtyřicet svěřenců se stalo natrvalo obyvateli prvního charitního domu v Praze. Převzalo za ně odpovědnost třicet pracovníků převážně mladšího věku. Život se rozběhl na plné obrátky. Sklad potravin byl naplněn potřebným zbožím. Kuchyně začala fungovat s celodenním provozem. V prádelně se rozjely automatické pračky Siemens darované rakouskou charitou. V jídelně všichni společně, zaměstnanci i děti, třikrát za den zasedali ke stolu. Stoly do jídelny dodal ústav ze Straubingu.

Oddělení sv. Josefa poskytlo domov skupině deseti chlapců ve věku 10 až 45 let s různým stupněm mentálního postižení. Je zajímavé, že věkové rozdíly nevyvolaly žádné konflikty. O chlapce se od začátku starali vychovatelé i vychovatelky. Další tři skupiny obsadily dívky, které byly zařazeny podle fyzického i mentálního postižení. Na oddělení sv. Anežky byly umístěny děti s kombinovaným postižením. V oddělení sv. Zdislavy zdomácněly dívky s mentálním postižením. Na těchto odděleních pracují doposud převážně zdravotní sestry a sanitářky. Třetí oddělení zvané Notre Dame poskytlo domov dívkám rozdílného věku, ale přibližně stejného stupně mentálního postižení. V tomto oddělení se perfektně osvědčily pracovníce s pedagogickým vzděláním.

Problematiku složitě práce s přijatými klienty lze těžko hodnotit. Začátky práce a seznámení se současným stavem dětí byly pro pracovníky náročné. Pochopit psychiku a porozumět různým projevům chování dětí vyžadovalo od pracovníků zkušenost, která všem chyběla. Byla však nahrazována trpělivostí, ochotou a laskavostí. I děti si těžko zvykaly na změnu prostředí. Jejich chování bylo zpočátku neklidné a často se i zhoršovalo. V takových chvílích jsme se více spojovali v modlitbě.

Dne 7. října 1991 se konalo slavnostní požehnání Domova pražským arcibiskupem PhDr. Miloslavem Vlčkem. Slavnosti se zúčastnilo mnoho hostů, kteří se s upřímným zájmem přišli potěšit z dokončeného díla.

Život služby

Hned po otevření prvního charitního domu v Praze se projevil mimořádný zájem o přijetí dalších klientů. Návštěvy přicházely, telefon nepřestával zvonit. Těžko jsme odmítaly žádosti. Některé případy jsme řešily denním pobytem.

Tím se kapacita Domova rozrostla o další děti. Schopnější klienty jsme ještě mimo to přijali do zkráceného pracovního poměru. Zůstali doposud a vypomáhají v kuchyni, prádelně a při úklidu.

Bezpečnost a stanovený režim Domova samozřejmě zajistil dostatečný tým pracovníků. Zájemců o práci se hlásilo poměrně dost, hlavně z řad mladé generace. Přijímání zaměstnanců jsme se snažili řídit pečlivě a obezřetně. Při seznámení se zároveň prověřoval vztah pracovníka k dětem a jeho pohnutka k volbě tohoto povolání. Nezastírala se obtížnost práce, náročnost směnových služeb ani fyzická a duševní námaha. K tomu se předkládala další kritéria, jako je láska k trpícím, duchovní a morální život, etika chování, trpělivost a fyzické zdraví. Přihlíželo se též ke vzdělání a osobním schopnostem. Veškerý provoz přinášel a dosud přináší nejen starosti, ale musíme přiznat, že i dostatek radosti.

Služba postiženým vyžaduje sílu, odvahu a lásku. Pracovníci procházejí tvrdou zkouškou, v níž buď obstojí, nebo odcházejí. Důvody k ukončení práce jsou různého charakteru. Jedním z hlavních důvodů se stává studium, kterým si pracovníci rozšiřují a prohlubují své znalosti v oboru speciální pedagogiky. Další důvod je vstup do manželství, kdy se odchází z příčin bytových, a třetím méně důležitým bývá poznání, že tato práce nepřináší očekávané uspokojení. Během sedmi let provozu vstoupilo do manželství deset našich pracovníků, z toho tři páry se seznámily na pracovišti Domova. Téměř ve všech případech bývá účast dětí i pracovníků na svatbě samozřejmá.

Kontakt s Domovem nebývá ukončen odchodem. Přátelský vztah zpravidla přetrvává a různá setkání jej stále upevňují. Spojuje nás i víra v Boha, kterou někteří jedinci našli právě v Domově, kde se v malé kapličky – duchovní oáze zařízení – čerpá síla, odvaha překonávat tíhu práce i různé problémy. Zřízení kaple vyšlo z iniciativy pracovníků. Brzy po otevření 1. listopadu 1991 při mši svaté vstoupil do malého společenství dětí i pracovníků náš Pán Ježíš Kristus, který mezi námi stále přebývá.

Jsme zařízení Katolické charity a každý, kdo má zájem u nás pracovat, je si vědom toho, jaký duch v domě převládá. Nevěřící pracovníci jsou předem informováni a bez jakýchkoliv závazků přistupují na naše podmínky. Tolerují náboženské smýšlení, aniž by sami měnili své názory. Oboustranné pochopení udržuje dobré soužití i při rozdílném náboženském vyznání. Děti, které chápou náboženské pravdy, jsou vedeny se souhlasem rodičů v tomto duchu. Při přijímání dětí do Domova nerozhoduje náboženská příslušnost rodičů ani dětí. Rodiny většinou přivítaly možnost, že jejich dítě bude vychováno v náboženském duchu.

K tomu byla dána jedinečná příležitost zřízením kaple s pravidelnou účastí na bohoslužbě – dvakrát týdně. Bůh se postaral, aby se dětem dostalo laskavého duchovního otce Adriana Zemka. Shodou okolností sám prožil část života vedle své mongoloidní sestry. Stala se obyvatelkou Domova. U ní získal velkou životní zkušenost a schopnost pochopit psychiku postižených lidí. Pater Zemek byl pro naše děti vtěleným dobrem, učitelem a vůdcem na cestě k Bohu. Jednou za týden při hodinové výuce náboženství zkušená učitelka „kmoťřička“ Liesnerová upevňovala v dětech poznání a vysvětlovala, co jim nebylo srozumitelné.

Neradi jsme se s otcem Zemkem loučili, když byl přeřazen do Plzně. Na jeho místo nastoupili dva mladí kněží. Otec Daniel, premonstrát, a otec Melichar, karmelitán. Děti přijaly výměnu jako samozřejmost. Oba otcové přistupovali k dětem se stejnou láskou a porozuměním. Spojovalo je s nimi pevné přátelství a upřímné vztahy. Oba shodně prohlašují, že se mezi našimi dětmi cítí jako v rodině. Dětská náklonnost jim přináší mnohé radosti a odměnu za jejich snahu. Na otázky dávají děti rozumné odpovědi, které někdy překvapují samotné duchovní. V současné době chodí na bohoslužbu pravidelně dvacet dětí, patnáct přistupuje k eucharistickému stolu. 14. září 1997 udělil biskup otec Malý deseti dospělým svátost biřmování. Byla to radostná událost pro děti, rodiče i pracovníky. Otec biskup ve své promluvě povzbudil rodiče k pochopení bolesti a k lásce k dětem, které jsou Bohu milé a pro ně často požehnaním.

Až doposud jsem popisovala samé pozitivní situace, které vykreslují ideální život prožívaný obyvateli i pracovníky Domova. Jistě každý čtenář zná problémy, které se objevují v každém větším společenství. První nedostatky byly zaviněny rychle provedenou přestavbou. Po zimě se ukázaly na fasádě budovy velké mapy vzniklé urychlenou instalací okapů a špatně zhotovenou střechou. Závada musela být odstraněna celkovou výměnou okapů, střechy a dlaždic na terasách. Nebyla garáž, nebylo ani auto. Věnoval nám je v roce 1993 Výbor dobré vůle Olgy Havlové, zejména laskavostí paní Otky Bednářové.

Přibývaly různé poškozené věci, které se nedaly opravovat na koleně. Řidič i údržbář potřebovali dílnu. U garáže se přistavěla i dílna. Zahradní nábytek a nářadí všude překážely. Hledalo se praktické řešení. Tento problém se odstranil postavením dvou dřevěných altánů. Postupně se odstraňoval starý, nevyhovující nábytek, který jsme převzali z jeslí. V kuchyni a v jídelně bylo nainstalováno moderní a technicky účelné zařízení.

Kanceláře účetní i hospodářky byly rovněž zmodernizovány a doplněny výpočetní technikou. Vybavení prádelny neodpovídalo množství prádla, proto byla zakoupena velká pračka a sušička. Prádelna se doplnila mandlem. Tento výčet zdaleka nezachycuje všechny problémy, na jejichž odstranění se odčerpaly vysoké finanční obnosy získané převážně od dárců.

Naši dobrodinci

Při těchto vzpomínkách je mou povinností vzpomenout na dárcy, kteří již přijali odměnu od nebeského Otce.

Brzy po zahájení provozu jsme se seznámili s paní Alenkou Kodíčkovou, která, sama na vozíku, hrdinně pomáhala shánět v cizině pomůcky pro invalidy. Kdo si též zaslouží naši vděčnost, je zemřelá paní Maulisová, která nám finančně pomáhala za života a pamatovala ve své závěti i na naše děti, kterým odkázala byt, který si ponechala na stáří ve své bývalé vile. Dalším zemřelým dobrodincem byl pan Karel Sakař, který rovněž za života myslel na potřeby Domova a ve své závěti odkázal našemu Domovu část svých úspor. Náš seznam zemřelých dárců nekončí. Vděčnou modlitbu si zaslouží i P. Karel Moštěk, farář z Tasova. Téměř po celou dobu existence Domova nám obstarával čerstvé ovoce, zeleninu a brambory. Obětavě zásoboval naši kuchyni. Mezi naše první dárcy patřil i pan J. Turek ze střešovické farnosti. Pomáhal nám radou i finančně. Spolu se svou paní rádi přispívali ze svých úspor na potřeby Domova. Každoroční vánoční finanční nadílku nám připravila dobrotivá a čiperná stařenka paní Tomasyová. Po celý rok odkládala ze svého důchodu ušetřenou část, aby nám připravila překvapení pod stromeček. Zvláštní dobrodiní prokazovala Domovu paní Vašátková, která na své chalupě v Dačicích zavařovala kompoty, vařila povidla a šťávy, které ve velkém množství s dcerou dopravovala do Prahy našim dětem. K Vánocům přidala ještě vlastnoručně napečené cukroví. Mezi zemřelé dárcy patří i třiadvadesátiletá paní Kavanová z Jilemnice, která měsíčně posílala ze svého důchodu 100 Kč. Otec Georg Löfler z Fürstenau při svých návštěvách Prahy nezapomněl předávat našemu Domovu část sbírky svých farníků. Naposledy nás navštívil v květnu 1997. O dva měsíce později zemřel.

Do naší vzpomínky na zemřelé zahrnujeme všechny, kteří nám projevovali dobrodiní bez nároku na jakékoliv služby. Věříme, že jejich hmotná pomoc a láska nás provázejí i na věčnosti.

Od zemřelých dobrodinců přejdeme k těm, kteří zapalují pochodeň lásky k dětem v současnosti. Je k tomu mnoho příležitostí a možností. Domov svaté Rodiny upozorňuje veřejnost jasnou řečí, kam směřují jeho cíle. Objekt libocké školy je také místem, kde se začíná uskutečňovat evangelium lásky. Už se na něm podílí mnoho těch, kteří svůj životní cíl formují podle slov blahoslavenství — „Byl jsem nahý, oblékli jste mne, byl jsem hladový, nasýtli jste mne, byl jsem nemocný, navštívili jste mne“. Naše společnost potřebuje ke svému ozdravení pochopit hloubku těchto slov, aby přispívala k morální obnově národa a nenechala bez povšimnutí prosby ve jménu slabých a přehlížených. V okruhu našich dárců převažují lidé starší, důchodového věku, kteří z vlastní zkušenosti poznali, jak je potřebné myslet právě na tyto jedince.

Za hranicemi naší vlasti máme upřímné přátele, kteří pro nás vyhledávají dobrodince, seznamují je s našimi finančními potřebami, které se vyskytují při naší práci. Oslovují společnost, aby nezištně přispěla k rozvoji sociální a charitativní práce u nás. Jsou to katoličtí kněží otec Alex Kutzer z Haselbachu, český Monsignore Pavel Kučera ze Zirndorfu, jeho spolupracovník P. Alfons Weber, který přijal věčnou odměnu v roce 1997, otec Josef Rudolf z Berlína, ředitel Dílen sv. Josefa ze Straubingu Walter Damböck, paní Volfová z Bernu, která se též již těší z věčné odměny, Peter Gut z Erlenbachu, profesor Bullock z Luxemburgu a Ch. Bleisch, ředitel Domova Hombrechtikon ve Švýcarsku.

I v naší zemi řada katolických kněží a jejich farníků ulehčuje svou pomocí naše finanční problémy. Slovem i penězi nás posiloval otec Vladimír Rudolf z Prahy 4 — Lhotky; po krátké nemoci zemřel ve Staré Boleslavi 8. července roku 2000. Otcové benediktini z Břevnova, kněží bělohorští, střešovičtí, libočtí, strahovští, pohořelí a bílovičtí, z Perné a z Tasova. I otec převor Augustin z Rajhradu vyniká svou mecenášskou aktivitou. Strašnická farnost prokazuje Domovu hojnou přízeň. Jmenovaní dárci byli našimi pomocníky od zahájení provozu Domova na Petřinách. Jejich seznam je uveden v libockém Domově v knize života.

Výchova, práce, slavení

Mnoho naší práce, námahy bylo vykonáno nejen z lidských ohledů, ale i s velkým úsilím plnit vůli Boží a sloužit bez počítání. Kolik radosti přinesl úspěch v keramické, tkalcovské a v košíkářské dílně! Kolik probuzení duševních i praktických schopností je možno zjistit už po sedmi letech provozu! Hudební, pohybová, výtvarná, dramatická i pracovní výchova postavila mnohé z dětí na stupeň vítězů při veřejných akcích.

Je zajímavé, že ani častá výměna pracovníků neomezila vývoj a výchovu dětí. Šťěstí je v tom, že sám Bůh posílá vždy pracovníky plné elánu a chuti. Když jim síly ochabnou, na jejich místa nastoupí druzí, kteří převzou prvotní nadšení a aktivitu. V Domově se stále začíná, nikdy nekončí. Kdo tuto práci zkusil, i když jí zanechal, nezapomíná na léta prožitá mezi hendikepovanými. Zřejmě duchovní atmosféra zanechává v duši vzpomínky na život v jejich prostředí.

Činnost dětí je citlivě zajišťována a vybírána podle individuálních schopností. Některé děti pracují v provozech Domova: v prádelně, v kuchyni a při úklidu. Jiné se vzdělávají v malé školní třídě, která patří k pomocné

škole v Rooseveltově ulici. Úsilí a nestrannost paní učitelky Radové se projevují v chování školáků. Do chráněných dílen nejsou vybírání jen nejschopnější jedinci. Často se u méně schopných dětí prokáže vytrvalost, touha něčeho dosáhnout a potom i při malém talentu se v ruce dobrého pedagoga rozvíjejí skryté schopnosti dítěte.

Život dětí v Domově je zpestřován různými domácími i veřejnými událostmi, které spojují tichý svět Domova s okolním světem. Každým rokem je příchod Mikuláše očekáván s radostným napětím. Na každém oddělení se připravuje vystoupení – hudební, taneční nebo dramatické. Rodiče, přátelé Domova a děti prožívají v rodinné atmosféře „nebeskou návštěvu“. Třikrát se oslavoval Mikuláš v blízké budově gymnázia v ulici Nad Alejí. Kulturní vystoupení má vždy slavnostní atmosféru, kterou vyvolává vznešená postava Mikuláše. Poslední roky ho velmi úspěšně zastupuje Terezčin tatínek, pan Meduna, herec Městských divadel pražských. Zná důvěrně prostředí Domova i jeho obyvatele, takže jeho slova jsou dobře volena a adresně mířena.

Masopustní doba je zakončena taneční zábavou, při níž všechny děti, převážně i personál, ojediněle rodiče, vyvolávají svými umělecky zhotovenými maskami upřímné veselí, doplněné bohatým občerstvením a společným tancem všech. V roce 1996 jsme „vyrukovali“ s celým maškarním průvodem do ulic Petřín. Vpředu král Klacek, kterého zastupoval pracovník vysoký dva metry, a královna (metr šedesát). Za nimi nejrůzněji oblečená pážata – děti ze všech oddělení. Kdyby nebyla ten den zima, dalo by se mluvit o dobře režírovaném představení. Celý průvod budil na Petřínách zájem veřejnosti.

Svátek matek je vítanou příležitostí, kdy děti mohou projevít maminkám svou lásku pohybovým, dramatickým nebo hudebním vystoupením i vlastnoručně zhotoveným dárkem. Některé výrobky jsou neumělé, ale pro maminku je to nesmírně cenný dar. Oslava svátku matek se koná v zahradě Domova, kde větší prostor umožňuje představení dětí i přátelské posezení při občerstvení.

K oslavám patří také náboženské události (křest, ojediněle biřmování, požehnání Domova dne 7. října 1991), svatba některého z pracovníků, oslava narozenin dětí, pracovníků (jen kulatá výročí), loučení s odcházejícím pracovníkem. Také vzácných návštěv veřejných činitelů nebylo v Domově málo. Španělská královna Kristina, paní Olga Havlová, paní Dagmar Havlová, pan ministr Lux, starosta Obvodního úřadu Prahy 6 Petr Boček, otec kardinál Vlk, otec biskup Škarvada, otec biskup Paďour, otec biskup Malý, otec biskup Radkovský, prezidentka rehabilitačního centra v Římě paní Boniová s manželem, ředitel Dílen sv. Josefa ze Straubingu, ředitel Domova Hombrechtikon ve Švýcarsku, otec Kutzer z Haselbachu a Monsignore Pavel Kučera ze Zirndorfu. Téměř každý měsíc zajišťují některé cestovní kanceláře exkurze zahraničních studentů z oboru pedagogiky nebo z oborů se sociálním zaměřením v našem Domově. Zájem je i u studentů z pražských škol zaměřených na výchovu zdravotně postižených.

Čas oddechu a rekreace

Snad pro některé čtenáře těchto vzpomínek bude zajímavé, jak se v Domově prožívají víkendy a jak se Domov podílí na rekreačních pobytech světců. Část dětí tráví víkendy u rodičů pravidelně. Některé rodiny si musí pobyt dítěte z různých důvodů odříci. Co se týká rekreačních akcí, záleží a bude jistě i v budoucnu záležet na finančních možnostech a na rozsahu postižení jednotlivých klientů i na náročnosti práce s nimi.

Za dosti ztížených podmínek jsme v červnu let 1992 a 1994 zajistili pětadvaceti našim dětem v doprovodu šesti pracovníků třítydenní rekreaci v Itálii – v Rimini – u moře. Tato dovolená mohla být uskutečněna díky italským přátelům, rodině Boniové. Stejný počet osob z jejich rehabilitačního centra byl v červenci na třítydenním pobytu v Praze v Domově. Výměna vyrovnala finanční náklady, ale objevil se problém s ubytováním. Ubytování bylo znesnadněno omezeným prostorem Domova. Navíc pro všechny děti nebyla dovolená v Itálii z lékařského hlediska vhodná. Další rekreace v cizině se proto ukončily a byly nahrazeny tuzemskými pobyty ...

... každá společná akce je provázána hudbou, která je pro mladé pracovníky projevem jejich zápalu ve službě druhým. Nahrazují hlučné moderní prostředky citlivým, radostným a Bohu milým způsobem. Když se ještě ke kytarám přidá flétna, kterou částečně ovládají i některé děti, pak je radostná atmosféra mládí strhující. Velkou zásluhu na hudebních vystoupeních měl pracovník Petr Hoffman s pracovníci Zdislavou, svou budoucí manželkou.

Hudbou dýchá i Domov. Čas v něm je rovnoměrně vyplněn zábavou, prací i odpočinkem. Mnohý z nás si povzdechne, že času je málo, úkolů mnoho. Život je pohyb. V Domově pohyb nechybí.

Prezentace Domova

Život v Domově zpestřuje návštěva divadel, koncertů, Matějské pouti, cirkusů i dalších kulturních akcí. Pro děti je to vítaná změna, příležitost poznat život ve velkoměstě. Pracovníci mají možnost prověřit chování dětí ve větší společnosti a jejich míru integrace do světa zdravých. Pan prof. Žilka, který učí hře na flétnu, zařadil několikrát naše děti na závěr flétnového koncertu v letohrádku Hvězda. Nebylo to klasické vystoupení. Obecenstvo trpělivě

vyslechlo ne zcela zdařilou hru našich dětí, které si přesto odnášely krabici čokolád, které posluchači přinášeli jako vstupné určené našim dětem. Pan profesor se svým lidským přístupem i opravdovou láskou k našemu Domovu uspořádal třikrát benefiční koncert v Tereziánském sále benediktinského kláštera v Břevnově. Výtěžky koncertů byly věnovány na rekonstrukci libocké školy.

Od 26. do 29. září 1997 jsme poprvé uspořádali veřejnou prodejní výstavu prací dětí v kapli sv. Jana Nepomuckého při kostele Panny Marie Sněžné na Jungmannově náměstí. S velkým porozuměním nás přijal kvadrán františkánského kláštera, otec Michal Pometlo. Dr. Jebavá z fakulty tělesné výchovy zdůraznila uměleckou tvořivost, která je často prezentována právě některými jedinci z řad postižených. Sama při studiu našich pracovnic na této fakultě ovlivnila výtvarnou výchovou jak samotné pracovnice, tak i práci dětí. O výstavu byl výrazný zájem ze strany veřejnosti.

Paní Míla Smetáčková svým příspěvkem do časopisu Břevnovan velmi citlivě zhodnotila výsledky výtvarné výchovy dětí. Výtěžek výstavy 40 000 Kč byl první výdělek našich tvůrců. Na výstavě byly zastoupeny výrobky z košíkářské dílny, které mohly soutěžit s výrobky profesionálů. Paní prof. Kubíková během jednoho roku dosáhla u některých svěřenců obdivuhodného pokroku. Pochvalu a zájem si zasloužily také věci, kterými paní učitelka Mušínská potěšila mnohé zájemce. Keramiku trvale trénuje paní Singulová. Vyšívání, kašírovaný betlém, různé obrazy, obrázky a další práce zhotovené na jednotlivých odděleních Domova měly rovněž obdivovatele, kteří svůj zájem potvrzovali dalšími objednávkami. Bráníme se tvorbě sériových výrobků. Naším přáním je, abychom se nedostali do zajetí mechanické činnosti. Chceme objevovat nové cíle, abychom rozvíjeli schopnosti manuální, hudební i tvořivé a otevírali cestu k dalšímu poznání. Tak projasníme život těch, kteří nám byli Bohem svěřeni.

V listopadu 1997 uspořádal akademický malíř Pavel Filip aukci obrazů, které získal v okruhu svých přátel. Aukce probíhala v malé, téměř domácí vinárničce „U Strců“ na Praze 2. Prostor nám zdarma a obětavě propůjčili majitelé manželé Černohousovi. Bylo zapojeno několik obětavců, kteří připravili výstavu obrazů věnovaných pro aukci. Aukci řídil velmi impulzivně pan Václav Lalák. Finanční zisk činil 41 000 Kč. Peníze byly věnovány na libockou školu. Výstavu a aukci natáčela ČT 1. Aukce se opakuje v předvánoční době každým rokem.

Naše děti poprvé vystoupily na veřejnosti v Dejvickém divadle. Začínající „herci“ a „tanečnice“ Domova sklídili spontánní potlesk diváků za výborně zrežirovanou pohádku O slepičce a kohoutkovi, za hudební show Melouni i za precizně provedené lidové tance. Jejich první kontakt s jevištěm jim přinesl 11. února 1998 uznání pana starosty ing. Bočka a pracovníků Obvodního úřadu. Tam vznikl nápad představit veřejnosti žáky pomocné školy v Rooseveltově ulici i obyvatele Domova svaté Rodiny. Celá akce skončila úspěchem. Bylo projeveno přání, aby se tyto přátelské skupiny každoročně setkaly na prknech divadla.

Na výstavě v září 1999 se těšily velkému zájmu veřejnosti černobílé fotografie uměleckého fotografa pana Vlastimila Malého. Zaměřil svou pozornost na sedmdesát obyvatel Domova svaté Rodiny. Práci se věnoval několik měsíců. Trvalo hodiny, než výsledek splnil jeho představu a podařilo se mu zachytit dítě ve chvíli, kdy se chovalo přirozeně a kdy se též projevil jemné záchvěvy jeho psychiky i výrazné vlastnosti, které oživily a ukázaly nejlepší projevy jeho osobnosti. V roce 2001 se výstava opakovala. Pan Malý vytvořil podobným způsobem barevné fotografie, které rovněž vyvolaly obdiv návštěvníků. Jeho umělecká tvorba velmi oslovila veřejnost a jistě byla mostem pro ty, kteří těžko hledali cestu do světa trpících.

Návštěvy a benefice

Moje vzpomínání na všechny události v Domově svaté Rodiny na Petřinách by nebylo úplné, kdybych vynechala vzpomínky na návštěvy, které do Domova zavítaly a staly se našimi dlouhodobými přáteli a dobrodinci. Začátkem roku 1994 se u nás v Domově objevila dáma, která vzbuzovala na první pohled úctu a důvěru nejen svým chováním, ale i svým přátelským úsměvem. Představila se jako členka Asociace Výboru dobré vůle Olgy Havlové z Paříže. Členkami tohoto výboru byly převážně české emigrantky, vlastenky, které se ihned po sametové revoluci zapojily do aktivní pomoci své vlasti. Zůstaly jí věrné i přes dlouhé odloučení od svých domovů. Paní Kamila Leclerc, ředitelka Asociace, přišla nabídnout pomoc i našemu Domovu. V upřímném rozhovoru jsem poznala její opravdový zájem o naši práci. Seznámila mne se svými dalšími kolegyněmi – s paní ing. Aninou Stránskou, rozenou Cuhrovou, s paní Helenkou Axlerovou a paní Adrienou Brossolet. Mezi Paříží a Prahou bylo tak navázáno pevné přátelství, které nepřerušilo ani zrušení pařížského Výboru dobré vůle Olgy Havlové, k němuž došlo koncem roku 2000 z finančních důvodů. Po celých deset let mnohá zařízení i mnohé rodiny s postiženými členy zakoušely pomoc organizace. Byla důležitá hlavně psychická podpora. Jsem ráda, že mohu ve svých vzpomínkách vyzdvihnout jejich nezištný zájem spojený s ochotou poskytnout pomoc v pravý čas.

Mezi prvními ji pocítili čtyři naše pracovnice a pan Ivan Hronek při návštěvě Francie. Během pěti dnů navštívili zařízení pro hendikepované lidi. Měli zajištěnou exkurzi i v Arše, což je rodinné zařízení pro postižené.

Má speciální program. Založil ji Jean Vanier, kanadský kapitán. Archa se těší velkému zájmu veřejnosti a rozšiřuje se v mnoha zemích Evropy i v zámoří.

Další akcí pařížského Výboru dobré vůle Olgy Havlové v roce 1995 bylo též pozvání do Paříže, kde čínská klavíristka uspořádala koncert ve prospěch našeho Domova. Na koncert jsem obdržela nejen pozvání, ale i letenku. Byla pozvána i paní PhDr. Dana Němcová, ředitelka Výboru dobré vůle Olgy Havlové. Koncert se konal v krásném zámku. Koncertní sál z velké části zaplnily rodiny českých emigrantů. Jistě byli přítomni i Francouzi. Krabice koláčů, které jsem přivezla od mé sestry, měla též úspěch.

Iniciativa Asociace tímto koncertem neskončila. Naše vlastenky stále hledaly další příležitost, jak nám pomoci. Byly zasvěceny do našich budovatelských plánů. Návštěvu Paříže uskutečnila dvojice umělců – pan Jiří Suchý a paní Jitka Molavcová. Vystoupení se konala 19. a 21. března 1998. Oba koncerty vynesly pro Domov 19 000 franků. Výtěžek oba umělci osobně předali v Domově na Petřínách za velkého doprovodu svých příznivců. V Paříži se uskutečnilo ještě jedno vystoupení – koncert paní Marty Kubišové. Měla u posluchačů úspěch. Návštěva Paříže byla pro ni velkým povzbuzením. Paní Marta Kubišová osobně s paní Aninou Stránskou odevzdala v Domově výtěžek vstupného 8 000 franků.

Dne 6. května 1998 v odpoledních hodinách v Tereziánském sále Břevnovského kláštera oslavil pan profesor Žilka svým benefičním koncertem svátek našich maminek. Pozval přední umělce. Informace o Domově a jeho účelu citlivě vyjádřil otec arcipát Opasek a otec biskup Jiří Paďour. Vyjádřil obdiv maminkám postižených dětí.

Domov svaté Rodiny se za poslední roky dostává více do povědomí veřejnosti. Přispívá k tomu větší zpopularizování naší činnosti i rozsáhlejší reklama kolem stavby v Liboci. Někdy, i když neradi, musíme odmítnout nabídky, které zasahují do našeho programu a jsou pro děti náročné z hlediska psychické i fyzické zátěže. Větší důraz je třeba klást na sebeobsahu, pomocné práce v provozu, zvláště u starších klientů.

Dobrá spolupráce je s dětmi ze školy Na Okraji v Praze 6. Čas od času předvedou našim dětem dramatizaci některé pohádky s morální tematikou. Snaha vedení školy začlenit naše děti co nejvíce do normálního světa dětí zasluhuje chválu a poděkování paní ředitelce i učitelskému sboru.

Máme více důvodů k poděkování a radosti. Když nás v roce 1998 navštívila poprvé paní Dagmar Havlová a tato zvěst zazněla na všech odděleních na Petřínách, děti začaly spontánně tleskat. Upřímný potlesk se samo sebou ozval, když se paní Dagmar skutečně objevila ve vstupní hale domu. Projevená radost a píseň „Slunce ať svítí, kde jsi ty“ jistě otevřely její srdce našim dětem dokořán. Děti oslovily první dámu a paní Dagmar se stala blízkou obyvatelům Domova svaté Rodiny. Přátelství bylo potvrzeno srdečným uvítáním v celém domě. Paní Havlová projevila zájem o výstavbu v Liboci, kde měla důvod k obdivu i možnost poznání, kde je potřeba poskytnout pomoc. Každým rokem navštěvovala Domov, když se naskytla příležitost doprovodit k nám zahraniční návštěvu. V roce 2000, dne 25. října, jsme vítali paní Dagmar s belgickou královnou Paolou, v příštím roce 1. března s chotí slovenského prezidenta paní Schustrovou a dne 9. října 2002 s Její královskou Výsostí Terezíí z Lucemburska ...

Přehled činností od roku 1991 v Domově svaté Rodiny na Petřínách není úplný. Je těžké posbírat v paměti podrobnější vzpomínky. Odvájí čas, práce, často i jiné zájmy, které překryly uplynulá léta. Přesto si přeji hrstkou sebraných událostí odhalit dalším pracovníkům naše začátky, pokusy i plány Domova, jejichž realizaci jsme směřovali k následující etapě – budování Liboce. V ní měl svůj nepřehlédnutelný úkol manažer ing. Šnajberk, tatínek naší Dany. Zaslouží si od nás upřímný dík, že nastoupil cestu prosebníka, který s pokorou a důvěrou v Boží pomoc oslovoval ty, od nichž očekával pochopení a pomoc pro velké dílo v Liboci.

Závěr

Malá historie Domova na Petřínách je téměř u konce. Hlavní ochránce Domova – svatá Rodina – zahrnuje celý Domov svou láskou, požehnáním a ochranou. Všichni, kdo prošli tímto zařízením, mohli pocítit její přízeň. Díky za tento dar! I když nastaly problémy a narazili jsme na mnohá úskalí, zazářilo vždy světlo pokoje. Nastal nový, jasnější den a prosvítíl duši obzvláště tam, kde clona temnoty bránila plnému rozvinutí smyslů.

Od roku 1995 bylo velkou pomocí zřízení občanského sdružení Přátelé Domova, kde jsou převážně rodiče dětí. Jeho předsedkyně, ing. Novotná, plně obětovala své zájmy Domovu. Sdružení zajišťuje materiál na tkaní, pleťení košíků i na keramiku. Jeho aktivit je mnohem více. Jsou vedeny upřímnou rodičovskou snahou obohatit život svých dětí a prohloubit vzájemné přátelství mezi rodiči.

Povinnosti a denní starosti se přímo valily kolem mne. Lituji, že se všechno nepodařilo tak, jak by bylo zajímavé pro budoucí generaci, aby poznala, že Domov svaté Rodiny se budoval na mnoha obětech, starostech i obavách. Do jeho základu byla vložena nejen spousta lidského úsilí, ale i hodně času prožitého na kolenou v tiché adoraci i ve vroucích modlitbách k Tomu, který celý tento projekt režíroval. O zdárném výsledku je možno se osobně přesvědčit.

Těmito vzpomínkami si přeji přiblížit vzdálenému pozorovateli život dětí, které jsou svěřeny péči našich zaměstnanců. Žijí uprostřed velkoměsta mezi námi, s námi. Chceme pomáhat těmto našim bližním, nebojíme se projevit jim svou lásku a sympatii. Denně prosím Boha za to, aby se těm, kteří jednou převezmou štafetu lásky, dostalo radosti, aby si zachovali ducha pospolitosti a dokázali bojovat proti pýše. Ta boří, co bývá někdy tak těžce vybudováno. Práce v Domově mezi postiženými zapustila kořeny. Kéž by se nenašel nikdo, kdo by je zpřetrhal! Vždy si opakujeme Ježíšovo: „Cokoliv jste učinili jednomu z mých nejmenších, mně jste učinili.“ To je i můj odkaz.

Přeji si uzavřít tyto vzpomínky poděkováním pracovníkům a pracovnicím, kteří přes mnohé oběti, zklamání, tělesnou i psychickou únavu statečně vytrvali u svých dětí. K nim je spravedlivé zařadit na prvním místě paní vrchní sestru Ludmilu Ledererovou, Mgr. Janu Dočekalovou, Mgr. Štěpánku Vyskočilovou, Mgr. Karla Žišku, paní Bártovou, paní Pukovou, paní Hřebíčkovou, pana Ivana Hronka. Výčet by byl mnohem obsažnější. Je hodně těch, kteří patří mezi průkopníky zahájení činnosti.

Bůh moudře řídí ty, které si vyvolil za nástroj své lásky. Přijmout Boží nabídku znamenalo zřítí se mnoha osobních přání. I nás, Školské sestry de Notre Dame, tedy i mne, zavedl Bůh do prostředí mentálně postižených, v němž jsme spolupracovaly s lidmi, kteří přicházeli s radostí v srdci, ochotou a pochopením ulehčovat nemocnost druhých. Služba mezi postiženými nás učila, co je v životě nejdůležitější. I poznání rodičovské lásky bylo pro nás zavazující. Učilo nás dát se celé dítěti, které na lásku nejen čekalo, ale plně si ji zasloužilo.

sestra Akvinela, Praha 1999

Vzpomínky sestry Prokopie

Sestra Prokopie je učitelka mateřské školy. Po roce 1945 krátce učila v MŠ v Kostelci nad Orlicí. Odtud přešla do Ústavu neslyšících v Praze na Smíchově, kde byla první školka pro neslyšící předškolní děti z celé tehdejší republiky, a tam dostala za úkol vypracovat osnovy pro vyučování neslyšících dětí, což se jí za deset let usilovné práce podařilo. Práci s dětmi si často ověřovali osobní přítomností úředníci z ministerstva školství.

Po nějaké době řeholnice musely opustit i toto působiště. Sestra byla přemlouvána, aby „odešla do civilu“ – jediné tak že bude moci zůstat, což rezolutně odmítla.

Sestry, a s nimi i sestra Prokopie, pak pracovaly v továrnách nebo v lesích, kde sázely stromky, aby si vydělaly na základní živobytí. Postupně se je představené snažily od těchto prací osvobodit. Naskytla se příležitost, když stát zakládal v pohraničí ústavu pro mentálně retardované děti. Jeden z nich byl nějakou dobu i v Oseku, kam byly svezeny postižené děti a mládež až z Moravy, a sestry se o ně začaly starat. Někdy měly i přes sto děvčat, a proto si z nich vytvořily skupiny a každou skupinu měly na starosti dvě učitelky-řeholnice.

Sestra Prokopie vzpomíná

„Začalo se pěkně pracovat a každá vychovatelka dala ‚k dobru‘, co nejlepšího uměla. Práci nám trochu narušovaly dívky z kostomlatské polepšovny. Tyto jsme získaly zpěvem, hudbou a nácvikem lidových tanců a besed – což bylo provázeno i veřejným vystoupením pro návštěvy z města. Krásné lidové kroje pěkně slušely a kostomlatské dívky byly naše ...“

A přišlo další „socialistické vylepšení“ – komunisté potřebovali zase více a lépe uklidit řeholnice a Osek se k tomu hodil. Výsledkem bylo nastěhování pěti různých řádů do Oseka a odvoz postižených děvčat z Oseka na Moravu, hlavně do jihozápadního pohraničí, kde bylo záhy vytvořeno a obsazeno pět ústavů. I naše sestry německé provincie byly vystěhovány do Německa. V domě se nejprve vystřídaly různé skupinky dětí, duchodci a konečně mentálně postižené dívky, které jsou tam dosud.

Cítujme sestru Prokopii: „V Mnichově jsem zapustila kořeny na třicet dva let. Nasbírané zkušenosti se tam velmi dobře mohly využít. Sestra Akvinela byla v té době v ústavu v Horní Poustevně u Rumburka a byla ve spojení i s jinými sestrami v jiných ústavech. My dvě jsme se dobře znaly, navzájem jsme si pomáhaly a předávaly zkušenosti. V roce 1995 jsme se pomalu připravovaly na odchod do důchodu, protože většina sester byla staršího věku. Poslední čtyři jsme odjížděly z Mnichova v listopadu 1995 směrem na Prahu-Krč mezi ostatní sestry. Hned po Novém roce 1996 mě sestra Akvinela vybídla k výpomoci při pohybové výchově a nacvičování lidových tanečků. Na Praze 6 se zrušené jesle proměnily v pěkný domov pro mentálně postižené dívky i chlapce z Prahy k velké radosti jejich rodičů. Nese název Domov svaté Rodiny.“

Měla jsem ještě v paměti pěkné a opravdově prožívané taneční cvičení a pohyby děvčat z Mnichova, ale toho se mohlo docílit v dlouhé době a děvčata se také musela snažit. Naštěstí je to bavilo a to bylo také znát při nacvičování a v následném vystoupení. Nacvičování se stanovilo na pondělí a čtvrtky. Začínala jsem s těmi schopnějšími děvčaty z oddělení Notre Dame. Seznámení s děvčaty bylo velmi milé a ty se již začaly těšit na slíbené kroje k tancování. Ale na samotné tanečky si musely ještě chvilku počkat. Nejprve nastoupilo procvičování rytmických pohybů, tleskání, rozlišování hluku a chůze.

Dívky se zúčastnily všechny, a tak se také mohly poznat pohybové schopnosti jednotlivých. Například jedna se dobře spojila za ruce, ale nevěděla, co si počít s nohama, jak je upotřebit za chůze. Chodila jsem vedle ní a položením dlaně na pravou a levou nohu jsem ji zrakově i hmatově uvedla do správného pohybu. Její radost ze správného pochopení byla upřímná.

Se schopnějšími děvčaty se již daly provádět lehké taneční kroky. Na podlaze pracovny jsem sestavila větší čtverce z lina. Pomáhaly jsme si rytmickým rčením: krok dva tři (dva tři znamenalo přešlap na místě). Nejdříve to bylo sice jednoduché, ale přesně rytmické. Mezitím se procvičovaly další pohyby a sestavy, a tak se dívky naučily přesnosti pohybu s hudbou. To vše však vyžadovalo také moji přípravu doma. Když jsem mohla vybrat hudbu k tanečku, který jsem si sama sestavovala z naučených rytmických pohybů, téměř vždy to byli „Plzeňáci“, kteří vyhráli. Doma v klášteře jsem pak ve svém pokoji trénovala a spojovala pohyb s hudbou.

Musím říci, že dívky se velmi snažily, takže za šest let, co jsem do Svaté Rodiny dojížděla, jsme se mohly odvážit vystupovat v Praze na normálních školách i jinde. Práce na Petřínách mně moc těšila a skončila po úmrtí milé sestry Akvinely“.

(příspěvek sestry M. Prokopie Kubové, de N. D., byl poskytnut z archivu Kongregace Školských sester de Notre Dame)

Vznik Nadace sestry Akvinely

V roce 2000 byl zahájen provoz v rekonstruované budově Domova svaté Rodiny v Praze 6-Liboci. Mezi nové obyvatelé byl přijat i pětáctýřicetiletý Jiří, zcela imobilní. Jeho matka, několik let vdova, se pečlivě o syna starala i přes vlastní dlouholetou částečnou nepohyblivost. Umístění syna do Domova přineslo matce velkou úlevu, zvláště když se Jiří po vytrvalé rehabilitaci začal samostatně pohybovat. Maminka chtěla projevit svou vděčnost finančním obnosem. Dlouhé roky spořila pro Jiřího, aby mu zajistila bezpečné stáří. Pobytem v Domově získala jistotu, že o jejího syna bude do konce jeho života dobře postaráno.

Rodiče, přátelé Domova a tehdejší ředitelka Domova svaté Rodiny sestra Akvinela uvítali její návrh založit nadaci s velkou radostí. Paní Mgr. Marie Bublová složila základní jmění a stala se zakladatelkou nadace. Zároveň vložila na účet první velký dar.

Název „Nadace sestry Akvinely“ určili rodiče a přátelé Domova. Sestra Akvinela vykonávala funkci ředitelky od založení Domova. Měli jsme možnost sledovat sestru Akvinelu při budování Domova, její získávání a poctivé využívání finančních prostředků. Proto jsme sestru požádali, zda může nadace nést její jméno. První správní a dozorčí radu vybírala sestra Akvinela. Měla velmi šťastnou ruku. Složení obou rad je velice stabilní a většina členů pracuje v nadaci od jejího založení. V současné době působí ve správní radě i tři sestry z Kongregace Školských sester de Notre Dame.

Nadace získává finanční prostředky od dárců a také pořádáním koncertů a dobročinných bazarů. Koncerty pro nás již několikrát uspořádaly komorní smyčcový orchestr Quattro core a pěvecký sbor Canticorum iubilo a jedenkrát soubor Gabriel, který založily Školské sestry de Notre Dame na počest svého zakladatele P. Gabriela Schneidera a v němž zpívají sestry a příznivci této kongregace. Bazárky pořádáme již tradičně v klášteře u Sv. Tomáše na Malé Straně. Máme velkou oporu ve členech augustiniánského řádu, kteří nám umožňují některé koncerty i „Bazárky u Sv. Tomáše“ uspořádat v jejich prostorech – v kostele, v refektáři kláštera nebo v ambitech.

Domov svaté Rodiny slaví letos dvacet let a Nadace sestry Akvinely deset let od založení. Za trvání nadace jsme poskytli Domovu svaté Rodiny dary v hodnotě 1 082 222 Kč. Zakoupili jsme ošacení, hračky, rehabilitační pomůcky (trenažér na pohyb rukou a nohou, běžecký chodník), podložky pod prostěradla, matrace i speciální podložky na ně, přispěli jsme na ortopedickou obuv, zakoupili několikrát nábytek, dva invalidní vozíky, částečně jsme uhradili stropní zvedací a transportní systém Roomer (chodba a koupelna v Liboci) a zakoupili stabilizační ortézy. Hlavním úkolem nadace je shromažďovat finanční prostředky, a pomáhat tak vytvářet pro všechny obyvatele Domova co nejlepší životní podmínky. Dalším úkolem nadace je mít v rezervě finanční prostředky pro případ, že by se Domov svaté Rodiny dostal do finanční tísně, a pomoci mu překonat přechodné období, než se najde řešení. Nadace také může přijímat dary ze závětí jak rodičů, tak ostatních dárců. Domníváme se, že nadace bude v budoucnu velmi prospěšná. Zejména rodiče posiluje naděje, že jejich starosti s nimi sdílí mnoho dobrých a ušlechtilých lidí, kteří jim pomáhají jejich nelehký úděl zmírnit.

Doufáme, že nadace označená sestřiným jménem bude i nadále otevírat srdce dárců a stane se oporou všem, kteří mají v Domově svaté Rodiny druhý domov a prožívají zde mnoho let života i stáří.

J. K.

Zakladatelka Nadace sestry Akvinely: Mgr. Marie Bublová

Složení správní rady Nadace sestry Akvinely: Josef Vach, předseda; Jiřina Kubů, místopředsedkyně; PhDr. Petr Kaška, místopředseda; Alexie M. Bolková, de N.D., členka; Kristina J. Hrušková, de N.D., členka; Vojtěcha A. Procházková, de N.D., členka; Jitka Pružinová, členka

Složení dozorčí rady Nadace sestry Akvinely: Ing. Libuše Ramešová; RNDr. Alena Sladká; Ing. Pavel Forint

květen 2011

Svědectví rodičů

Tato svědectví vznikala na žádost sestry Akvinely v letech 2004–2005 a dosud nebyla publikována. Nyní byla některá autory-rodiči aktualizována. Vypovídají o obtížné, ale smysl dávající cestě přijetí postižených dětí od počátku až do období jejich života v Domově svaté Rodiny. Jsou velmi osobní výpovědi vnitřních pocitů a stavů rodičů. Vážíme si jejich otevřenosti. Kež poslouží těm, kteří se ve svém životě s podobným osudem potkají. Svědectví jsou provázena fotografiemi dětí/klientů v dětském věku a nyní. Některé titulky jsou redakční.

Moje vzpomínky

V úvodu vzpomínání nelze opomenout zakladatelku Domova svaté Rodiny, řádovou sestru Akvinelu Ludmilu Loskotovou, charismatickou ženu s velkou autoritou, člověka moudrého a obětavého. Veškerá její činnost směřovala k dětem, ale i k nám rodičům. Dovedla naslouchat a vždy byla připravená pomoci moudrými radami a skutky. Svoji cestu životem ukončila v roce 2007.

Jsem matkou jednoho z klientů Domova svaté Rodiny a pokusím se zavzpomínat a ohlédnout se za uplynulými dvaceti léty od založení tohoto Domova.

V necelých šesti letech byl náš postižený syn umístěn do Ústavu sociální péče, který měl pro pražské děti sídlo v Horní Poustevně u Rumburka. Ředitelem ústavu byl pan Milan Cháb, funkci vrchní sestry zastávala sestra Akvinela a péči o mentálně postižené děti vykonávaly zpočátku řádové sestry, po jejich odchodu do důchodu se na péči a výchově dětí podílely civilní pečovatelky.

V tomto Ústavu sociální péče jsem se poprvé setkala se sestrou Akvinelou, která přijímala do kolektivu dětí našeho syna. Z její strany bylo přijetí velmi srdečné, laskavé a svým jednáním zmírnila náš smutek spojený s odloučením od syna. Moudrá slova a její pohled na život mi tenkrát usnadnily tento těžký krok a navodily cestu životem a pokorné vnímání vlastního osudu. Dodnes si jejich rad vážím a s úctou na tuto vzácnou ženu ráda vzpomínám.

Dlouhodobé odloučení od dítěte nese každá matka velmi těžce. Návštěvy, pro velkou vzdálenost jen několikrát do roka, byly pro mne, matku, vždy velmi bolestné, smutné a neobešly se bez slz. Právě tuto skutečnost sestra Akvinela vnímala nejenom u mě, ale i u většiny rodičů, s velkou citlivostí.

Po jejím odchodu do důchodu naplňovala její mysl myšlenka, podpořená dopisy a prosbami rodičů, vytvořit takový náhradní domov i v Praze. Myšlenku neopustila a snažila se o její naplnění. Jí vlastní optimismus, vitalita a umění jednat s lidmi rozhodly o uskutečnění tohoto díla.

Nastalo velmi náročné období, kdy bylo třeba sehnat vhodný objekt v Praze, projektanty, stavbaře, řemeslníky, ale hlavně zajistit dost peněz na stavbu. Podařilo se jí pro tuto dobrou věc oslovit podnikatele, věřící, dobrovolné dárce, sponzory, ale i dobrodince v zahraničí. Prosila Boha ve svých modlitbách, aby jí dal sílu k uskutečnění tohoto náročného projektu.

S podporou Katolické charity se podařilo na konci léta roku 1990 získat k přestavbě objekt bývalých jeslí v Praze 6, v Ulrychově ulici. Klíč od zrekonstruované budovy byl předán sestře Akvinele, dalším nadšencům a spolupracovníkům, kteří pomáhali při zrodu toho díla pro hendikepované obyvatele, 1. října 1991.

S radostí jsme my, rodiče, pomáhali při konečných úpravách a výzdobě, aby naše děti přišly do pěkného prostředí a v novém domově se jim líbilo. Celý říjen probíhalo přijímání klientů do čtyř samostatných oddělení, celkem se jednalo o třicet sedm dětí.

Vzpomínám na stěhování a zabydlování dětí, na příjezd našeho syna z Horní Poustevny a na radost, že mu budeme nablízku. Děti vítali mladé pracovnice, vychovatelky a vychovatelé, kteří mezi mentálně postižené děti přišli dobrovolně, s nadšením a pracovním elánem.

V dalším období opět nastal nebývalý zájem o umístění nových klientů. Další a další dopisy a telefonáty ze strany rodičů vyvolaly v řadách vedení Domova novou aktivitu v hledání dalšího objektu. Podařilo se získat starou nepoužívanou školu v Liboci. Rekonstrukce probíhala od podzimu 1997 až do května 1999, kdy byla budova připravena přijmout nové klienty. Rekonstrukcí a dostavbou vznikl moderní areál pro mentálně postižené a méně pohyblivé klienty, s výtahem, rehabilitací, kuchyní a jídelnou, prostornými chodbami a místnostmi pro ubytování a denní činnost. Vydlážděný dvorek, terasu a dílny využívají klienti k odpočinku a k rehabilitační a pracovní činnosti. V dílnách, pod vedením trpělivých učitelů, vznikají zajímavé a krásné výrobky k prodeji a k pořádaným aukcím. V libockém Domově žije nyní můj syn, který tam přešel z Petřín, protože zde má lepší životní podmínky. Možnost návštěv a dřívější smutek z odloučení už nás tolik netíží, protože s ním můžeme být v častém kontaktu.

Sledujeme jeho vývoj a víme, že jeho spokojenost tam pramení z dobré péče a laskavého přístupu ošetřujícího personálu. Proto chceme vyjádřit pečovatelům a všem zaměstnancům vřelé díky.

Hendikepovaní lidé potřebují naši pomoc, rady, ale hlavně lásku. Jsou upřímní, projevují radost z maličkostí. I když jsou většinou dospělí, hledají lidské teplo a pohlázení.

Poděkování patří i vedení Domova, které umožňuje studentům z Gymnázia Českolipská návštěvy v rámci seminářů občanské nauky a psychologie. Tito studenti se tak mohou seznámit s prostředím, klienty a činnostmi dílen, kde mohou vidět hendikepované lidi při běžné denní, ale i pracovní činnosti. Na oplátku zase tito studenti iniciativně organizují sběr papíru a výtěžek pak věnují ve prospěch Domova. Z těchto návštěv mají studenti hluboký vjemový zážitek. Zde si uvědomují, že část populace je závislá na pomoci dobrodinců, sponzorů, ale i státu.

Na závěr přeji Domovu svaté Rodiny, aby nastávající léta byla příznivá pro všechny klienty i pracovníky, aby nechyběly peníze a přibývali sponzoři a dobrovolní dárci. Ať Bůh požehná všem, kteří pracují pro dobro našich „velkých“ dětí.

Mgr. Jana Kosková, květen 2011

Domov svaté Rodiny a jeho místo v našich životech

Ve čtyřicetiletých letech se mi narodil můj jediný syn. Očkování proti spalničkám, které bylo v roce 1971 prováděno sovětskou vakcínou, se pro nás stalo osudným. Chlapec bylo šestnáct měsíců a jeho vývoj se zcela zastavil. Začali jsme se mnoho věcí, které již uměl, učit znovu. Dětská lékařka mě stále uklidňovala, že je vše v pořádku. Nelíbilo se mi to, a tak jsem hledala pomoc v nemocnici, kde jsem pracovala. Po důkladném vyšetření, včetně elektroencefalografu, bylo zjištěno, že chlapec prodělal zápal mozkových blan s trvalými následky.

Sdělili nám, že když budeme mít štěstí, chlapec bude navštěvovat zvláštní školu. Od tohoto okamžiku jsme začali stavět pyramidu z písku a snažili jsme se, zejména já a moje maminka, učit syna, co jen bylo možné. Velice snadno a rychle se naučil celou abecedu a naše naděje rostla. Na některé věci měl paměť téměř mimořádnou. Když bylo synovi tři a půl roku, můj manžel tragicky zemřel. V šesti letech se zdálo, že by syn mohl být vzdělavatelný, největší porucha se zdála být v řeči. Nastoupil tedy do školy pro děti s poruchami řeči v Týně nad Vltavou. Po několika měsících mi chlapce ze školy vrátili, že pro neklid a nesoustředěnost se do této školy nehodí. Ředitel školy byl velice moudrý a zkušený pedagog.

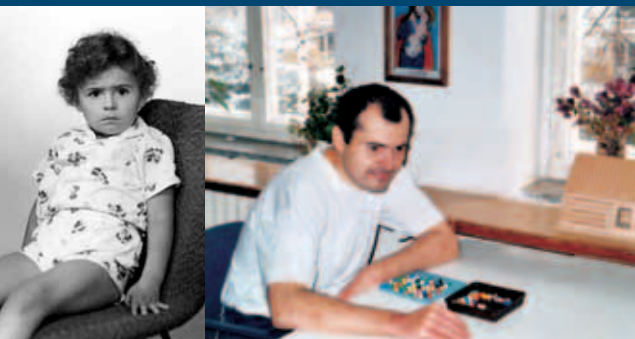
Všechny naše naděje na vzdělávání skončily. Ještě rok jsem se snažila spolu s maminkou zvládnout péči o syna doma. Musela jsem chodit do zaměstnání, protože jsem neměla žádné finanční zázemí a maminka byla v té době již po šesti infarktech. Bylo nezbytné tuto situaci řešit, avšak představa, že syn půjde z domova a já přijdu domů a nebude tam moje milované dítě, mě drtila.

Shodou náhod jsem se dozvěděla o sestře Akvinele, která pracovala v Horní Poustevně v Ústavu sociální péče jako vrchní sestra. Po rozhovoru se sestřičkou a po zhlédnutí ústavu jsem doufala, že synův odchod z domova zvládneme. Dokud žila moje maminka, braly jsme syna domů, jak to jen bylo trochu možné. Řádové sestry dávaly dětem velkou lásku, tak jako by ji dávaly Kristu. Zde jsem také poznala, jak vlastně také vypadá víra. Za celá ta léta jsem také viděla, jak sestry ústav pomalu a jistě budují a snaží se dětem co nejvíce vytvořit domov. Také já, když jsem přijela za synem, mohla jsem u něj spát a být s ním co nejvíce. Sestřičky se nám snažily náš osud ulehčit, jak to jen bylo možné. Na návštěvy jsem jezdila autem. Jednou při cestě do Prahy mi zcela bez varování vytryskly slzy a jediné duchapřítomnost jiného řidiče zabránila velké nehodě.

Před revolucí odešly sestřičky do Oseka. Několikrát jsme je tam se synem navštívili. Bylo nám všem smutno. Jako rodiče jsme měli sen mít svoje děti blízko a moci se jim i více věnovat. Prosili jsme sestřičky, zda by nám nepomohly. Díky porozumění vedení řádu De Notre Dame, charity a také Městské části Praha 6, která nám darovala opuštěné jesle, se to nakonec podařilo. V roce 1991 se syn stěhoval do nového Domova svaté Rodiny na Petřínách. Nastaly nám šťastné roky. Mohla jsem být se synem velmi často. Chodili jsme pravidelně každý týden plavat, na výlety a také na koncerty a do divadel. Když bylo synovi dvacet sedm let, nastal po narkóze a ošetření zubů stav, kdy přestal polykat a zhubl na polovinu své běžné váhy. Jedině díky péči a trpělivosti všeho personálu se syn uzdravil. Svoji váhu nabral, ale jeho radost ze života, veselost, upovídání, chuť něco dělat se mu nevrátili. Sestru Akvinelu jsem znala jednatřicet let. Setkání s ní bylo pro můj život zcela zásadní. Pomohla mi nést můj kříž. Jedině díky ní jsem dokázala dát syna z domova do ústavu. Věděla jsem, že syn bude v nejlepších rukou. Dokázala mě vždy přesvědčit o tom, co je pro syna nejlepší. Bylo to pro ni těžké, zejména v době, kdy mě přesvědčovala, že pro nás oba bude lepší, abych si přestala brát syna domů pro jeho neklid. Celých šestnáct let mi sestra Akvinela nahrazovala moji matku, kterou znala a která mi zemřela, když mi bylo šestatřicet let. Akvinele jsem se mohla kdykoliv svěřit a vždy mě pochopila. Naše pouto trvalo stále, i když již nebyla v Domově, protože jsme si stále telefonovaly kvůli nadaci, která nese její jméno. V nadaci pracují lidé, které sama vybrala, a uděláme vše pro to, abychom její jméno nesli bez poskvrny i nadále. Základním posláním této nadace je vytváření podmínek, směřujících ke zkvalitnění života klientů Domova svaté Rodiny.

Mám to štěstí, že jsem dostala od Boha dar, že přes to, co mě v životě potkalo, jsem nezatrpkla a neberu to od života jako trest nebo křivdu. To, co se stalo, ze mne udělalo úplně jinou, nežli bych byla. Poznala jsem se tak s lidmi, které bych jinak nikdy nepotkala. Všeho si jinak vážím, vyznávám úplně jiné hodnoty.

K mému klidu a spokojenosti velmi přispělo to, že byl vybudován Domov svaté Rodiny. Víím, že je o syna velmi dobře postaráno. Oceňuji to stále více, tím jak mi přibývají nemoci a ubývají mi síly. Domov svaté Rodiny letos oslaví dvacet let od založení a má již status zařízení sociálních služeb pro dospělé. Přestože naše děti mezitím dospěly, v našich očích zůstávají dětmi pro svoji závislost na pomoci rodičů a ostatních hodných lidí. Domov

má štěstí na personál, který se stará o naše děti. Někteří zaměstnanci jsou zde stále od založení, těm patří můj obdiv obzvlášť.

Do dalších let přeji Domovu svaté Rodiny dostatek personálu, který pomáhá nejen našim dětem, ale chápe i rodiče, kterým je někdy hodně těžko. Dále domovu přeji finanční stabilitu. Hlavně hodně sil a zdraví přeji panu řediteli ThLic. T. Biňovcovi, který se pouští odvážně do přestavby Petřín. Je to velice náročný úkol, jak organizačně, tak finančně.

J. K., květen 2011

Pohled zpátky

Václav se nám narodil jako druhý ze tří synů, později se nám narodila ještě dcera. Mé druhé těhotenství bylo úplně v pořádku a v klidu, stejně tak i porod. Neměli jsme tehdy sebemenší důvod se domnívat, že Vašík bude prožívat jiný život, než jeho sourozenci. Chtěli jsme mít s manželem velkou rodinu, proto se brzy narodil náš třetí syn Vítek. V době těhotenství jsem byla pokřtěná, všichni tři kluci pak měli společný křest, Panna Maria se stala jejich křestní patronkou.

Nejstaršímu Vojtovi byly v té době 4 roky. Měli jsme radost, že máme tři děti, stále více nás však pronásledovaly obavy, že Vašík není v pořádku. Špatně chodil a vůbec nemluvil, začal být velmi neklidný a negativistický. Uvědomovali jsme si, že potřebuje zvláštní péči, mnoho našeho úsilí a lásky. Bylo to však těžké, protože často všechno odmítal.

Pak přišlo nadějně období — jeho mladší bratr Vítek začal mluvit a začal si s ním hrát. A Vašík se s Vítkem všechno učil, začal opakovat a užívat nová slova — byla to doba plná naděje.

Ale mělo to být jinak. Postupem času začal ve Vašíkově chování opět převládat negativismus a agresivita — byli jsme proti tomu bezmocní, v té době lékaři již s jistotou vyslovili diagnózu: DMO se středně těžkým stupněm mentálního postižení.

Před námi byla stále nejasná budoucnost — jak to bude se školní docházkou? Bydleli jsme tehdy v malém městě a možnosti byly jenom dvě. Buď docházka do zvláštní školy, nebo týdenní ÚSP. Postupně jsme se smířovali s tím, že Vašíkovy intelektové schopnosti jsou malé a že vzhledem k jeho neklidu ho nemůžeme posadit do školní lavice, aby se učil písmenka.

Byla to doba velkého strachu — obávali jsme se, že Vašík bude muset od nás odejít, a zároveň jsme se obávali, jak budeme žít, když s námi zůstane. Neustále ubližoval svým bratrům, všechno ničil, včetně hraček, vyhazoval věci z okna. Byli jsme všichni vyčerpaní a neviděli jsme žádné východisko, které by bylo dobré.

V kostele jsme vždy nabírali novou sílu, věděli jsme však, že těžké rozhodnutí budeme muset udělat sami, že nám to nikdo neulehčí. Několikrát jsme přivedli Vašíka do kostela k udělení svátosti nemocných, stále jsme pro něho i pro nás všechny hledali nějaký pramen síly a pomoci.

V sedmi letech nastoupil Vašík do týdenního ÚSP, byl tam od pondělí do pátku. Všichni jsme se trochu uklidnili, po čase jsme však zjistili, že to také nejde. Víkendy nás stály nesmírné úsilí, s Vašíkem jsme si už nevěděli rady. Nemohl být vůbec bez dozoru, pořád ničil věci. V týdenním ústavu strávil dva roky a my jsme dospěli k rozhodnutí, že je třeba ještě vše změnit. Museli jsme ochránit své děti před svým dítětem.

Jednoho dne jsme tedy odvezli Vašíka do celoročního ústavu. Bylo to 100 km daleko, nechali jsme ho v neznámém domě mezi neznámými lidmi, bylo mu devět let. Byli jsme nešťastní a zoufalí, věděli jsme, že to je špatné řešení, ale žádné jiné nebylo. Prosili jsme Pána Boha a Matku Boží, aby byli s ním, byla to naše jediná možnost a byla v tom jediná naděje.

Po nějaké době jsme se rozhodli mít čtvrté dítě, také kvůli Vašíkovi, aby s námi mohl trávit delší časové úseky. Narodila se nám dcera Adélka, Vašík však s námi nikdy dlouho být nemohl. Měl v sobě stále veliký neklid a negativismus, vždy po několika dnech jsme si museli přiznat, že ho neumíme zvládnout a nevíme si rady.

Návštěvní den v ústavu byl jen jednou za měsíc. Věděli jsme, že nás postrádá, delší dobu jsme ho však doma mít nedokázali.

Mezi tím jsme se přestěhovali do Prahy a cesta do ústavu byla ještě delší. Po nějaké době jsme se dozvěděli, že v Praze existuje Domov svaté Rodiny, který vede sestra Akvinela z kongregace Školských sester de Notre Dame. S pomocí dobrých přátel jsme za ní přišli s prosbou, aby Vašek byl přijat do tohoto Domova.

Do té doby jsme ho již tolikrát odevzdávali do Božích rukou, stejně tak i v této chvíli. Vašek byl přijat do Domova svaté Rodiny v Praze 6, když mu bylo čtrnáct let. Do té doby jsme si nedokázali představit, že může existovat tak vřelý vztah personálu k lidem s postižením, že je možné v tomto soužití vytvářet atmosféru plnou pohody. Byli jsme překvapeni, s jakým respektem mluvili zaměstnanci o svých svěřencích, jak pěkně se k nim chovali.

Předtím jsme nikde nezažili tak přátelský přístup k rodinám klientů, snahu vyjít rodičům vždycky vstříc a umožnit jim být kdykoliv s dětmi.

S radostí jsme zjišťovali, že toto milé ovzduší je dílem ředitelky Domova, sestry Akvinely, která svou autoritou a osobním příkladem vytvářela atmosféru plnou úcty, něhy a bezpečí.

Sestra Akvinela se starala také o nás rodiče, zajímala se o náš vlastní život, zažívali jsme její účast a také její přátelství. A tak se Domov svaté Rodiny stal pro nás místem, kde jsme pokaždé načerpali novou sílu, další odvalu a naději. Prožívali jsme velkou vděčnost, že jsme se stali součástí tohoto Domova.

Myslím, že změna ve Vaškově chování nastala během tří let. Pevný řád, trpělivé a laskavé zacházení — to vše způsobilo, že Vašek přestával bojovat s okolním světem a pomalu začal získávat klid. V Domově byl láskyplně přijat, přesvědčovali jsme se o tom při každé návštěvě.

Domov svaté Rodiny se pro nás stal novým zázemím a skrze tento Domov jsme mohli Vaška přijmout zpět i do našeho domova a do naší rodiny. Určitě pomohlo i to, že starší bratr Vojta v Domově tři roky pracoval. Vašek žije v Domově už šestnáct let a každý víkend tráví s námi doma. Občas vyprávíme našim třem velikým dětem, jaké to bylo, když byli všichni malí. Nemohou tomu dnes uvěřit, že ten tichý člověk, který je má tak rád, jim mohl někdy ubližovat.

Dnes víme, že Vašek nás naučil mnoho věcí. Vzal nás na zvláštní cestu a zavedl na místa, o kterých bychom jinak nic nevěděli. Naučili jsme se prožívat vděčnost a potkali jsme obdivuhodné lidi. Víme, že radost není závislá na běžných lidských schopnostech.

Často se s manželem ohlížíme zpět, vzpomínáme na těžké začátky, jak jsme byli bezradní a jaké jsme měli obavy z budoucnosti. Tehdy jsme tomu nerozuměli. Nyní už víme, že to byla dobrá cesta, a děkujeme Pánu Bohu, že byl stále s námi.

maminka Jitka Z., červen 2011

„Rybínek“ — aneb pocity otce

Syn. Naplnění tužeb každého chlapa. Ale po pořádku.

Když oslovila nám všem drahá sestra Akvina moji manželku, zda by nenapsala pár řádek o svých životních pocitech, o životě s postiženým dítětem, vnímal jsem to jako iniciativu matek. Když ale manželka chtěla zformulovat své myšlenky do nějaké ucelené formy, zjistila, vzhledem k citlivosti tématu, že je to pro ni příliš těžké, neboť se to dotýká nejnaternějších pocitů lidské duše, a duše matky je obzvlášť citlivá. Proto, ale nejenom proto, ve mě vzklíčil tento odvážný nápad se tohoto úkolu zhostit sám.

Chtěl bych tedy přispět svojí troškou k této publikaci z pohledu otce.

Michal

Už by se to mělo narodit. Kluk, holka? Ale to je jedno, hlavně aby to bylo zdravé. Hloubku tohoto klišé člověk nedocení, pokud se ho to osobně nedotkne. Ani o tom vlastně v mládí nepřemýšlí. Krásná, zdravá, milující manželka, krátce po nástupu do zaměstnání byt, nádherné povolání pilota.

A je to tady! Kluk jako buk! Při porodu byly sice určité komplikace, prý snad i nedostatek kyslíku. Nevěnovali jsme tomu příliš pozornosti. Vždyť to bylo dítě jak do žurnálu. Krásně rostlý, okatý, s černými vlásky. Dali jsme mu jméno Michal. Náš Míša. Jako muž, hlava rodiny, jsem byl pln nevýslovného štěstí. Vždyť mám svého následovatele.

Čas plynul, Míša rostl jako z vody, manželka Jitka se ukázala jako vzorná máma. Jako dětská sestra byla v péči o dítě až přepečlivá a stále ho pozorovala. Nebylo ale třeba. Michal začal brzo chodit, byl velice živý, někdy až příliš. Ve dvou letech začínají děti žvatlat. Míša taky. První slovíčka „auto“ a hlavně „táta“ nás potěšila, hlavně mne.

Školka. Michal žvatlal stále. Byl stále neposedný. Jako by neposlouchal. Doporučili nám jeho umístění do logopedické školky. „Váš syn je opožděný ve vývoji řeči, musíte s tím něco dělat,“ slyšeli jsme. Z logopedické školky nám ho ale brzy vrátili pro jeho obtížné začlenění do dětského kolektivu a absolutní nespoupráci při výchově. Co to?

Blížila se školní docházka. Psychologické vyšetření. Rána. Blesk z čistého nebe! Váš syn je mentálně postižený, v pásmu ..., na úrovni ...letého děcka, nevzdělavatelný. Proč jsme si toho nevěšili dřív? Proč? (Ale co bychom zmohli?) Úředně zbaven povinnosti školní docházky. Doporučení: Dejte ho do ústavu. (Obvyklé doporučení „tehdejšího“ režimu). Stejně s tím nic nezmůžete. Uleví se vám. Máte druhé dítě. Bude tím trpět.

Najednou jsme byli těmito problémy jaksí dospělejší. Jak to „vysvětlíme“ okolí? Jak to přijmou naši rodiče, sourozenci, známí? Jak se budeme cítit mezi lidmi? S tak velkým klukem, který neumí mluvit? Naši nejbližší to samozřejmě přijali a byli nám nápomocní. Podstatně horší to bylo na ulici. Ukázalo se, že velká většina našich spoluobčanů se ještě nenaučila vnímat postižené. Tímto neustálým „bojem“ s okolím jsme ale byli stále psychicky silnější.

Stále jsme ale byli plni nadějí, že se Míša zlepší, že to není záležitost trvalá. Představa zamřížovaných klecí v ústavech sociální péče byla pro nás naprosto nepředstavitelná. Míša tedy začal navštěvovat charitní zařízení. Denní stacionář v Hradci Králové, Rychnově nad Kněžnou. Najednou měl chod rodiny zcela jiný řád. Podřízený našemu Michalovi.

Proč?

Celá řada lékařských vyšetření. Psychologických, genetických, ambulantních i klinických. Závěr stále stejný. Mentální postižení nejasného původu. Nejvíce se lékaři shodovali na onom nedostatku kyslíku při porodu. Přesto Michalovo chování mělo nějaké ještě zvláštnější rysy. Poslal jsem speciální dotazník do ciziny, na jeden specializovaný lékařský ústav v USA. Odpověď přišla záhy. Váš syn kromě mentálního postižení má ještě autistické rysy. Co se za tím skrývá? Na tuto otázku tehdy nedokázali přesně odpovědět ani pediatři. Začali jsme tedy žít s Michalem (nebo vedle něj? — z hlediska jeho chápání světa) a respektovali jeho projevy chování. Objevovali jsme, co mu vyhovuje, co ho naopak irituje. Začlenili jsme se do kolektivu rodičů, kteří měli podobné problémy. Při společných setkáních, dovolených, jsme objevili nový svět. Svět bohatý na pocity, svět plný porozumění, lásky k bližnímu. Svět bez falše a přetvářky. Najednou jsem i já na sobě cítil, že se nějak vnitřně měním. Objevují jiné životní hodnoty. Poznání toho, že materiální statky nejsou vše, že duchovní poznání hloubky lidské duše činí člověka bohatším. Otázka PROČ? najednou jako by sama od sebe zmizela. Byla naprosto nepodstatná.

Procitnutí

Tento pohled na svět ovlivnil i všechny mé blízké. Spolu s Míšou vyrůstal jeho bráška Daniel. Začal Michala přijímat takového, jaký je. Nyní, jako dospělý mladý muž, má k němu hezký vztah. Svůj vztah k Michalovi si začíná

formovat i nejmladší člen naší rodiny, osmiletá Kristýnka. Někdy je až úsměvné pozorovat, jak téměř dvoumetrovému bráchrvi pomáhá s oblékáním, ukládá ho ke spánku.

Zjistil jsem, že nás Michal všechny vlastně obdaroval. Poznání krásných věcí a vnitřní přeměna hodnot je skutečně darem. Začal jsem objevovat jeho svět. Svět bohatý na prožitky, svět, ve kterém platí jiná pravidla. Uvědomil jsem si vlastně, že Michal není postižený. Respektive že toto slovo přesně nevystihuje podstatu problému. Je jiný. Ano, to je podle mne to pravé pojmenování jeho chování. Jinak vnímá své okolí. Je bezelstný a upřímný. Dovede projevít své pocity, dát najevo, kdy je šťastný, nebo kdy ho naopak něco trápí.

Největší odměnou pro mě je pohled do Mišových očí, když je spokojený. Tyto oči jsou pro mě barometrem chování okolí k němu. Podobně vybavení lidé (úmyslně se vyhýbám slovu postižení) totiž mají zvláštní schopnost odhalit toho, kdo to s nimi nemyslí zrovna dobře. Prostě to vycítí. Nezbyvá, než jim závidět. A to je jen malý postřeh jejich mimořádných schopností.

Krásné chvíle zažívám s Michalem při našich pravidelných procházkách po okolí. Nejraději k místnímu rybníku, jak Míša říká: „k rybníku“, neboť jeho specialitou je přehazování slabik. Oba mlčíme, a přesto spolu komunikujeme. Prostupuje mě najednou jakási vlna vzájemné empatie, kterou Míša nedovede vyjádřit slovy. Pouze jeho pohled vypoovídá. Jako by říkal: „Díky táto.“ A zde i já říkám nahlas: „Díky, Michale, díky.“

A velké poděkování na závěr této malé úvahy patří i všem, kteří se doposud o Michala starali a starají. Za všechny snad jmenovitě paní Alexandře Řezníčkové ze Slunečního domova, paní Věře Radové za péči o Míšovo vzdělání a především potom drahé sestře Akvinele, která stála u zrodu Domova svaté Rodiny, kde Michal nyní v dospělosti skutečně našel druhý domov a kam se vždy těší.

Největší dík bych zde ale chtěl vyjádřit své manželce. Za to, že je, že spolu máme tři nádherné děti. Za to, že spolu táhneme tu káru života již bezmála pětadvacet let, a doufám, že ještě tak dlouho, jak to jen půjde.

otec Michala, Praha, 5. března 2005

Můj příběh — Věra

Měla jsem krásné dětství, byla jsem jedináček a moji rodiče byli laskaví. Vdávala jsem se velmi mladá, bylo mi devatenáct let a mému muži jen o rok víc. Měl před sebou ještě dva roky studia. Měli jsme spoustu společných zálib a plánů. V krátké době se nám narodily dvě pěkné zdravé dcerušky Lenka a Jana. Manžel ale toužil po synovi. Žili jsme velmi skromně ze stipendia a z mého platu v malém pokojíku v domku mých rodičů. Moc nám pomáhali s výchovou dětí, zvlášť když můj muž po ukončení studia nastoupil na roční vojnu.

Naše třetí dcerka se narodila z udržovaného těhotenství za další dva roky. Přišla způsobně v neděli dopoledne, bez pláče, ale pěkně dýchala a měla tři kila, přestože se narodila o tři týdny dřív. Lékařka se tvářila rozpačitě, ani se nezeptala, jak se bude dítě jmenovat. Příští tři dny, strávené v porodnici, byly z nejhorších v mém životě. Dítě mi neukázali, ale na pokoj přicházeli další lékaři, mlhavě naznačovali, že něco není v pořádku, a vyptávali se. Stále se vyptávali, ale odmítali mi říci cokoliv konkrétního. Bylo mi dvacet čtyři let, neměla jsem ponětí o mentální retardaci. Když mi konečně přinesli holčičku na pokoj, ostatní matky zapomínaly kojit a jen se dívaly, co je na ní jiného. Pít nechtěla, většinou spala. Chtěli jsme ji původně pojmenovat po babičce Hedvika, ale rozhodla jsem se dát jí svoje jméno — Věra.

Šla jsem požádat dětskou lékařku, aby mi vysvětlila, o co se jedná, ale odmítla mne: „Povím vám to, až půjdete domů, teď byste mi tu brečela.“ A tak jsem se vydala za porodní asistentkou, byla to zkušená a přívětivá starší paní, ta prvně vyslovila diagnózu: MORBUS DOWN. Taky mi hned vysvětlila, co to znamená a co můžeme od toho dítěte čekat. Řekla mi, že jsou mnohem horší postižení, že se dcera bude vyvíjet pomaleji, ale může možná vychodit zvláštní školu a třeba se i vyučit a pracovat. Řekla mi, že tyto děti jsou mírné a přizpůsobivé, že mají v sobě mnoho lásky. Trochu mne uklidnila, ale matky po porodu jsou přecitlivělé, labilní — měla jsem hrůzu z toho, jak to přijme manžel a rodina. Dokonce jsem pomyslela na sebevraždu! Napadlo mne odjet tajně z porodnice k Vltavě a i s děckem do ní skočit. Mám ale hlubokou víru v Boha, ta mi pomohla k odhodlání sdělit všechno manželovi a musím říci, že mi můj manžel v této těžké situaci velmi pomohl. Přijal tu zprávu klidně a ještě mne dokázal povzbudit. A tak se Věruška stala členem naší rodiny.

První rok jejího života sliboval, že postižení nebude příliš hluboké, holčička dělala pokroky sice pomaleji, ale viditelně.

Samozřejmě narození postiženého dítěte všichni vnímají jako těžkou ránu. Obtížně se smířují s tím, že se jejich život od základu změní, že se musí přizpůsobit potřebám a možnostem toho nového človíčka. Tenkrát nám doporučovali lékaři i z naší rodiny: dejte „to“ pryč, najděte pro „to“ vhodný ústav, čím dřív, tím líp! Nemá „to“ budoucnost! O tom jsme samozřejmě odmítli uvažovat, ale byli jsme bezradní.

Říká se, že neštěstí nechodí nikdy samo. Když bylo Věrušce asi půl roku, porazilo mého manžela cestou z práce auto. Utrpěl vážný úraz, který si vyžádal dlouhou a náročnou léčbu a několik operací. Dokonce mu byl po roce rekonvalescence přiznán invalidní důchod, ale naštěstí ne na dlouho. Uzdravil se, musel ale změnit zaměstnání.

V té době nás potkalo dvojí štěstí: Jednak jsme byli doporučeni do péče dr. Jiřího Kučery, který v rámci svého výzkumu vedl v Praze-Podolí poradnu pro rodiny s postiženým dítětem, a ve stejné době se na nás obrátila paní Božena Gürtlerová, zakladatelka Sdružení pro pomoc mentálně postiženým, jehož členy jsme se oba stali.

Zvolna jsme se smířovali s osudem, ale brzy přišla další rána. V roce a půl naše dcerka, která už seděla a začínala povídat, těžce onemocněla. Na základě mylné diagnózy byla odvezena na infekční oddělení dětské nemocnice, kde strávila tři týdny ve vysokých horečkách. Neměli jsme k ní povolený přístup, jen za oknem jsme sledovali, jak bezvládně leží na lůžku. Domů jsme si přivezli dítě s naprosto atrofovaným svalstvem, pasivní, neschopné pohybu, neschopné žvýkat potravu, neschopné otočit hlavičku. Teď teprve přišla beznaděj! Zkoušeli jsme leccos, ale stav se nelepšil.

Tady musím s velkou vděčností vzpomenout na péči dr. Kučery, protože jen díky jeho odvaze použít nevyzkoušené metody se stav naší dcerky začal po několika letech měnit k lepšímu. Tenkrát nám velice pomohl i prof. František Šorm, ředitel výzkumného ústavu, v němž jsem pracovala. Pomohl nám získat preparát, který byl meziproduktem při určité průmyslové výrobě (nebyl to tedy lék) a který po půlročním užívání způsobil u dcery změnu k lepšímu. Nepodařilo se nám však najít pracoviště, které by přijalo Věrušku k rehabilitaci, žádost o lázně byla také zamítnuta, nezbylo tedy než naučit se provádět rehabilitaci doma. Podařilo se nám z toho bezvládného dítěte vyiplat fyzicky poměrně schopnou a soběstačnou dívku. Se schopností komunikace to bylo složitější. Dlouho necítila potřebu se s námi dorozumívat. Pokud něco chtěla, naznačila to posunky. Uměla to virtuózně. Nejdřív se naučila broukat si melodie. Než řekla první slovo, uměla jich zazpívat nejmíň třicet. Vzpomínám si, jak jsem měla jednou krásný sen — zdálo se mi, že mi dcera řekla „maminko“. Ráno jsem měla celý polštář promočený slzami radosti. Ale na to oslovení jsem musela ještě dlouho čekat. Postupně začala povídat, ale slova jí sloužila spíš pro zábavu, vymýšlela různé věty a my jsme je měli dokončit. A tak to vlastně zůstalo. Získala základní

slovní zásobu, ale naše vzájemná komunikace se příliš nezlepšila. Neřekne, co ji bolí, jestli jí něco trápí, jestli má z něčeho radost. Na našem vzájemném vztahu to však nic nemění – rozumíme si bez mnoha slov a velmi se milujeme. Je to tak, jak nám kdysi říkala dětská lékařka – starší dcery vylétly z hnízda a ta nejmladší nám zůstala pro potěšení. Dnes už jí je čtyřicet let, je stejně milá a bezprostřední, jako byla v dětství, jen zájmy se trochu za ta léta změnily.

Nemohli jsme si dovolit nechat si Věrušku v domácí péči, bylo nezbytné, abychom vydělávali oba. V šesti letech byla přijata do týdenního ústavu, do kterého docházela dvacet let. Jsem přesvědčena, že to v jejím případě bylo optimální řešení, protože při jejím klidu až pasivitě pro ni kolektiv ostatních děvčat byl hnací silou. Měla tam kamarádky a chodila tam s chutí. V té době pokud mentálně postižený člověk dosáhl věku dvaceti šesti let, byl převeden do zařízení pro důchodce „vyžadující zvláštní péči“. Tam už ho vlastně nečekalo žádné další rozvíjení schopností, natož vzdělávání, nanejvýš pomocné práce, pokud byl schopen je vykonávat. Tato zařízení byla většinou daleko od jeho domova a kontakt s rodinou byl velice ztížen. Byla jsem odhodlána nedopustit, aby to postihlo i moji dceru. Nastala doba příznivá pro změny, a tak jsme se s dalšími matkami pokusily dosáhnout změny i v péči o dospělé s mentální retardací a iniciovat vznik zařízení pro tyto osoby v Praze. Byl to toužebný sen a stal se realitou díky setkání se sestrou Akvinelou a založení Domova svaté Rodiny. Nikdy nezapomenu, jak jsem byla šťastná, když jsme při slavnostním otevření prvního domu DOMOVA na Petřínách mohli při mši svaté s manželem a s Věruškou nést k oltáři obětní dary. A to, že Domov svaté Rodiny je od té doby i jejím domovem, mne naplňuje štěstím stále. Všechny volné chvíle stále tráví s námi, ale mám jistotu, že je o ni dobře postaráno, i kdyby nastala nějaká nemoc nebo jiná krize.

Pokoušela jsem se samozřejmě naučit dceru různým pracím v domácnosti, nemá k nim vztah a brzy ji omrzí, ale v Domově se naučila mnoha věcem, dokonce i takovým, jaké bych vůbec nepředpokládala. Velmi ji těší vyšívání, hned jak přijde domů, vezme ho do ruky a nejrady by od něj vůbec nevstávala. Naštěstí na ni čeká pejsek Alík, kterého miluje a s kterým přece musí na procházku.

Profesor Matějček říkával, že dítě s postižením není neštěstí, ale posláním. Také říkal: „Nemůžeme všechny děti všemu naučit, ale můžeme všechny děti udělat šťastnými.“ Dítě, které se narodí s postižením, nenese na tom žádnou vinu a nemá nikdy menší právo na život než dítě zdravé.

Já už dlouhou řadu let pracuji ve Sdružení pro pomoc mentálně postiženým, které se pokouší v co největší míře přiblížit život osob s mentální retardací podmínkám života zdravých lidí. Mohu říci z vlastní zkušenosti, že pracovat s těmito lidmi je velkým obohacením mého vlastního života. Mají v sobě obrovský potenciál lásky, jakousi zvláštní prostou moudrost. Většinou pro ně nejsou důležité peníze, věci, majetek. To jsou hodnoty, které je příliš nezajímají. Je v nich bezelstnost, upřímnost, přátelství, těší je činnost, která má smysl. Jsou šťastní, když mohou být nějakým způsobem užiteční. Někdy je společnost považuje za věčné děti a přistupuje k nim s protektorstvím a nadřazeností, ale oni mají svůj život, své zájmy a záliby. Mají spoustu talentů, které bychom ani netušili.

Všechny ty děti mají svůj svět, svoje city, radosti a lásky, hoře a žárlivosti. Milují muziku, mají umělecké vlohy. Jsou mezi nimi jen s malíčkými uvozovkami malíři, spisovatelé, básníci, fotografové, sportovci. Mají smysl pro humor a velkou dávku zodpovědnosti. My se někdy ve snaze přizpůsobit je našim společenským normám chybně snažíme jejich bezprostřednost potlačit a omezit jejich projevy, ale bylo by vlastně ve prospěch společnosti, kdyby se je naučila přijímat takové, jací jsou, snažila se chápat způsob jejich myšlení, naslouchat jejich názorům a přáním a učila se je respektovat, aby je víc přijímala mezi sebe. Dnešním trendem ve světě a teď už mnohdy i u nás je neuzavírat osoby s mentální retardací do velkých ústavů, ale podporovat jejich integraci do zdravé společnosti, budovat speciální školy a denní stacionáře, v některých případech dochází i k integraci dětí do škol mezi zdravé spolužáky. Myslím, že přínos tohoto řešení je oboustranný. Tam ovšem velmi záleží na přístupu rodičů dítěte a na jeho individualitě, bude-li to pro ně přínos nebo stres.

Musím říci, že si nesmírně vážím rodičů, kteří dokázali nechat si své postižené dítě v rodině a cele se mu věnovat. To je nesmírně náročné, tomuto poslání je skutečně třeba podřídit celý další život. Tyto rodiny stále ještě mají dost svízelné podmínky. Řada rodin s mentálně postiženým dítětem je neúplných, protože jeden z rodičů, většinou otec, neunesse situaci a odejde od rodiny. A když matka zůstane s dítětem nebo s dospělým postiženým sama, nemá sebemenší možnost nějaké relaxace, je s ním dvacet čtyři hodin denně. Nemá většinou možnost svěřit dítě do náhradní péče, pokud například sama onemocní, a žije v nejistotě, co se stane s jejím dítětem, až ona zemře. I tady zvolna nastávají změny k lepšímu, vznikají různé nestátní organizace, které se snaží takové situace rodinám usnadnit. Stále však je ještě řada problémů k řešení.

Když jsem po maturitě nastoupila do zaměstnání, měla jsem šéfa, který byl otcem tří dětí. Jedna jeho dcerka byla po klíštové encefalitidě těžce mentálně retardovaná, žila doma v rodině a, pokud vím, bylo to soužití

dost obtížné. Tenkrát jsem nemohla pochopit, jak se ten člověk vůbec může chovat normálně, smát se a žertovat, když ho postihlo něco tak hrozného. Teď už vím, že mít takové dítě v rodině přináší nejen kupu starostí, ale i hluboké uspokojení a dává životu nový rozměr.

Jako mladá dívka jsem byla založením spíš pesimista. Bude to možná znít jako protimluv, ale právě narození mé mongoloidní dcerky mne přivedlo k životnímu optimismu. Samozřejmě ne hned. V prvních letech jejího života jsem byla ohromená tím, co nás potkalo, a byla jsem v hlubokém šoku. Během let jsem se díky osudu, který nás potkal, díky této dcerce, setkala s tolika moudrými a laskavými lidmi, které bych asi jinak nepoznala, že to změnilo můj život. Pochopila jsem, že Bůh mi dal úkol, který jsem schopná splnit. Pochopila jsem, že je to dar, obohacení života, prohloubení hodnot nejen pro rodiče dítěte, ale i pro širší rodinu a její okolí. Jak Věrušku přijímají rodiny jejich zdravých sester, jaký krásný vztah k ní mají jejich dospívající děti, to obohacuje i jejich životy.

Zaujal mne jeden citát od Sokrata: „Není tak důležité, co s námi udělá život, jako to, co my uděláme se životem.“ Snažíme se, aby život naší Věrušky byl co nejbohatší zážitky i láskou, a přináší nám to opravdové štěstí.

Věra Lišková, Praha, 30. listopadu 2004

Tentokrát to bude chlapeček

V tom roce 1973 se objevila zaručená metoda nějakého amerického lékaře, jak udělat chlapečka. I když jsem s třetím dítětem souhlasila, věděla jsem, že za přáním mého muže mít syna, byla také touha po klidném domácím zázemí, které potřeboval pro své koncertování. Nešlo to, abychom byli oba současně na zájezdech v zahraničí, a naše dvě holčičky, osmiletou a tříletou, hlídala už v té době dost sklerotická babička. Skončila jsem proto s taneční kariérou o pár let dříve.

Těhotenství probíhalo v pohodě, bez komplikací, byla jsem šťastná, že mám čas věnovat se holčičkám. Naši přátelé mi poslali krabici ořechů z jejich podzimní úrody – prý aby se mozek budoucího syna zdárně vyvíjel – jaký paradox. Dva dny před termínem, v neděli večer, se vzbudila mladší Andrejka a naříkala, že ji bolí břicho. Asi opravdu existuje teorie o spojení s pupeční šňůrou, protože já už měla nějakou dobu první porodní bolesti, které se stupňovaly. Nevěděla jsem, jestli mám dávat studené nebo teplé obklady na břicho Andrejce, nebo chystat tašku s věcmi do porodnice. Manžel byl na koncertním turné v Itálii. Šla jsem vzbudit maminku, že jedu do porodnice a že se musí postarat o holky. Když jsem se po půlnoci odvezla naším autem do Rooseveltovy ulice a zazvonila, sestřička, která mi otevřela, pravila: „Á, matka sportovkyně!“ Teprve teď tiše závidím, že nastávající otec může být v této chvíli se ženou, držet ji za ruku a sdílet její bolesti. Připadala jsem si tak opuštěná, sama v cizím prostředí. Naštěstí to netrvalo dlouho a za hodinu bylo dítě na světě. „A je to holčička, maminko.“ Pocítila jsem zklamání, vždyť jsem měla slyšet: „Máte syna.“ Celé dopoledne jsem pak proplakala. Kolikrát jsem si pak říkala, že jsem děťátko nepřivítala s radostí, že jsem se rouhala a že se ještě mohl stát zázrak, který by všechno změnil.

Když mi ji poprvé přinesli, už jsem věděla, že je to má sladká Johanka. Jméno jsem jí vybrala sama. Holčička byla drobná, kudrnatá, spokojeně spinkala, o jídlo nejevila zájem. Tak to bylo celý den. Následující noc jsem nemohla spát, chodila jsem po chodbě. Nastal rozruch a sestřička mě požádala, jestli mohu na okamžik, než přijde kolegyně, počkat v místnosti novorozenců, že musí okamžitě s jedním dítětem odjet do Podolí. Nevěděla jsem, že to je právě moje dítě. Chodila jsem po ztemnělé místnosti, prohlížela si ty spící drobounké hlavičky a hledala moji kudrnatou. V pátek dopoledne mě za ní do Podolí převezli. Měla silnou žloutenku, ale krev jí neměnili, jenom ozařovali. Potřebovala jsem převést auto a také se podívat domů, co se tam děje. Manžel byl stále někde v Itálii. Se souhlasem paní doktorky jsem tedy odjela. Doma jsem nakoupila, uvařila, uklidila, potěšila se s holčičkami a odjela zpátky do Podolí. Druhý den ráno po podrobné prohlídce miminka nás paní doktorka propustila s tím, že dítě je zcela zdravé a v pořádku. Bohužel to tak nebylo. Asi kdyby byla Johanka prvorozená, všimla bych si toho později, ale protože jsem měla srovnání, pozorovala jsem, že má úplně jiné reflexy. Místo zvedání hlavičky a přitahování do sedu dělala hluboký záklon a v něm daleko lépe sledovala okolí. Nerozeznávala mne mezi ostatními, nesmála se na nás. Obrátila jsem se na naši známou dětskou lékařku (v poradně, kam jsme patřili, si lékař ničeho nevěšili) a ta nás hned poslala za dětským neurologem panem primářem Kocurou a ten doporučil speciální vyšetření, při kterém se zjistilo, že Johanka nemá vyvinutou spojnici mezi levou a pravou stranou mozku. Při pobytu v nemocnici také prodělala první z dvaceti šesti zánětů středního ucha, které pak měla během několika let. Vlastně mi ani neřekli přesně, co její diagnóza znamená do budoucna. Vyrozuměla jsem jen, že bude ve všem opožděná, že musíme mít trpělivost a chodit pravidelně na kontroly. Dostali jsme sadu cviků podle známé Vojtovy metody. Musela jsem s Johankou pětkrát denně cvičit, a když jsme zvládly prvních několik cviků, dostaly jsme další a pak další a další. Některé cviky byly kruté. Holčička plakala a já jsem nad ní brečela, ale pomocí této báječné metody jsem ji naučila sedět, stát, vstát a nakonec i chodit. Když jsme začínaly, bylo jí sedm měsíců. Už je to tak dávno. Zapomněla jsem, jak to bylo všechno těžké, to, co u zdravých dětí přichází automaticky, my museli budovat kousíček po kousíčku, pracně vštěpovat základní návyky. Měla dobrý hudební sluch. Každý den jsme s ní u klavíru hráli a zpívali písničky. Každý večer jsem ji houpala v náručí a zpívala „Táto, mámo, v komoře je myš“. Konec vždycky řekla se mnou. Když jí byly dva roky, chodila sama bez pomoci. Přišly jsme do Motola na kontrolu, vešla jsem do dveří první, pan primář Kocura se ptal, kde je Johanka. Řekla jsem: „Jde za mnou.“ Údiv, s jakým řekl „ona chodí“, byl tou největší odměnou. Tak přece jen mělo moje úsilí nějaký význam. Pak moje naděje opět klesla na nulu, když mě paní doc. Kuncová poslala na konzultaci k panu dr. Matějčkoví. Řekl mi, že bude soběstačná po fyzické stránce, ale do školy nikdy chodit nebude. Neměla jsem ho za tu pravdu několik let ráda, ale byla jsem mu vděčná, že mi řekl o zvláštní mateřské školce v Šáreckém údolí. Pak jsme ji vozili do denního zařízení v Papírenské ulici. To ale nebylo řešení pro naši rodinu. Ani jsem si neuvědomovala, jak mne péče o ni cele zaměstnávala. Zanedbávala jsem obě starší dcery, hlavně prostřední Andrejku. Naše měřítko byla pojednou úplně jiná – hlavně, že jsou zdravé.

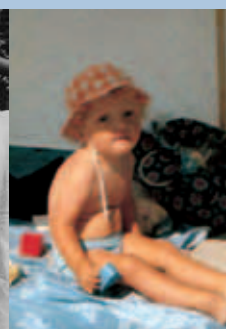
Můj muž si přál, abych mu věnovala více času, abych s ním občas vyjela, aby necestoval stále sám, ale nemohla jsem se při nejlepší vůli rozkrájet. Jednou jsme byli na týden v Mariánských Lázních. Starší dcera Veronika Johanku každý den před školou vozila tramvají do Papírenské ulice a odpoledne zpátky. Pak se o ni zbytek dne a noci starala. Johanka odjakživa velmi špatně spala v noci. Vlastně jsem se, co byla na světě, pořádně nevyspala.

A tak má Veronika ještě stále po těch letech můj obdiv a dík. Když bylo Johance devět a půl roku, udělala jsem to nejtěžší rozhodnutí v životě a souhlasila s jejím umístěním v dětském ústavu ve Zvíkovci. Původně jsem doufala v umístění v týdenním zařízení ve Vlašské ulici, ale tam bylo plno. Když jsem ji odvážela do Zvíkovce, jela se mnou našťastí kamarádka. Manžel opět někde v cizině koncertoval. Nevím, jak bych to sama zvládla. Bylo to tak hrozné odevzdat vlastní dítě do péče na celý den, celou noc, navždy. První návštěvu jsem celou proplakala. Johanka se nás držela jako klíště a chtěla s námi domů. Po procházce jsme ji odvedly do zámku zpátky na její oddělení. V tu dobu tam byly ještě řádové sestřičky. Johanku si oblíbila sestra Markéta. Myslím, že ji měla trochu jako své dítě. Hrála jí na kytaru, půjčovala jí závoj a snad i křížek na krk. Bohužel s nástupem nového soudruha ředitele musely sestřičky odejít. Co se všechno dalších několik let dělo v tomto ústavu, včetně odvolání ředitele a střídání nevhodného personálu atd., by bylo na delší povídání. Vozila jsem si Johanku každý měsíc domů na víkend – 77 km tam, 77 km zpátky.

V létě 1991, to už bylo rok a půl po smrti mého muže, jsem si v časopise pro Prahu 6 přečetla, že se z bývalých jeslí na Petřinách přestavuje zařízení pro mentálně postižené děti. Okamžitě jsem se tam vydala. Panoval tam již čilý stavební ruch. Když jsem se ptala, s kým bych mohla mluvit, bylo mi řečeno: „Jó, někde dole ve sklepě je sestra Akvinela.“ Sešla jsem dolů a tam jsem se s ní prvně setkala. Řádová sestra v zablácených holinkách, možná měla i lopatu v ruce. Menší postavy, modré oči v laskavém obličejí. Poradila mi, abych okamžitě poslala žádost na charitu do Vladislavské ulice. A tak jsem mohla v září 1991, když se zahajoval provoz v Domově svatě Rodiny, Johanku převézt do Prahy. Byl to po letech nejšťastnější okamžik v mém životě. Nejen, že mám Johanku tak blízko, bydlím tři stanice tramvají, ale hlavně duch a řád, který v Domově nastolila sestra Akvinela, mi přinesly okamžitou úlevu v přítomnosti, ale hlavně v budoucnosti. Vždycky si to znovu uvědomím, když si Johanku беру na víkend nebo na svátky domů. Někdy je velmi neklidná, přes všechny uklidňující prášky je několikrát za noc vzhůru a pochoduje bytem. Má svůj stereotyp v řeči. Stokrát za sebou se zeptá na jednu věc a vyžaduje odpověď celou větou. Je přehnaně pořádná, všechno uklízí, takže někdy najdu věci až po nějaké době. Má ráda hlavně sladkosti, a když jí odmítnu další zmrzlinu nebo bonbónek, dostane záchvat vzteku. Pak si mi ale sedne na klín a chce, abych ji hladila a říkala „moje Johanko“.

Nejsem tak úplně věřící, ale v tomto případě děkuji Bohu, že mohu klidně spát, že je o mé dítě postaráno s láskou a péčí, kterých se někdy nedostává v rodině zdravému dítěti, kde je všechno samozřejmé, že mluví, chodí, dobře se učí. Doufáme, že i po odchodu sestry Akvinely a přes všechny problémy, které jsou hlavně ekonomické, bude Domov prospívat, a my vděční rodiče budeme pomáhat, pokud nám budou stačit síly.

maminka Johanky, 2005

Jak se (ne)měníme

Jsem již mámou, před pěti lety se mi narodil krásný zdravý chlapec, a teď ...? Úplně stejné pocity, těším se na své dítě, podle mých propočtů měl přijít ten velký den již před čtrnácti dny.

Je pátek 23. září 1983, dnes je ten náš den, vlastně noc, ve 22 hodin se nám narodila Martina (3,60 kg váží, 50 cm měří) ... to první shledání ... to je ale překvapení, černé dlouhé vlásky, tělíčko jako váleček a kulatoučké tvářičky, jen očka jsou úplně otevřená.

Šťěstí tolik nastřádané se rozlévá až do konečků prstů a způsobuje nekonečnou úlevu. Až po dvou dnech v nemocnici mi doktor dává ten nádherný dárek a konečně odpověď na mé otázky: „Musela být pod kyslíkem, je v pořádku ...“ Neptám se, ani mu neodpovídám, jen popadnu ten uzlíček, z kterého vykukuje hlavička, je to Martina — ty kulaté červené tvářičky a černé vlásky do kohouta nakroucené — no jako cibulka. Za dva dny poté nás v pořádku propustili z nemocnice a pomalu si na sebe zvykáme. Martina je velmi hodné miminko, usmívá se, má poměrně velká tmavá očka, malinkou pusinku a vystrčenou bradičku. Ráda papá, půl roku pije pouze mateřské mléko. V sedmém měsíci má první zub, v jedenáctém měsíci váží 11 kg, má osm zubů, je čilá, dělá mosty a radostně žvatlá (-la, -pa, -ba). Patnáctý měsíc, nechce sama sedět ani neleze, když ji posadím mezi polštáře nebo se snažím s ní lézt, nejraději si lehne na zádička a hraje si s nožkami. Vše sděluji v poradně. Paní doktorka hlásí: vše v pořádku. Nemám ten pocit, a když se nic nemění a má dvaadvacet měsíců, dělá sice mosty, ale z břicha se hned převalí na zádička, hraje si se vším kolem, je veselá, ale nesedne si, neleze, porovnávám všechny pochody dle zkušeností s Jiříkem, jejím starším bratrem. Vůbec mi to nesedí, tak jí dávám na vlastní žádost vyšetřit štítnou žlázu, vše je v pořádku. Také sama vyhledávám neurologa, opět nic závažného.

Jsou jí dva roky, začíná se stavět na kolínka, postavuju ji na nožičky, zkusíme chůzi, přidržuju ji pod pažďmi a střídáme nožky. Je to dřina, ale o to krásnější je výsledek. Je jí třicet měsíců. Začala sama běhat a my děkujeme Pánu Bohu za tento dar. Z Martiny se stává malý lumpík. Vesele se směje, když udělá schválnost, nechce sama jíst, lžičku hned zahodí, ale přitom brášku škrábe, štípe, kouše a přitom je plná legrace, dělá paci-paci, vaří kašičku a pěkně tančí, rytmus je podle hudby. Má třicet šest měsíců. Poprvé nás paní doktorka posílá na psychologické vyšetření. Já vím, že není všechno v pořádku. Martina se nezapojuje, spíše jen pozoruje. Zbytečně se ptám na výsledek vyšetření, stejná odpověď — vše v normálu — připadá mi, že je to k ničemu. Na kontrolu jdeme v únoru 1988. Martina má čtyři a půl roku. Mentálně ji odhadli na dva roky. A co dál? Proč až teď? Co se zanedbalo? Odpověď pana doktora psychologa: Můžete přijít na další kontrolu. Jsem nespokojena, i když je to tak, jak je. Potřebuji někoho, kdo by mi na otázky také konkrétně odpověděl bez všeobecností a hlavně poradil, případně pomohl. Zůstala jsem s Martinou doma, věnuji se jí, jak jen mohu, své povolání učitelky jsem si zvolila, mám ráda tuto práci, hodnota peněz mi nic neříká, vše je tak malicherné ...

Martina má ráda děti. V okolí, kde bydlíme, děti stejného věku nejsou, a tak se denně snažíme jít alespoň kousek s dětmi z blízké mateřské školky. Po Novém roce vše skončilo, na kopci nás sice vítaly děti, ale již tam byla jiná paní učitelka, o hodně mladší než ta předešlá, a rázně nás odehnala: „Musíte jít jinam, toto jsou normální děti ze školky.“. Tím nám skončila i tato možnost. Víím, že Martina potřebuje kolektiv, navštěvuji paní doktorku, zná nás již od narození. Svěřuji jí své myšlenky, pocity. Zdůrazňuji, že Martina všechno odkoukává a opakuje, kolektiv by jí hodně moc pomohl. Paní doktorka vše uznává a navrhuje zařazení do ústavního zařízení, hned dává formuláře k vyplnění, že vše zařídí. Objednává mne za týden se slovy: „Je nevzdělavatelná, zvláštní, potřebuje jiné prostředí.“ Ani se nezmůžu na pozdrav, až doma nad těmi lejstry si uvědomuji, co se vlastně má dít. Koukám na tu dětskou tvářičku, pořád se usmívá, vypadá tak spokojeně, bohaté dlouhé vlásky spletené do copu rámuji tu kulatou tvářičku s velkými kukadly. A bylo rozhodnuto. Ani na druhou výzvu paní doktorky, která mi sděluje, že je vše vyřízeno, a že nás teda posílá před komisi pedagogicko-psychologické poradny a ta rozhodne, do kterého ústavního zařízení bude Martina zařazena, neslyším ...

... Od září 1990 nastoupíme do zvláštní mateřské školy s rehabilitací v Praze 8. Cesta tam a zpět nám zabere skoro tři hodiny s přestupováním. Jsou tady vynikající paní učitelky, ve všem nám vyjdou vstříc. A tak ubíhá celý rok, denně cestujeme, ale je tu radost z toho, jak Martina postupuje a těší se do školky. A všechno závisí na dobré vůli, síle a lidskosti. Tak nám utekl celý rok.

V září jsme automaticky zařazeni do Pomocné školy v Rooseveltově ulici, je to od nás pár stanic tramvajů. Jsem si jista, že to úsilí za to stálo. Martina je naše malá žačka, do školy se moc těší, velké pokroky nedělá, v rámci svých možností je zařazena do kolektivu dětí stejné rozumové úrovně. A tak je školačka celé dopoledne ve škole a já místo čekání na ni začínám myslet na sebe a začínám znovu učit. Odpoledne s Martinou probíráme, co je psáno v notýsku, píšeme zadané úkoly. Léta běží a najednou nastal konec školní docházky. Tuto situaci už známe, opět „co dál?“. Je důležité, aby Martina měla kolektiv sobě rovných dětí. A štěstí nám přálo. Zařízení to není, je to Domov svaté Rodiny. Na doporučení z pomocné školy přicházíme do Domova a první dojem je opravdu domov, klid a pohoda, usměvavá tvář sestry Akvinely, upřímné přivítání. Byla to dobrá volba. Martina

již třetím rokem denně navštěvuje Domov. Je spokojená a radostná každé ráno, že už opět jde za holkama. Ráda zpívá, a dokonce chodí do dílen a tvoří různé předměty, dle svých možností. Každý den přináší něco nového, třeba je to maličkost, nová slova, věty. Martina vše komentuje, opakuje, napodobuje, je aktivní a to dříve nebylo ...

Jsme vděční všem v Domově, kdo se denně velmi pěkně starají o své svěřence. Můžu říct, že jsme šťastní rodiče, denně máme radost ze života ...

Svět kolem je pořád stejný, změnilo se něco v nás.

maminka Martiny, 2005

Je stále za co děkovat

Nerada se vracím o třicet pět let zpátky do dne, který ukončil mé bezstarostné mládí a zcela nečekaně změnil úplně všechno. Narozením prvního dítěte, mongoloidní dcery, se mi zhroutilo manželství, přitom onemocněli rodiče a já sama stála před rozhodnutím, jestli má vůbec smysl dál žít. Asi převládlo racionální uvažování, že odchodem z tohoto světa bych nic nevyřešila, jen bych ublížila svým blízkým. Rozvod jsem přežila, rodiče se částečně uzdravili, z práce mě nevyhodili, a tak začal každodenní boj o důstojné místo ve stávajícím světě s postiženým dítětem. Nikdo mi nebyl schopen dát nějakou radu, sama jsem se s „mongolíčkem“ nikdy nesetkala a neexistovaly kontakty na stejně postižené rodiny. V té době bylo ostudou mít takové dítě a manžel se zřejmě patřičně styděl, a tak to vyřešil nejjednodušším způsobem – emigroval do ciziny, a již nikdy dceru nechtěl vidět. Nebýt rodičů a bezdětné sestry mého otce asi bych tuto situaci sama nezvládla. Dceru si vzali k sobě, abych mohla chodit do práce, a vychovávali ji s velkou bolestí v srdci, ale také s obrovskou láskou a porozuměním pro její opožděný vývoj. Byla sluníčkem jejich stáří a všichni se snažili vše podřídit potřebám mé dcery.

Další zlom nastal v den, kdy rodiče přestali vzhledem ke zhoršení zdravotních obtíží zvládat péči o moje dítě. Řešení se nabízela pouze dvě. Navždy přestat vykonávat své povolání nemocničního lékaře, nebo dát dceru do ústavního zařízení. Rozhodnutí bylo pouze na mně. Byly to strašné dny a ještě horší noci – obě varianty byly pro mě nepřijatelné. Mnoho lidí mě odsoudilo, že vůbec uvažují o ústavní péči. Po sedmi letech vyrovnávání se s narozením postiženého dítěte jsem znovu propadla myšlenkám na ukončení života svého i mé dcery. Spásou pro nás obě bylo, když jsem se dozvěděla o existenci ústavního zařízení mimo hlavní město, ve kterém se o děti staraly řádové sestry. Rodiče byli zbožní lidé a jejich jistota, že řádové sestry se budou o dítě starat se stejnou láskou jako oni sami, mi pomohla v tak obtížném rozhodování. Tak nastal den příjezdu do ústavu, den, který nás všechny posunul do jiné dimenze. Poprvé jsme se setkali s různě postiženými dětmi a jejich milujícími a trpělivými vychovatelkami. Byl to svět, který jsme dosud nepoznali, svět, kde neměly smysl peníze, ambice, společenské postavení, nebyla zde lež, podvody a závist, najednou jsem se přestala cítit méněcenná a postižená narozením svého dítěte. Byli jsme vyvedeni z míry radostí a energií, která vyzařovala z řádových sester, jako kdyby „mongolíček“ byl tím nejmilejším dítětem, které zrovna dostaly do péče. Všichni jsme plakali a já při vzpomínce na tento den pláču zase. Dcera se přitulila k sestrám a byla jejich. Komunita sester a postižených dětí nebyla vůbec depresivní, naopak velmi radostná. Každý malý úspěch dítěte byl velkou událostí a všichni se těšili z pokroků každého svěřence. Zcela určitě víra v Boha pomáhala překonávat i ty největší překážky sestrám a postupně i dětem, které se díky sestrám přiblížily Bohu, naučily se žít podle jeho

příkázání a předávaly dál svoji víru, pokoru a nutnost smíření se s tím osudem, který jim Bůh určil. Tím učily i nás rodiče. Nikdy jsem nelitovala tohoto rozhodnutí, vyléčilo moji duši, rodičům přineslo klid a pokoj a dítěti dalo do vínku schopnost žít v kolektivu a najít uplatnění v životě. Celé mojí rodině, ale i mnoha známým, kteří se mnou můj úděl prožívali, se v dalších letech zcela změnil žebříček životních hodnot. Každý z nás našel svoji cestu k Bohu ve svém každodenním konání a moje dítě bylo a stále je vzorem perfektního vychování, ukázněnosti, permanentní dobré nálady a lásky k lidem.

Dnes jsem ve věku babiček a dcera mi přináší spousty radosti, legrace a stále se od ní učím, co je na světě nejdůležitější — pokora, láska, pomoc bližním a zdraví. Vždy si uvědomím, že neexistují nejkrásnější věci, ale jen nejkrásnější zážitky, a nepotřebuji k tomu žádné větší materiální hodnoty. Mám vlastně dceru i vnučku v jedné osobě. Je zcela soběstačná, ochotná pomoci ve všem, na co stačí, a v podstatě mohu klidně odejít z tohoto světa a dcera bude schopna žít v komunitě ústavní péče bez mé pomoci. To je pro mne, a věřím, že i pro ostatní matky postižených dětí, bezesporu prioritní záležitosti. V dnešní náročné době, kdy vidím často nevychovanost mladých lidí, drogy, alkohol, neúctu k životu a brutalitu, s jakou řeší běžné denní problémy, zoufalství jejich rodičů a prarodičů, napadá mne stále častěji myšlenka, že jsem všech těchto starostí ušetřena. A to, co jsem dříve považovala za neštěstí a snad i trest Boží, se mi jeví zcela v jiném světle — jako milost Boží a štěstí, že mám vedle sebe úžasnou, milující a oddanou dceru, která mě nikdy nezarmoutí a přináší radost, klid a mír celé naší rodině. Vždycky je v životě všechno jinak, než jsme si představovali, a narození postiženého dítěte, byť se zdá zpočátku tragédií, může přinést do našeho života mnoho krásného, výjimečného, něco, co lze poznat jenom prostřednictvím postižených dětí.

maminka Michaely, 2005

Soucit v bolesti

Má nejmladší dcera Alenka se narodila 30. září 1964. Její dvě sestry jsou o sedm a osm roků starší. Alenka vstoupila do našeho života zdravá, těhotenství i porod — vše bylo v pořádku. V jedenáctém měsíci již chodila. Pro svůj stálý úsměv a dobrou náladu byla naším sluníčkem.

Psal se rok 1965. V té době dostala najednou velké průjmy a zvracela. Ozařovali ji a posléze podstoupila operaci. Druhý den po operaci měla své první narozeniny. Před operací mi nedávali naději. Já se však každou cestu z Kladna do Prahy tolik modlila. Alenka přežila, ač byla na tak těžkou operaci příliš malá. Při operativním odstranění ledviny měla desetiminutovou zástavu srdce, tedy klinickou smrt. Během Alenčina růstu se projevovaly následky. Postupně se opoždění dohánělo. Ve dvou letech znovu chodila. Intelukt byl neporušen, dobře mluvila, nepotřebovala chodit ani na nápravu řeči jako její dvě starší sestry. Jen jsme pozorovali, že nepoužívá pravou ruku. Zjistilo se, že při operaci došlo k pravostranné hemiparéze, kterou měla odstranit rehabilitace. Jezdila jsem s ní do Prahy — do Klimentské ulice k paní doktorce Studníčkové. Uklidňovala mne, že po vytrvalé rehabilitaci se postupně všechno napraví.

Do Prahy jsme jezdily velmi často. Byly to návštěvy u MUDr. Palečka na radiologii ve Všeobecné nemocnici na Karlově náměstí a u MUDr. Kouteckého (dnes profesora na dětské onkologii v Motole) na interně v nemocnici Ke Karlovu. Posléze se tyto návštěvy sjednotily a oba lékaři se scházeli na interně Ke Karlovu. Docházely jsme tam s Alenkou řadu let. Díky Bohu nedošlo k recidivě metastáz.

Co se týče rehabilitace, Alenka byla šestkrát v Železnici u Jičína. Jednou jsme s ní byli v lázních Teplice. To již se u ní objevila v osmi letech epilepsie. Zpočátku jen slabé záchvaty se tak změnily v častější i těžší. Byla léčena v Krči na neurologii u MUDr. Dolanského. V srpnu 1975 byla tamtéž hospitalizována za účelem mozkomíšních punkcí. Potom již lékaři neuvažovali o možné operaci. Považovali ji v té době za těžce rizikovou.

Ve dvanácti letech byla Alenka pro velkou frekvenci záchvatů zproštěna školní docházky, k naší velké bolesti se snižoval i její intelekt, až došlo k úplné ztrátě. Schopnosti nás chápat byly nulové. Celá rodina žila trvale ve smutku. Těžko jsem zvládala péči o Alenku. Nastaly chvíle, kdy jsem zoufale hledala pomoc i mimo domov. Podařilo se nám ji dostat do ústavu. Po této nečekané změně Alenka nebyla schopná udržovat osobní čistotu. Dříve se doma orientovala na známá místa. Pak jsme zjistili, že i přes časté návštěvy domova to už nedokázala.

Nemusím zdůrazňovat, co jsem si jako matka prožila. Ocitla jsem se na psychiatrii. Velký váhový úbytek v průběhu šesti týdnů zhoršil i můj zdravotní stav. Stálý pláč byl pro mne obtížnou zátěží. Doposud jsem na psychofarmakách. Nedokážu se o Alenku sama postarat. Moc bych si přála, aby se o postižené lidi mohly starat řádové sestry, které jsem poznala v Červeném Hrádku. Víím, kolik péče a lásky věnovaly i Alence.

Velkým štěstím se nyní pro nás stal Domov svaté Rodiny, kam se nám podařilo Alenku umístit. Dostává se jí skutečně dobré péče. Tato pomoc je náplastí na naši bolest a do budoucna velkou útěchou, že Alenka má zajištěný jak domov, tak lásku svých nejbližších. Mým velkým přáním je, aby rodiče postiženého dítěte našli podobnou pomoc, jaké se dostalo nám. Poznala jsem utrpení mé dcery a více chápu utrpení všech, kteří musí projít stejným lidským osudem, jakým prošla naše rodina.

Musím však přiznat, že útěchou v našem smutku jsou pro nás dvě zdravé dcery a jejich rodiny, které projevují Alence upřímnou lásku. Zvláště dcera Hanička již od dětství přilnula k Alence a tato její láska trvá až doposud. Vždy pomůže v pravý čas, obzvláště když se Alenka na čas vrací domů. Přesto mi bývá smutno. Pak si pročítám Alenčiny dopisy, které nám psala ještě ze Železnice svou dětskou levou rukou, a přesto úhledně. V duši si znovu opakují: „Proč, proč, proč?“ Věřím, že tato bolest mne naučila soucitu s trpícími lidmi a porozumění. I to má v životě význam. Přála bych si, aby si společnost zachovala k našim trpícím bližním ohled a porozumění.

maminka Aleny, 2005

Náš chlapeček

Když mi lékař na jaře v roce 1971 potvrdil, že jsem těhotná, byla jsem nesmírně šťastná. Narozením syna na podzim se mé štěstí jen umocnilo. Domů jsme si přivezli krásného chlapečka, který byl hodný, dobře spíkal, papal a rád se koupal. Vše pozoroval tmavýma očkama, na hlavičce mu rostly blondáté kudrlinky a na svět se usmíval. Protože jsem neměla nikoho blízkého okolo sebe, s kým bych se mohla poradit, četla jsem tehdy oblíbenou a patrně jedinou knihu na našem trhu – Naše dítě. Po nějakém čase se mi zdálo, že náš chlapeček neroste „podle knihy“, ale protože dětská lékařka neviděla nic mimořádného, utěšovala jsem se tím, že kniha píše o průměrném dítěti a průměr je tvořen jak těmi živějšími dětmi, tak i klidnějšími. Náš Péťa začal chodit v osmnácti měsících s obtížemi. Měl nožky hodně do X. Lékařka mě odbyla v tom smyslu, že mohu být ráda, že je to kluk – schová si nohy v kalhotách. S mluvením to šlo také opožděně a pomalu, ale dokázali jsme to.

První problémy začaly s nástupem do školy. Nastoupil do prvního ročníku základní školy a přes všechnu péči začalo být jasné, že je hravější než je škola ochotná akceptovat. Chodili jsme na různá vyšetření a komise a Péťa byl přeřazen v polovině první třídy do vyrovnávací třídy do jiné školy. Tam zazářil, a my byli opět šťastní. Po absolvování druhé třídy však bylo jasné, že ani tento způsob výuky není pro něj ideální. Následovala další vyšetření a jednání s různými komisemi. Výsledkem bylo přeřazení do zvláštní školy. Tam si školní lékařka všimla jeho nožek do X a neobratnosti ručiček. Pomohla nám zařídit léčebný pobyt v lázních Teplice v Čechách. Tam jezdil až do své dospělosti a pobyty v lázních mu hodně pomohly. Nemusel na plánovanou operaci nohou a i jeho motorika rukou se hodně zlepšila. I když jsem věděla, že pobyt v lázních našemu Péťovi prospívá, těžko jsem se vyrovnávala s tím, že za dětmi do lázní se nesmělo po několik let jezdit na návštěvu, a přitom pobyty dětí v lázních byly dvouměsíční.

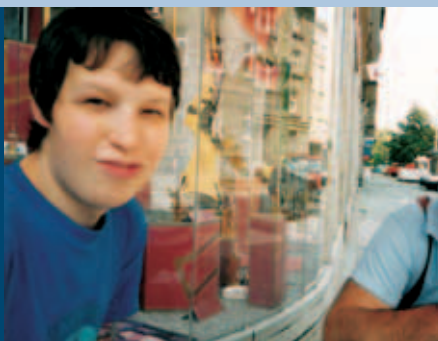
Problémem zůstávaly jeho mentální schopnosti. Mezitím dorůstali jeho dva mladší sourozenci a rozdíl v mentální úrovni se začal výrazně projevovat. Našemu chlapečkovi jsem se intenzivně věnovala nejen denním rehabilitačním cvičením, ale snažili jsme se rozvíjet i jeho duševní schopnosti. Život celé rodiny jsme přizpůsobili jeho možnostem.

Značný problém před námi vyvstal po skončení zvláštní školy. Věřili jsme, že pokud mu vytvoříme podmínky, bude schopen se o sebe postarat. Hledali jsme proto učební obor, na který by stačil. Podařilo se, že nastoupil na učební obor zahradník. V prvním ročníku nebyly problémy a Péťa něco lépe, něco hůře, ale vše zvládal. Ve druhém ročníku se objevily problémy s motorikou rukou. Vyvazovat okurky na dráty se ukázalo jako neřešitelný problém.

Další problémy se objevily při dalším pobytu v lázních. Najednou nedokázal chodit na procedury včas a tam, kam měl. Absolutně přestal zvládat hospodaření s penězi. Uměl spočítat čísla na papíře, ale peníze si spočítat neuměl. To byla pouze jedna z mnohých komplikací. Zdálo se, že vůbec nechápe, co by měl dělat a jak dál pokračovat. Tým problém jsme řešili i my.

Po návratu Péti z lázní pro nás nastalo další těžké období, dosud nejtěžší v našem životě. Do školy se vrátit nemohl. Dřívější činnosti, které předtím běžně zvládal, najednou neuměl. Zapomínal zamknout byt při odchodu, zapálit plyn na sporáku při ohřívání jídla, z obchodu přinesl jinou věc, než kterou šel koupit ... Ačkoliv byl fyzickým vzrůstem jako dospělý, jeho mentální věk odpovídal předškolním dětem. Vyhledával proto zřejmě instinktivně společnost těchto dětí. Byl zatčen jako pedofil. Následoval rok boje, zoufalství, lékařských prohlídek, konzultací, pobytů v nemocnici, v psychiatrické léčebně.

Nevěděli jsme, co dál. Byli jsme vyčerpaní a naději na důstojný život pro našeho Péťu jsme neviděli. Nechápal, proč nemůže být doma, strádal. Moje zoufalství bylo takové, že jediné východisko jsem viděla v našem společném odchodu ze života.

Pak jsme se stali svědky zázraku. Díky Boží prozřetelnosti jsme se setkali se sestrou Akvinelou, která nám nabídla možnost umístění našeho Péti v Domově svaté Rodiny, který se tehdy zakládal. I když jeho sžívání se s Domovem a jeho obyvateli nebylo bez problémů, podařilo se. Dnes je náš Péťa jako sluníčko. Je v Domově spokojený, hrdý na to, že pomáhá, má hodně podnětů a různých zaměstnání, která odpovídají jeho možnostem. Jsem za to denně vděčná Bohu a všem dobrým lidem, kteří se o ty, kdo zůstali dětmi na celý život, starají.

Díky našemu Péťovi jsem lépe pochopila, že i postižení lidé dokážou být šťastní a sami umějí rozdávat radost a lásku. Díky němu jsem se seznámila s mnoha úžasnými lidmi, které bych patrně jinak nepoznala. Mimo jiné stále vzpomínáme na Zdislavu a Petra Hoffmanovy, kteří pracovali na oddělení sv. Vojtěcha při zahájení provozu Domova a pomáhali vytvářet „domovské“ prostředí, na Janu Dočekalovou, která dokázala s hochy na oddělení úžasné věci, a na mnohé další, které zde nejmenuji a kteří na oddělení i v Domově s péčí a láskou k děvčatům i chlapcům pracovali a pracují.

maminka Petra, 2005

Prázdnota a naplnění

Jen několik vzpomínek na mé dětství, než se rozepíšete o Markétce. Prožila jsem velmi pěkné dětství na šumavském venkovském statku. Maminka, která žila v Praze, se hodně věnovala vědecké práci. Již ve třech týdnech mě svěřila chůvě, která byla jen o den starší než ona. Byla to mamčinina přítelkyně. Maminka ji měla velmi ráda. Chůva se o mě mateřsky starala. Vedla mě k práci, abych se dokázala vpravit do každé situace, jak říkala. Do školy jsem chodila v Praze, prázdniny jsem si užívala na venkově.

Druhé šťastné období mého života byla doba těhotenství. Byla jsem stále radostně naladěna, chtělo se mi tancovat a zpívat. Vlastní porod jsem měla zajištěný u našeho známého porodníka. Jaké bylo oboustranné překvapení, když jsem porodila holčičku. O jejím jménu jsme se s manželem již dohodli – Markétka. Do světa se ještě snažila protlačit druhá holčička, kterou jsme hned pojmenovali Kateřina. Dvojčátka nespínovala všechny požadované normy. Musela být hned dána do inkubátoru. Markétka navíc měla silnou novorozeneckou žloutenku. Až za deset dnů jsem je mohla vzít do náruče a prožít plně pocit mateřství, i když jsem jim zajišťovala výživu odsáváním mléka. Lékaři, přátelé mého manžela i vlastní tchán nás ujišťovali, že Markétka, u níž se začalo projevovat určité opoždění, během šesti let všechny vrstevníky dohoní. Vyhledávali jsme odborníky a bojovali o zdraví dítěte všemi způsoby.

Náš boj byl těžký, zvláště když Markétka v devíti měsících dostala oboustranný zápal plic a musela do nemocnice. To však nebylo všechno. Na pokoji, kde Markétka ležela, vypukly spalničky. Lékařka nařídila karanténu na Bulovce. Zápal plic i spalničky Markétka přežila, zůstala však viditelně opožděná ve vývoji a v motorice. I mentální postižení bylo jasně prokázáno. Vedle Markétky vyrůstala Kateřinka, snažila se jí pomáhat i vysvětlovat, co a jak se dělá. Díky paní učitelce logopedie Markétka zdolávala nejjednodušší slova, rehabilitačním cvičením se zlepšovala její chůze – celková motorika.

V šesti letech začala Markétka chodit do zvláštní školy. Odborníci doporučovali ústavní péči, které jsme se dlouho bránili. Markétka zůstala v domácím prostředí do patnácti let vedle své sestřičky Katky, která se normálně vyvíjela a navštěvovala základní školu. K Markétce měla od začátku hezký vztah, ale přeci někdy projevovala určitý ostych, když spolu byly na veřejnosti.

Umístit Markétku do ústavu byl pro mne, matku, jeden z nejtěžších životních úkolů. Než došlo ke konečnému rozhodnutí, byla přede mnou ještě hezká řádka roků. Když byly Markétce a Kateřince čtyři roky, přišla jsem do jiného stavu. Doposud mi pomáhala maminka, ale práce a starost kolem dětí ji značně vyčerpala. Odmítla mi dál pomáhat. Pro mne nastala velmi těžká doba. Přijmout další dítě, nebo ne? Navíc i obava, že by se mohlo něco nepředvídatelného stát, byla také přitěžující. A co bylo pro mě těžké – opustit zajímavou práci, kterou jsem nedlouho předtím začala. Padlo rozhodnutí. Půjdu na interrupci. Protože jsem žila na venkově, objednala jsem se v Praze, kam mě převážel manžel. Cestou se nám porouchalo auto. Abych byla včas na místě, musela jsem zvolit dopravu autobusem. Do Prahy jsem přijela značně vyčerpaná. Ke všemu lékař na mě zapomněl. Musela jsem na něho čtyři hodiny čekat. Můj stav se značně zhoršil – při přepravě na sál jsem ve výtahu omdlela. Snad jen díky ošetřovateli jsem byla přepravena k výkonu a dosud žiji. Vzpomínka na moje dvojčátka mne přivedla k vědomí. Když jsem se probrala, stál nade mnou lékař, kterého jsem se zeptala, zdali zákrok provedl. Přisvědčil. V tu chvíli jsem si tolik přála, aby tomu tak nebylo. Cítila jsem velikou lítost, že Kateřinka si nebude mít s kým hrát, s kým se těšit. Markétka jí přece jenom úplně nestačila. Další bolest byla myšlenka, že jsem přišla o zdravé děťátko. Byla-li to holčička nebo chlapeček, jsem se neptala. Mé rozhodnutí mne v životě často trápí.

Markétka rostla, Kateřinka dobře zvládala školu. Bylo nutné se rozhodnout, jak zařídit Markétčinu budoucnost. Domnívala jsem se, že se musím od Markétky citově odpoutat. Z rodiny nikdo nesouhlasil s jejím odchodem. Maminka se jí všemožně věnovala. Také já jsem se snažila, aby Markétka poznala, že ji nepřestanu mít ráda, že se může na mne vždy spolehnout. Poznala jsem, co jí nejvíce prospěje. Co prospívá nám, bylo méně důležité. Naučila mne pokoře a trpělivosti. Získala jsem schopnost vnímat čistou radost a poznávat pravé hodnoty. Náš žebříček hodnot se změnil. Dnes se dovedu radovat z každé drobnosti, kterou Markétka dokáže. Velmi se raduji, když se jí rozzáří oči i při nepatrné maličkosti. Zdravé děti navazují a rozvíjejí vrozené schopnosti. Postižené dítě musí vydat hodně osobního úsilí, aby něco dokázalo. Ten, kdo je tomu učí, je nucen vynaložit velkou trpělivost, aby svěřence povzbudil k výkonu. Toto poznání nás vedlo k hledání, kde zajistit Markétce takové podmínky.

Jako se vyvíjela Markétka, vyvíjela se i Kateřinka. Rozdíl mezi jejich vývojem byl však stále výraznější. Čím dál častěji mi vystávala v duši výčitka, že jsem Kateřinku připravila o sestřičku nebo bratříčka jak v dětství, tak v dospělém věku. Dnes to pociťujeme obě. Pro Markétku jsme zvolili pobyt v ústavu. Když jí bylo patnáct let, naskytla se nám možnost umístit ji do pražského ústavu Zvíkovec. Brzy si zvykla, ráda se tam vracela, když jsme ji měli doma. Ovšem stísněné prostředí a nedostatečné vybavení ztěžovaly péči o dívky. Řádové sestry však svou péčí, přístupem a laskavostí všechno dětem vynahrazovaly. Po jejich odchodu se poměry zhoršily. Za pomoci paní

primářky jsme mohli Markétku přemístit do Brandýsa. Tento ústav sloužil více účelům. Bylo tam oddělení slepců, část domu byla vyčleněna pro důchodce, zároveň zde byly ubytovány dívky s mentálním postižením. V tomto domě se Markétka necítila dobře. Některých neklidných obyvatelek se bála. Hledali jsme jinou možnost umístění. Zvláštním řízením jsme se dozvěděli o Domově svaté Rodiny na Praze 6 – v Liboci. Podařilo se nám tam Markétku umístit 18. května 2000. Markétka je tam ke své spokojenosti dosud.

Na závěr těchto krátkých vzpomínek, které se mi poměrně špatně psaly, bych ráda zakončila několika zkušenostmi získanými během svého života s mou postiženou dceruškou. Nelituji, že nás potkal zvláštní, nečekaný osud. Rovněž bych si nepřála jiný život než ten, který jsem prožila. Jediné, čeho lituji, je, že jsem nepřijala další dítě. Věřím, že mi je poslal Bůh. Je pravda, že nemám vnoučata. Katce není lehké se rozhodnout pro manželství.

Markéta nám často připraví nějaké radostné překvapení. Manžel říká: „Markétka je nezáludný, křišťálový člověk.“ Otec Gorazd, karmelitán z Liboce, nám rodičům postižených dětí jednou řekl: „Když jsem se chtěl stát knězem, dlouho jsem se připravoval. Vy jste se na přijetí postiženého dítěte nemohli připravit – neměli jste žádnou zkušenost.“ Učil nás život. S láskou k našemu postiženému dítěti jsme dokázali překonat i ty nejtěžší problémy. Láska má čarovnou moc.

Znám případ, kdy se mé známé narodila krásná holčička. Ve třech letech dostala zánět mozkových blan. Po vyléčení zůstala opožděná. Dali ji do ústavu daleko od domova. Jezdil za ní jen otec. Matka neměla odvahu. Dívka ve třiatřiceti letech zemřela. Matka zůstala celý život nevyrovnaná. Jakou výhodu mají ti, kteří se snaží dítěti – třeba postiženému – ulehčit jeho život!

maminka Markéty, 2005

Pokojný domov

Když jsem se vdávala, byli jsme s manželem rozhodnutí co nejdříve usilovat o narození dítěte. Přání se nám splnilo. 11. březen 1966 byl den, kdy jsme uvítali holčičku. Dostala jméno po mně. Porod byl překotný. Lékaři se snažili, aby Jarmilku přiměli sát. Nedařilo se to. Musela být živena uměle. Mimořádný zájem lékařů a sester o Jarmilku mi byl nápadný. Neměla jsem v tomto směru nijakou zkušenost.

Maminka mi zemřela, když jsem byla malá. Postrádala jsem znalosti a rady. Manžel byl ochotný s Jarmilkou jezdit po různých vyšetřeních. Byl seznámen s tím, že se jedná o nevléčitelný Downův syndrom. Jeho zájem o dcerku tím opadl. Když bylo Jarmilce pět let, zažádal o rozvod. Mně zůstala starost o dítě a také problém, jak uhájit životní potřeby nás obou.

V šesti letech se mi podařilo Jarmilku zařadit do zvláštní školky. Brzy zjistili, že se k učení naprosto nehodí. Docházka do školky pro ni skončila. Díky paní doktorce Černé byla dcerka přijata do týdenního pobytu v Ústavu sociální péče ve Vlašské ulici v Praze 1. V té době jsem musela z ekonomických důvodů dokončit své studium, abych mohla přijmout nabízené pracovní místo. Bylo ukončeno i rozvodové řízení.

Na radu známých sester Němcových jsem zažádala o přijetí Jarmilky do celoročního ústavu v Horní Poustevně. Tento krok byl pro mne velmi bolestivý. Rozhodnutí bylo však za dané situace to nejlepší, co jsem mohla pro dcerku udělat. Jiné řešení jsem nenašla. Byla přijata 7. listopadu 1977. Ústav byl umístěn až na německých hranicích v severních Čechách. Využívala jsem každého volna, abych Jarmilku navštívila.

Jarmilka našla v Poustevně pokojný domov, který dětem vytvářely řádové sestry. Pracovaly zde od roku 1960 a patřily do Kongregace Školských sester de Notre Dame. Zázemí u nich jsem získala i já. Podle potřeby jsem mohla u nich též přespat, abych se co nejvíce potěšila s Jarmilkou. Prožívala své dětství pod teplým mateřským dotekem sester Pankrácie a Bohdanky. Obě měly velké zkušenosti s vyučováním dětí. Brzy našly způsob, jak přistupovat k Jarmilce a učit ji základním životním dovednostem. Jarmilka se ochotně podřízovala jejich výchově a měla sestry ráda. Ve skupině dívek panoval radostný rodinný duch. Obě sestry s humorem a veselostí vykonávaly požadovanou práci.

Při každé návštěvě jsem mohla sledovat, jak Jarmilka pokračuje ve vyšívání, malování, jak způsobilě jí, jak se snaží sama obléci a koná snazší práce. Doma jsem zjistila, že mně chce při všem pomáhat. V předvánočním čase jsme společně pekly cukroví. Jarmilčina řeč se stala srozumitelnější. Poznala, co je auto, autobus, lodě, parník, kolo, motorka a další. Odříkávala mi různá říkadla. Při ranním vstávání se snažila rozhýbat tělo jednoduchými pohyby. Všechny tyto poznatky mi přinášely velkou radost, že Jarmilka spokojeně žije a cítí se mezi dětmi stejně postiženými v bezpečí.

Přestala jsem Jarmilku litovat, že je ošizená o domov a o události běžného života. Její dvě „matky“ — řádové sestry — jí i ostatním dětem ulehčovaly život. Mimořádné roční události jako např. Mikuláš, Vánoce, Velikonoce, oslava narozenin apod. byly slaveny s velkým elánem. Vzájemná blahopřání přispívala též k prohloubení kamarádky vztahů. Vše jsem s Jarmilkou prožívala, společně se s ní těšila, sblížovala se se sestrami i s dětmi ve skupině. Vděčně jsem zjišťovala, že mne má stále ráda, že má lásku pro sestry i pro děti jako v dobré rodině. Jarmilka v Poustevně dospívala. I sestrám přibývalo let.

Rok 1988 znamenal jejich definitivní loučení s ústavem. Všechny sestry překročily důchodový limit. I pro mne odchod sester znamenal smutek. Rok 1989 přinesl konec totalitního režimu. Mnozí rodiče, kteří měli děti v Poustevně, usilovali o zařízení, které by bylo blíže Prahy. Mezi ně jsem patřila i já. Naše námaha měla kladný výsledek.

V roce 1990 se nám podařilo získat bývalé jesle v Praze 6 na Petřinách. Po roční rekonstrukci již v říjnu 1991 Domov svaté Rodiny přijal čtyřicet hendikepovaných dětí. Mezi ně byla zařazena i Jarmilka. Byla přijata sestrou Akvinelou, která Domov pomáhala budovat a v něm pracovala plných dvanáct let. Jarmilka žije spokojeně v Domově dál. Přeji jí, aby tomu tak bylo stále.

maminka Jarmily, 2005

Cena nabízené pomoci

Simonka se nám narodila jako první dítě. Z porodnice jsme si ji odnášeli po bezproblémovém porodu, sice o tři týdny dříve, ale jako „zdravého kojence na hranici zralosti“ dle dokumentace. Bylo mi dvacet dva let, zařizovali jsme si s manželem svůj vlastní byt a těšili se na společnou budoucnost. Uplynuly tři a půl měsíce a dostavily se první náznaky Simončina poškození – dostala asi na jednu minutu křeče. Bohužel byla doba prázdnin, dovolených, navíc den před víkendem a lékaři zpochybnili, co jsem vlastně viděla, a byla jsem vyzvána k dalšímu pozorování doma. Přes víkend se to rozběhlo. U Simonky se objevily tzv. „bleskové křeče“, kterých byly desítky, a dodatečně se nám dostalo poučení, že každá poškozuje mozek. Smutné bylo, že ač jsme oba zdravotníci, nedokázali jsme najít cestu k dřívějšímu řešení. Až po víkendu nastala hospitalizace s podrobným vyšetřováním. Celé dny jsem seděla u její postýlky a pozorovala ji. Simonka byla utlumená, stále spala, stěží se probudila na jídlo. Kolem její postýlky za skleněnými přepážkami ležely další nejrůznější nemocné plačící děti. Až později mi došlo, že to jsou děti s různými vývojovými vadami a jinými závažnými poškozeními, které tam již byly odložené a rodiči definitivně opuštěné. Čekaly jen na volná místa v dalších zařízeních či na svůj konec. Pohled na tyto bezbranné, opuštěné tvorečky mám stále, i po tolika letech, před sebou. V nemocnici jsem se musela naučit, jak Simonce podávat léky, jak s ní cvičit a stimulovat ji, aby se zajistil její vývoj. Nastalo období, kdy jsem zapoměla na sebe, přestala se stýkat s přáteli a žila jen pro ni. Pamatuju si, jak jsem obřečela každou cestu z poradny, kde mnohem mladší děti již žvatlaly, hrály si, lezly, chodily, a Simonka stále jen ležela. Do parku s kočárkem jsem chodila raději v jinou dobu než ostatní maminky, abych nemusela pozorovat jiné zdravé děti. Velmi pomalu se Simonka zlepšovala. Ve dvou letech chodila, ve čtyřech začala mluvit. Měli jsme z každého jejího pokroku velkou radost a já si naivně myslela, že zpožděný vývoj postupem času dožene. Byla jsem proto velmi zklamaná, když mi lékař sdělil, že Simonka nebude nikdy jako jiné děti a že si máme podat žádost o umístění do Ústavu sociální péče již nyní, protože se čeká na volné místo několik let. I když se Simonka hodně naučila v rámci jejích možností – uměla se sama najíst, oblékat, udržovat čistotu, mluvila jednoduše v holých větách, znala spoustu písniček, říkadel, navlékala korálky, rozeznávala barvy, obrázky – bylo to málo. V sedmi letech byla trvale zproštěna školní docházky a já konečně pochopila, že život Simonky se bude ubírat jiným směrem a že jí musím zajistit co nejlepší budoucnost dle jejích možností a schopností, a hlavně, aby byla šťastná. Nastalo hledání nejlepšího řešení. Nejdříve to bylo rehabilitační zařízení, pak denní, pak týdenní stacionář. Vše snášela dobře, byla moc milá, přítulná, veselá. Po sedmi letech se nám narodil syn, ale zároveň mi bohužel onemocněla maminka. Bylo toho najednou na mě moc. Abych mohla vše zvládnout, umístili jsme Simonku do celoročního zařízení. Nastalo však veliké

zhoršení jejího stavu. Příbily epileptické záchvaty, Simonka odmítala jídlo, velmi zhubla, začala se toulat a utíkat. Nemohu nevzpomenout, že v této tíživé situaci jsem potkala a poznala hodně hodných lidí, kteří mi moc pomohli překlenout náročné období. Byly to hlavně řádové sestry z Horní Poustevny, které nám hlídaly Simonku v době mé hospitalizace v těhotenství. Sestra Akvinela byla naší velkou oporou, pomocí a útěchou v péči o umírající maminku. Nakonec nám pomohla vyřešit i nepříznivou situaci u Simonky a přijala ji do péče Domova svaté Rodiny, který založila a kde Simonka žije doposud.

Kolikrát jsem se trápila otázkou, proč právě mně se narodilo postižené dítě. Otázku „proč právě já mám takové trápení, bolest“ si asi položí každý, komu se něco takového přihodí. Zcela uspokojujivou odpověď asi málokdo nalezne. Všichni si musí projít různými etapami zoufalství, malomyslnosti, poznání, kdy se vyrovnávají s bolestným zásahem do svého života, osudu. Naučit se s tím žít je úkol na celý život. Vlastně musíme začít zcela jinak uvažovat, přehodnotit své sny, představy i ambice. Ale když se nám to podaří, oprostíme se od pocitů ukřivdnosti, nespravedlnosti, nebudeme chtít jen brát, ale i dávat, získáme tím mnohem víc.

Zažijeme jiný pocit štěstí, když víme, že nás někdo potřebuje a my mu dokážeme pomoci. U naší Simonky silně vnímám její opravdovost, bezelstnost. V jejím nitru není místo pro přetvářku, lež, faleš ani závist. Zůstává vlastně nedotčená „špínou“ světa. Dává najevo své pocity (kladné i záporné) upřímně, čistě, bez skrytých úmyslů, a toho si musíme chtít nechtít vážit.

Aby se však člověk neubil a neopotreboval v tom stereotypu starostí a problémů, je třeba mít dobré zázemí. Důležité je neuzavírat se do sebe, ale naopak najít si společenství lidí s podobnými starostmi, podělit se o zkušenosti nebo přijmout i pomoc. Důležitý je i otec dítěte, náš partner, který by neměl nechávat veškerou tíhu péče na matce. Ale vím, že dle vyprávění jiných maminek tady často muži selhávají a rodiny takto zatížené opouští ... Mně nejvíce pomohlo přenést se přes všechny strasti narození dalších, naštěstí zdravých dětí. Též je důležité najít pro naše nemocné dítě společnost dětí s obdobným postižením, kde se bude cítit dobře, šťastně a bude schopno se rozvíjet a žít svůj život.

Závěrem bych chtěla vyjádřit úctu a obdiv ke všem, kteří se s láskou a nezměrnou trpělivostí starají dnem i nocí o tyto naše děti. Dokážou jim utvořit náplň dne tím, že v každém objeví něco, co lze rozvíjet, a umí probudit v těchto dětech pocity vlastní ceny a pýchy na to, co umí, co se dokázaly naučit. Škoda, že práce těchto lidí není dnešní společností orientovanou na úspěch a zisk dostatečně oceněna a že ani my rodiče často nedokážeme vyjádřit, že bez těchto lidí bychom byli ztraceni. Někdy jsme přehnaně kritičtí, malicherní, neobjektivní a příliš nároční.

maminka Simony, 2005

Svědectví zaměstnanců

Výchova s citem

Bezelstnost, vnitřní čistota, bezprostřednost. To jsou vlastnosti, které bezpečně najdeme u mentálně postižených lidí. Vlastnosti, které jsou v naší společnosti, zvláště v poslední době, tak vzácné.

Už je to dvacet devět let, kdy jsem se poprvé setkala s mentálně postiženými. Přesto mi připadá, že mám v jejich světě stále co objevovat a co se od nich učit. Jsem vděčná, že mě naučili trpělivosti, pokoře a radosti z maličkostí. Dost dlouho mi však trvalo, než jsem pochopila, že mám pracovat právě u nich.

Dětské sny o tom, čím bych chtěla být, nahradila realita života. Končila jsem gymnázium. Můj zájem se tehdy ubíral úplně jiným směrem. Chtěla jsem studovat zoologii na přírodovědecké fakultě UK. Pro obrovský počet uchazečů mi však bylo jasné, že bych měla mizivou šanci na přijetí. Na poslední chvíli jsem se tedy rozhodla pro nástavbové studium oboru zdravotní laborant.

Po ukončení zdravotnické školy jsem se pokusila o studium zootechniky na VŠZ. Zkoušky jsem udělala, ale nepřijali mě. Měla jsem vyhlédnutá asi čtyři místa, kam bych mohla jako laborantka nastoupit. Těsně před tím, než jsem uzavřela definitivní smlouvu v nemocnici, kde jsem měla začít pracovat v histologické laboratoři, jsem potkala kamarádku, která mi nadšeně vyprávěla o své práci s nevidomými dětmi. V tu chvíli jako by se ve mně něco zlomilo. Druhý den jsem se, opět jakoby „náhodou“, dověděla o možnosti studia speciální pedagogiky na pedagogické fakultě UK. Zkoušku jsem složila a přijali mě. Tu náhodu jsem dala do uvozovek, protože jsem dodnes přesvědčená, že to náhoda nebyla, ale že mě Bůh konečně dostal tam, kde mě chtěl mít. Od té doby na mně začal „pracovat“.

Každé prázdniny jsem trávila na chalupě v severních Čechách. Snažila jsem se vždycky najít si na tu dobu nějakou brigádu. Tak se stalo, že jsem přišla do Ústavu sociální péče v Horní Poustevně. Tam jsem prvně potkala sestru Akvinelu. Poznala jsem ji jako energickou a zároveň láskyplnou osobu.

Psal se rok 1982, mně bylo dvaadvacet let. Když jsem měla nastoupit na brigádu, měla jsem se hlásit právě u ní. Prvně jsem ji uviděla, když jsem stoupala po schodech k její pracovně. Stála na schodech nade mnou. Široce rozpřáhla ruce a pak je bezmocně sepnula: „Taková holčička! A já jsem tě chtěla dát ke klukům!“ Ujistila jsem ji, že mě může dát, kam potřebuje, že se budu snažit. Zacvičovala mě sestra z řádu sv. Voršily. Později už jsem na oddělení sloužila sama. Měla jsem na starosti asi deset chlapců ve věku od šesti do pětadvaceti let. Další dvoje prázdniny jsem z velké části strávila právě tady.

Po ukončení studia jsem se provdala a začala pracovat v místě bydliště – v Praze. Znovu jsem se se sestrou Akvinelou setkala, když jsem byla čtvrtý rok na mateřské dovolené. Dokončovala v tu dobu přestavbu bývalých jeslí na Petřínách na Domov svaté Rodiny. Rok jsem ji navštěvovala a s údivem pozorovala, jak organizuje dělníky na staveništi budoucího Domova a zařizuje všechno, co se vznikem takového zařízení souvisí. Rok po vzniku Domova, po jednom rozhovoru s ní, jsem nastoupila do Domova jako vychovatelka. Ohromovala mě přátelkost všech zaměstnanců a jejich nadšení pro práci. V atmosféře Domova bylo „cosi zvláštního“, co jsem nikde jinde nezažila. Bez nadsázky mohu říct, že jsem se tu cítila jako doma. Bylo mi lhostejné, kolik peněz za práci dostanu, jestli půjdu o chvíli později domů, co udělám navíc, jestli budu vykonávat vychovatelskou činnost nebo budu pro děti žehlit prádlo či umyju nádobí. Všem současným absolventům středních odborných škol a vysokého školství, kteří se ucházejí o práci v podobných zařízeních, bych přála zažít podobný pocit.

Vlastně celá má rodina se stala součástí Domova. Manžel zasáhl, když se rozbila televize nebo magnetofon, můj syn se společně s dětmi z Domova zúčastňoval různých akcí, které Domov pořádal. Byl s dětmi na rekreaci, slavil s nimi návštěvy Mikuláše nebo masopust. Naprosto samozřejmě se tak s dětmi sžil. Jsem ráda, že v dětství mohl vyrůstat vedle nich, a přirozeným způsobem tak poznávat zvláštnosti jejich života. Teď už je syn dospělý a nevyhledává jejich společnost, ale má pro ně pochopení.

Moje rodina se za tu dobu naučila respektovat mé povolání. Všichni doma věděli, že se občas u dětí zdržím déle, ale peněz za to mít víc nebudu, a respektovali i to, že jsem někdy nestihla udělat vše perfektně v domácnosti, protože služba v Domově zahrnovala práci i o víkendech.

Někdy jsem zůstávala v úžasu stát nad tím, že sestra Akvinela i přes svůj věk (již tehdy byla v důchodovém věku) zůstávala duševně mladá. Vždycky jsem obdivovala, jak pružně dokázala reagovat na nové situace a přijímat nové věci. Dokázala je přijímat, ale také při tom pečlivě vážila jejich dosah do budoucna. A všechna rozhodnutí byla podřízena prospěchu dětí a předcházela jim modlitba v domovské kapli.

Prostřednictvím svých známých zařizovala pro pracovníky Domova zahraniční stáže. Byly to týdenní až měsíční pobyty v sociálních zařízeních v Itálii, Německu a Švýcarsku. Kdo se nemohl zúčastnit delšího pobytu, účastnil se alespoň jednodenních návštěv chráněných dílen v Německu nebo některých zařízení v Čechách.

Jednou ráno přišla sestra k nám na oddělení a řekla mi: „Pojď se mnou, něco ti povím. Pojedete o prázdninách na čtrnáct dní na chalupu s našimi dětmi, které nemohou jet s Domovem na pobyt v Itálii.“ A za dva měsíce nato jsme odjízděli.

Jindy si mě zavolala a řekla: „Mohla by při Domově být třída pomocné školy. S ředitelkou školy jsem už mluvila, ty na to máš školu, tak bys tam mohla učit.“ Stala jsem se tedy zaměstnancem školy, ale pokračovala jsem, i když jinak, dál v práci v Domově.

Do svého nového poslání jsem se pustila s velkým nadšením, ale musím připustit, že bylo pro mě zprvu hodně náročné zvyknout si po práci na oddělení, kde jsme komunikovali nejen s dětmi, ale i pracovníci mezi sebou, na samotářskou – individuální – práci s dětmi. Najednou jsem nepatřila na žádné oddělení, dokonce jsem nebyla ani zaměstnanec Domova. Myslím, že však teprve v této situaci jsem se mohla plně soustředit na vnitřní život svých žáků a učit se trpělivosti a pokoře.

Protože se většina žáků z Domova začala učit v pozdějším věku, než je obvyklé (v jednom případě v sedmácti letech), šlo zprvu učení i u těch nejnadanějších žáků velmi pomalu. Zpočátku jsem se ve své netrpělivosti několikrát pokusila zrychlit tempo učení a novou látku s žáky probírala, když neměli ještě dobře zažitou látku předchozí. Moje netrpělivost byla záhy krutě potrestána: zjistila jsem, že zapomněli i to, co už docela hezky uměli. Začali jsme tedy znovu od začátku. A už beze spěchu. Tak mě mí žáci začali učit trpělivosti. U některých z nich byly pokroky malé a často i v období měsíců těžko patrné. O to větší radost jsem pak měla, když pokrok v nějaké oblasti nastal.

Také vím, že tyto děti dobře vycítí, když je k nim člověk upřímný a má je rád. Dokážou totiž náklonnost někdy až dojemným způsobem opětovat a často se promítne i do jejich dovedností. Třeba dívka, která nemluví, přišla jednou do školy, u dveří mě objala kolem krku a řekla zcela zřetelně: „Ahoj!“ Musím říct, že mi tehdy vhrkly slzy do očí. Když jsem se ostatních ptala, zda někdy takto pozdravila, dostala jsem zápornou odpověď. Začala jsem tedy pracovat na tom, aby zdravila i další lidi. Ke konci školy již po cestě do třídy na vyzvání pozdravila pracovnice, které míjela, a odpověděla na pozdrav žákům ve třídě.

Poznala jsem, že pokud se člověk obrní proti skepsi a vytrvá v úsilí, pak i minimální úspěch dítěte může přinést obrovskou radost a člověka nabije k další aktivitě.

Proti rodičům mých žáků jsem byla ve výhodě, že jsem nebyla zatížená péčí o postižené dítě v osobním životě, že jsem mohla ke svým žákům přistupovat srdečně, ale zároveň s profesionálním nadhledem nad jejich postižením.

Všem rodičům postižených dětí bych přála, aby měli tu sílu nadmíru své dítě nelitovat, byli ve svém výchovném působení důslední a vytrvalí a aby měli možnost zažít tu obrovskou radost, když je jejich dítě najednou překvapí něčím, o čem ani netušili, že umí.

Věra Radová, bývalá zaměstnankyně, červen 2011

Chuť pomáhat

K práci s osobami s mentálním postižením mě vedla zvědavost a také snaha o studium psychologie. Nejprve jsem přijala nabídku svého spolužáka z gymnázia a dojížděla pracovat na brněnskou Kociánku, kde byl kromě školy i internát pro mládež s tělesným postižením – obdoba pražského Jedličkova ústavu. Dostat se na VŠ nebylo tak snadné při možnosti podat jednu přihlášku ročně. Proto jsem přes týden pracovala v dělnické profesi a o víkendech dojížděla na internát, kde byla každá ruka dobrá, zejména pokud se vyjíždělo na akce mimo ústav. Byla to však jen jakási vytrženi jak klientů, tak i mě samotné ze všedního stereotypu a náhled něčeho nového a neobyčejného. Zpestření pro obě strany – nic víc. Chyběla mi systematická práce a vůbec samotný základ, na němž by se dalo v péči o osoby s postižením stavět.

Naprosto nečekaně jsem dostala nabídku pracovního místa sanitářky v Domově svaté Rodiny, který se právě otevíral. Do týdne jsem opustila svoje stávající zaměstnání a s velkou zvědavostí, elánem a vizí, kolik příležitostí se mi otevírá, jsem nastoupila na chlapecké oddělení. Moji kolegové byli lidé mladší než já, bez jakékoliv pracovní zkušenosti, neboť právě opustili střední školy, a mojí nadřízenou byla sestra Akvinela, která jako jediná oplývala bohatou praxí a zkušenostmi v péči o postižené, což mohu zpětně ocenit až nyní. Tenkrát na začátku jsme totiž všichni „vláli“ od klienta ke klientovi a zkušenosti sestry Akvinely jsme vnímali spíše jako přísné výtky. Vpravdě myslím, že nikdo z nás netušil, do čeho jde, do chvíle, kdy nastal ten okamžik, že se v jedné místnosti sešlo deset chlapců a mužů s různým fyzickým a mentálním postižením a porůznu se dožadovali svého.

Tváří v tvář každodenní realitě vzaly záhy za své teoretické poučky a definice mých psychologických knih. I těch, které se dostaly tak daleko, že nastiňovaly a připouštěly i otázku osob s mentálním postižením – psal se rok 1991 a literatura nebyla v tomto směru ještě tolik dostupná jako dnes. Velkou výhodou bylo, že jsme byli ve službě vždy dva a přes poledne čtyři, takže tíha toho všeho, co se na nás valilo, se rozdrobila mezi nás a byla stokrát menší. Vždy byl někde poblíž kolega, který pomohl, jak uměl. Měla jsem to štěstí, že moji kolegové se pro tuto práci dobrovolně rozhodli a měli chuť pomáhat. Přes všechna nedorozumění, která plynula z nevědomosti, tu byla dobrá vůle a pracovitost. Právě souhrnu kolektivu na oddělení jsem vnímala jako velké plus a začátek cesty k vytváření pohody mezi klienty. Sestra Akvinela po celou dobu trpělivě, avšak často důsledně lpěla na pořádku a na tom, abychom se maximálně věnovali klientům. Zároveň však dokázala poradit, případně nabídnout pomoc odborníka. Kdo chtěl, mohl této pomoci využít a dozvědět se alespoň zkušenosti někoho povolného. V samých začátcích to byl nepřetržitý proud informací a velmi hmatatelných vlastních zážitků.

Než se člověk pořádně rozkoukal, uběhl rok. Na oddělení se alespoň částečně ustálil řád, o který sestra Akvinela tolik usilovala a jehož význam pro klienty nám tolik unikal.

Ani klienti samotní nezůstávali pozadu a „vyučovali“ nás. Čemu například? Na prvním místě rozhodně trpělivosti. Jestliže každý den totiž obouváte botičku malému Péťovi a on vám ji vykopne daleko do pokoje, a ne jednou, ale dvakrát, třikrát a vy se můžete vztekat, jak chcete, a víte, že bos jít nemůže, a Petr se směje a hučí, protože mluvit neumí, tak za pár dnů se už nevztekáte, ale vymyslíte, jak to udělat jinak a v klidu. O výcviku trpělivosti by se dala napsat dlouhá řádka příběhů. Každý z chlapců ji potřeboval a každý měl svoje „výcvikové“ metody. Také zodpovědnost přišla brzy na řadu. To když vám klient spadne ze schodů, tak už si příště opravdu pojistíte, aby pro jeho dlaň byla vždy vaše ruka volná. A pro každého klienta musel mít člověk oči, protože každý dokázal překvapit svojí vynalézavostí.

Bylo nutné také vymezovat jasná pravidla mezi námi všemi. Zcela kamarádský přístup se totiž naprosto míjel účinkem. Klienti byli zmatení a nechápali, kde kamarádství končí a kde začíná autorita. Viděno zpětně, neměli jsme v tom jasno ani my.

Teprve když se v posledních letech – často s příchodem nových pracovníků bez zkušeností – ohlížím zpět, uvědomuji si, že to s námi sestra Akvinela neměla lehké a také to, že největší trpělivost měli klienti, protože se nevzdali při prvním neúspěchu a učili nás nejen vidět otevřenýma očima, ale i naslouchat a otevírat srdce. Tuto skutečnost si však člověk uvědomí až s léty, až když jej opustí zmatek.

Já sama jsem měla vždy tu možnost mít někoho nablízku, když jsem si nevěděla rady. Nepřijímala jsem slepě všechny informace, ale díky tomu, že nás na péči a podporu bylo vždy více, byla možnost konfrontace. A touto cestou velice pozvolna a za mnohých omylů, s laskavou podporou klientů, jsem mohla postupně „dozrávat“.

To, co mi dala práce v Domově svaté Rodiny, lze shrnout:

- O svojí práci mohu mluvit s nadšením, protože mě baví, protože mám čas na odpočinek, protože nejsem rodič postiženého dítěte. Mám vždy nablízku někoho, kdo mi může podle svých možností pomoci nebo mě vyslechnout.
- Mnohokrát se mi potvrdilo, že člověk sám nic nezmuže, pokud ho nepodpoří okolí, v mém případě pracovní tým. Ale neznamená to „strkat hlavu do písku“. Vzhledem ke zkušenostem a s vidinou vlastních začátků mohu nasměrovat ty, kteří mají dobrou vůli pomáhat. Někdy je nad všechny rady i pouhé vyslechnutí.

- Tato práce není o prosazování sebe sama, ale o pokoře, o pravdě v nás samotných. Dává nám příležitost být sám sebou. V komunikaci s klienty se nehraje na přetvářky a neupřímnost.
- Učí nás úctě k životu a k nemalé úctě k rodičům těch, kterým poskytují podporu.
- Neubíjí věčné dítě v nás, protože klienti sdělují informace viděné svými očima, a chcete-li se přiblížit a vcítit se, tak to úplně dospěle nejde.
- Otevírá nám srdce. Měla jsem termín „jít s kůží na trh“ – to když už jsem nemohla nabídnout, zejména neklidným a vzdorovitým klientům, nic než sebe samu ve smyslu objetí, pohlázení, opakování třeba jednoho slova, které mi sdělovali.
- Nemohu upřednostňovat jednoho klienta před druhým, ale musím se pozorně dívat a vnímat, komu mohu být nejužitečněji nápomocná. A musím být spravedlivá.
- Klient, který vyžaduje nejvíce péče, stmelí všechny pracovníky týmu.
- Je velmi tenká hranice mezi zdravým a nemocným.

Díky všem okolnostem jsem v průběhu působení v Domově svaté Rodiny i vystudovala – ruku v ruce s každodenní praxí. Domnívám se, že to byla nejlepší možná kombinace.

Uběhlo téměř dvacet let, klienti dospěli, zestárli, někteří odešli a užívají jiné sociální služby a někteří zemřeli. Vyměnil se několikanásobně personál. Otevřelo se více možností pro klienty a služba se musela nutně zprofesionalizovat.

Profesionalizaci vnímám jako potřebu uceleně předat informace a pracovní postupy při zachování individuálního a důstojného přístupu ke klientovi. Nikterak nevyklučuje prvotní vizi Domova – být láskyplným prostředím a podanou rukou pro osoby s mentálním postižením, které tuto pomoc z různých důvodů dlouhodobě potřebují.

J. D., červen 2011

Vzpomínky zdravotní sestry

První setkání s Domovem svaté Rodiny

Doufám, že nikoho nezklamou, ale to, že jsem tady, nebyl vůbec můj záměr.

Po skončení SZŠ jsem chtěla pracovat na jednotce intenzivní péče pro nedonošené děti, ale hlavně nejvíc ze všeho jsem si chtěla užít poslední letní prázdniny a to vedlo k tomu, že pracovní místo u milovaných miminek na mě nečekalo ...

Během prázdnin mi nabídla kamarádka možnost odjet do Prahy na duchovní cvičení (mé první v životě), které zorganizovala sestra Akvinela pro lidi, kteří měli pracovat v Domově. Zkušenost to byla velmi silná, ne zrovna příjemná, ale zůstala jsem zde.

Proč? To jsem vůbec nevěděla. Do Prahy jsem nikdy nechtěla, o práci s mentálně postiženými lidmi jsem neuvažovala. Neměla jsem vůbec žádné zkušenosti a ani vědomosti díky komunistickému školství nebyly. Měla jsem jenom vnitřní pocit, že mám zůstat a že s lidmi, o které se budu muset starat, mi bude dobře. Doufala jsem, že i já je mohu něčím obohatit. Troufám si myslet, že jsem poprvé v životě vědomě poslechla Pána Boha, protože při pohledu zpět ani nedokážu spočítat, kolik darů se mi dostalo, a hlavně život s lidmi, kteří se stali součástí mého života, mě stále nutí se sebou pracovat a bojovat se svými nedostatky, o kterých doufám, že jich bude, než umřu, o něco méně...

Sestra Akvinela

Měla jsem trochu zkreslené představy o lidech, kteří zasvětili svůj život Bohu, a sestra Akvinela byla jednou z těch, kteří mé představy formovali do reality. Byla jsem jí vděčná, že byla taková, jaká byla, hlavně to nebyla žádná hra na něco. Ona byla člověk na svém místě, což ostatně víme všichni, kdo jsme měli možnost být vedle ní. Ale ze všeho nejvíc jí děkuji za to, že si teď alespoň trochu umím představit Otcovu náruč. Když jsem za ní přišla s průšvihem (tehdy jsem si myslela, že JE TO průšvih, dnes to vidím jinak ...) a trochu se strachem z její reakce, vůbec, ale ani trochu nekárala, a věřte, že to sestra Akvinela uměla! S láskou, pochopením a podporou hleděla do budoucnosti. Sestřičko, ještě jednou děkuji ...

Rodiče „našich dětí“

Překvapilo mě, kolik odevzdanosti a vytrvalosti rodičovství obnáší. Zvláště to, s kterým se setkávám v Domově. Je to nepřeborná škála osudů, poznamenaných či obdarovaných narozením dítěte s postižením. Nevím, zda bych sama měla tolik síly. Ale co vím s určitostí, je, že vy, rodiče „našich dětí“, mě podržíte svým příkladem, když je mi někdy smutno, že nedokážu bojovat byť jen s přechodnou nemocí svých vlastních dětí. Za všechny musím zmínit pana architekta Hružzu, snad mi to nebude mít za zlé, ale před Vámi skutečně smekám. Prožil jste mnohé životní tragédie, a přesto setkání s Vámi je radostným pohlazením.

Dárci

Je před Vánoce, práce je více a já si myslím, že nestíhám. U vchodových dveří petřinského Domova zvoní stará paní. Vidím ji přes okno a nevybíhám hned, abych jí šla otevřít, ačkoliv to mám nejbliž. Napadají mě myšlenky, že určitě nese něco, co nepotřebujeme, a já jí budu muset taktně vysvětlovat, proč její dar nemůžeme přijmout, a tím budu nestíhat ještě více ...

Myšlenky dále proudí a já jdu přeci otevřít. Zdravím paní, která mi vlídně začne vysvětlovat důvod zvonění a vyndává z tašky skleničku obalenou alobalem. Tak ne staré oblečení, ale že by kafrová mast? Mé myšlenky přebíjejí reálné vnímání skutečnosti a myslím, že se mi rozšiřují oční bulvy, neboť na mast jsem nebyla připravena. I přes všechny pocity zvu paní dál a ptám se, zda se mohu na obsah sklenice podívat. Stařenka ostýchavě přikyvuje. Pomalu otvírám a ... bulvy už dál rozšířit nejdou. Ve sklenici je stočeno hodně bankovek ...

Naštěstí v tom zmatku pocitů jsem stačila paní před odchodem požádat o jméno a adresu.

Těch bankovek se do sklenice vešlo sto a do mě se dostávaly pocity viny za myšlenky, které naše setkání provázely. Paní — dárkyně zůstala naší „věrnou paní“ a hned její další návštěva směřovala za mnou. Přinesla mi bonboniéru, prý za vlídné přijetí ...

Nejen že jsem všechny povinnosti stihla, i přesto, že jsem šla otevřít dveře někomu, komu jsem podsouvala své nepravdivé domněnky, ale taky jsem pocítila na své kůži, jak se výchova mých rodičů a sestry Akvinely k účtům k druhým vyplatila. A dar, který paní přinesla, byl pro „naše děti“ darem nezapomenutelným ...

Ludmila Uhrová, Praha, 24. března 2011

Co mi Domov vzal a co mi dal?

Musím přiznat, že jsem se musela zapřemýšlet o tom, co by mi Domov měl vzít, ale přišla jsem na to, že to byly jen některé naivní představy a iluze, které má nejspíš každý mladý člověk na prahu dospělosti.

V Domově jsem začala pracovat jako osmnáctiletá, od roku 1991 do 1999 a poté krátce na přelomu 2003 a 2004 před mateřskou dovolenou. Práce u dětí byla ohromnou školou a zkušeností. Mnozí, když ne všichni, jsme byli pevně přesvědčeni, že práce s dětmi je naším posláním. S odstupem času a s jistým nadhledem vím, že zpočátku to bylo období hledání sama sebe a snahy objevit a upevnit to nejlepší co v člověku dřímá. Ztotožnění se s tímto postojem bylo důležitým momentem, kdy jsem věděla, že zůstanu a neodejdu poté, kdy vyprchá počáteční nadšení všeho nového. Pro mne osobně služba v Domově znamenala setkání s bližním v praktické a reálné podobě. Bez víry, která do mého života vnáší radost, sílu a svobodu, by byl tento druh práce nepochybně obtížnější.

První roky v Domově byly plné elánu, radosti a učení. Žádný z pracovníků neměl osobní zkušenosti s dětmi s postižením, a tak jsme se učili od řeholních sestřiček, které nám zpočátku byly hlavní oporou při výchově. Byl to čas ohromného nadšení, kdy jsme každý den ještě dlouho po službě probírali události dne. Pracovníci se téměř nestřídali, celý dům byl jako jedna velká rodina. S odstupem doby nastala poněkud větší fluktuace zaměstnanců a služba byla trochu náročnější a únavnější právě v důsledku stálého zacvičování nových kolegů. Zdravé a vytrvalé jádro však stále existovalo a zajišťovalo dětem pocit domova. I po několikaleté odmlce, kdy jsem se vrátila ze zahraničí a nastoupila znovu do Domova, jsem zjistila, že toto pomyslné jádro stále existuje a podpírá chod celého domu.

Za dobu svého působení v Domově jsem zažila spoustu hezkých, ale i těžkých chvil. Bylo náročné prožívat s dětmi jejich nemoci a bolesti, cítila jsem se jako matka, které onemocní dítě. Všechny pocity byly intenzivní, přestože jsme rodiče pouze zastupovali. Velmi silné byly také radostné chvíle, ze kterých jsem čerpala sílu. Snad nejsilnějším momentem byl den, kdy jsme sledovali televizní pořad o lidech na invalidním vozíku a po skončení vysílání mi jedno z „mých“ dětí povídá: „Ivanko, mě je tak líto těch dětí, oni jsou nemocný.“ Děti, o které jsem se starala, byly svým způsobem šťastné a spokojené.

Je nutné předeslat, že celé dílo bylo zaštitěno osobností sestry Akvinely, kterou jsme důvěrně nazývali láskyplnou autoritou. Její přítomnost dávala celému chodu Domova nezaměnitelnou atmosféru a pro rodiče dětí byla úhelným kamenem důvěry. Věřím, že skutečnost zbudování Domova na křesťanských základech byla jedinečná, nezaměnitelná a zcela esenciální dominanta celého projektu. Služba potřebným v duchu evangelia byla a je výzvou i cílem.

Ivanka Vodenková-Parikrupová, 2005

Síla k práci v Domově

V Domově Svaté rodiny jsem už 14 let, nyní pracuji jako zástupce ředitele v oblasti péče o klienty. Nastoupila jsem v roce 1991 jako zdravotní sestra, což je moje původní profese. Tehdy jsem pracovala v jeslích. V tom porevolučním kvasu jsem se dozvěděla, že nějaká řádová sestra chce něco zařídit v prázdných jeslích na Petřínách a jestli jí bude možno pomoci v jejím podnikání. A shodou okolností jsem spolupracovala s psychologkou, s kterou jsem se spřátelila a která měla postižené dítě v Horní Poustevně. Nabídla mi, že mne se sestrou Akvinelou seznámí.

Moje první setkání se sestrou Akvinelou bylo naprosto vypovídající. Já bych to nazvala tak, že ona je žena činu. Navštívili jsme ji v budově bývalých jeslí, kterými nás provedla neuvěřitelným tempem řádová sestra, která byla v holinách, přidržovala si ty svoje vykasané sukně a běhala po místnostech. Já jsem jesle dispozičně důvěrně znala, věděla jsem, kde co je. A ona říkala přesně, co kde bude jinak. Měla naprosto jasno. Jak jsem byla zvyklá, že nic nejde, že všechno dlouho trvá, tak jsem si říkala: ubohá žena, jaké ona má veliké představy, bude to mít těžké. Ale nabídla jsem jí, že kdyby potřebovala, tak by se mohla na mne obrátit, že bych jí ráda pomohla alespoň s kontakty.

Pak uplynul víc než rok a přítelkyně psychologka mi řekla: „Dneska otevírají na Petřínách Domov. Pojď, půjdeme se tam podívat.“ A já jsem vešla do těch jeslí a všechno tu bylo skutečně tak, jak říkala sestra. Bylo to čistoučké, neobyčejně příjemné, útulné. Ten první dojem byl, jako když člověk přijde k někomu domů. Ale co bylo zvláštní a co si navždy zapamatuji, byl můj zážitek úzkosti nebo silného soucitu. Nikdy jsem se předtím nesetkala s tolika postiženými dětmi. A všichni měli obrovskou radost. Míchal se tu šťastný pláč rodičů, jejich smích a různé projevy spokojenosti, lze říci i štěstí. A tak jsem procházela tímto prostředím a říkala jsem si, to je teda síla, ona to dokázala. Sestřička byla obklopena lidmi, potkaly jsme se někde nahoře a ona mne najednou vtáhla do místnosti, kde je dnes šicí dílna a říká mi: „Tak co, půjdete k nám dělat?“

„Ne, v žádném případě. Nevím, neznám, nepůjdu. Já Vám pomůžu se vším, ale pracovat tady nemůžu.“ S tím jsme se rozešly. Po čase se ozval telefon na moje pracoviště a zase volá sestřička: „Opravdu byste to nechtěla zkusit? Potřebujeme zdravotní sestru, nějak mně to přijde, že byste to měla bejt vy.“

„Ne, opravdu, já se na to necejtím. Už jsem stará, abych začínala něco nového. Netroufnu si.“ A párkrát jsme spolu telefonovaly a na závěr jednoho hovoru mi sestra Akvinela řekla: „Až uslyšíte hlas Boží, tak zavolejte.“ A já jsem si říkala: „Co to jako je hlas Boží? Ne, já tam prostě nepůjdu...!“ V rodině jsme čekali miminko od dcery, tak jsem si plánovala jak se budu věnovat vnučeti při mé stávající práci. Ale vrtalo mi hlavou, proč mě oslovila sestra Akvinela. A říkala jsem si, asi potřebuje pomoc nebo je toho na ni moc. Tak jsme se s rodinou dohodli, že to zkusím. To ona byl ten magnet, který mne přitáhl k této práci.

Když jsem nastoupila, sestřička mne hodiny a hodiny zasněcovala do toho, co ta práce obnáší. Byla jsem zvyklá na rozpis směn, tady šlo o péči o čtyřicet lidí – obyvatel Domova. Jak jsem nastoupila, tak nastalo to, čeho jsem se nejvíc bála. Já jsem z těch dětí měla strach. Vchod do mé kanceláře byl tam, kde byli ti nejvíce postižení, agresivní, s kterými jsem neměla žádný kontakt. Jenom jsem se bála, že na mne někdo zezadu houkne huá. Když se to opakovalo, tak jsem s nimi začala jako s malejma dětma. A bylo to. Té zdravotnické práce samozřejmě byla spousta, ale nejdůležitější bylo vůbec navázat kontakt s dětma. Když za mnou někdo přišel, že se mu ten dotyčnej nějak nezdá, chová se nějak divně, tak nejdřív, co na to sestra Akvinela. Ona mne vedla celou tu dobu, učila mě to, co sama znala. Trávily jsme spoustu času po pracovní době, odpoledne, když se všechno nějak zklidnilo, tak jsme si sedly a ona vyprávěla, jak a co mám dělat a proč.

Na některé záležitosti jsme měly rozdílné názory. Ona byla z předešlého pracoviště v pohraničí zvyklá dělat všechno. Ale já jsem jí řekla: „Jsme v roce 1992, středisko je blízko, tak si zavolám doktora nebo ho odvezu, ať to udělá profesionálně.“ Postupem doby, jak už jsem se v Domově zabydlela, tak jsem měla pocit, že by do toho neměla až tolik mluvit, že je to moje odpovědnost. Každá jsme měla svou představu, někdy jsme se opravdu chytly, každá si stála za svým, ale ten výsledek nás postrčil kupředu. Taky to mne sestra naučila, že není nic horšího, než mlčky něco vykonávat a nebavit se o problémech. Ona byla taková hrozně upřímná, přímá, párkrát mě rozplakala. Uvědomuji si, že se strašně podobala mojí mámě. Laskavý, ale přísný typ. Což já jsem samozřejmě převzala taky. Má bejt jasno. Když je něco dobře, tak je to dobře, když je něco špatně, tak je to špatně, ale netahám to s sebou celej život. My jsme se třeba rozešly, já jsem se vyplakala po cestě, ale druhý den jsme se sešly a bylo všechno v pořádku.

Pro můj život bylo nejdůležitější potkat člověka, který mi ukázal, jak vypadá víra v praxi. Žít a pracovat za každou cenu pro trpícího a sílu k této práci čerpat z modlitby. S tím souvisí pak náš vztah i k našim postiženým dětem. Přála bych si, aby Domov svaté rodiny byl veden v tomto duchu.

Ludmila Ledererová, 2005

Ve službě se sv. Zdislavou

Do Domova sv. Rodiny jsem přišla jako osmnáctiletá nezkušená dívka hned po maturitě. Bylo to moje první zaměstnání. Dnes s odstupem času nemohu pochopit, kde se ve mně vzalo tolik odvahy. Když si zpětně uvědomuji, jakou odpovědnost jsme nesli za lidské životy a přitom jsme tam byli skoro sami mladí a životem nezkušení. A ještě více žasnu nad odvahou sestry Akvinely, která naopak znala všechna rizika a přesto měla odvalu nás zaměstnávat. Dnes jasně vidím, že nás vedl Duch svatý a že musela sehrát velkou roli modlitba lidí. Bez této podpory by se určitě muselo něco zlého stát. Vždyť mnoho z nás nemělo ani základní zdravotní nebo pedagogické vzdělání. Sestřička měla jediná 2 kritéria pro výběr personálu. Museli jsme mít vztah k postiženým dětem a dobou vůli poctivě pracovat. Já jakožto Zdislava jsem byla přidělena na oddělení pojmenované po mé patronce sv. Zdislavě. Na tomto oddělení žila děvčata dost mentálně postižená, ale fyzicky byly mnohé z nich velmi silné. Dostala jsem zde tvrdou školu. Musela jsem se naučit přemáhat a překonávat sama sebe i ovládat svůj strach. Některá děvčata bylo nutné krmit přebalovat, koupat, oblékat. A často to nebyl ten nejlepší pohled pro oko. Naučilo mne to ale jedné pro život důležité věci. Mnohokrát se mi už hodila, totiž, že když je něco potřeba, tak zatnu zuby a jdu to udělat bez ohledu na to, co to je. Jsem moc ráda, že touto zkušeností prošel i můj manžel. Často slýchávám od svých kolegyně maminek, co vše by jejich manžel neudělal, protože se mu to hnusí. Např. přebalit pokakané dítě je pro některé muže nadlidský úkol. V duchu si vždy říkám, poslala bych je na týden do Domova sv. Rodiny. Tam by dostali takový výcvik, že přebalit miminko by jim pak přišlo jako úplná slast. Ale zpět k tématu. Po nějakém čase jsem byla převelena na oddělení sv. Vojtěcha – k chlapcům. Ti chlapci byli skoro všichni starší než já a často to byli pořádní chlapi. Často mě napadlo, že kdyby na mě některý z nich zaútočil, tak bych se neubráníla. Ale i zde působili andělé strážní na jedničku. Práce na tomto oddělení mne uspokojovala mnohem více, protože zde spočívala ve větší míře na pedagogické činnosti a k té jsem odjakživa lnula více. Ráda vzpomínám na to, jak jsme s kluky zpívali a oni hlava nehlava mlátili do různých nástrojů. Na poslech to bylo sice příšerné, ale naše radost a nadšení z hudební produkce mnohonásobně převýšily tento drobný nedostatek. Také jsme měli moc rádi vycházky do obory Hvězda.

Nevím, co bych zde ještě uvedla. Zážitků je mnoho. Velmi si cením všech zkušeností, které jsem za toto období získala. Netvrdím, že to bylo vždy jednoduché, ale zpětně oceňuji zejména ty zkoušky, kterými jsem musela tenkrát projít, protože život není často jednoduchý a tato zkušenost mi už mnohokrát pomohla.

No a to nejlepší jsem si nechala nakonec. Za službu, kterou jsem zde odvedla, mne Pán Bůh odměnil mírou vrchovatou a natřesenou. Dal mi zde poznat mého manžela a to je ten největší dar, který mi Domov sv. Rodiny dal. Dnes máme 4 děti a díky zkušenosti, kterou jsme v Domově prošli, si uvědomujeme, jaký dar to je, že jsou zdravé.

Na závěr bych touto cestou velmi ráda poděkovala všem, kteří po nás převzali štafetu a popřála jim, aby tato služba přinesla do jejich života takové plody jako do našeho. Ujišťuji všechny, že naše získaná zkušenost nás naučila správně se orientovat v životě a přála bych, aby mladí lidé prošli podobným životním výcvikem.

Zdislava Hoffmanová s manželem, 2005

Pomoc dávat a přijímat

Do Domova sv. Rodiny jsem přišel jako praktikant Vyšší odborné školy sociálně právní. Zprvu jsem byl zdejším prostředím doslova šokován, jelikož jsem do té doby (výjimečně) s mentálně postiženými nepřišel do styku. Pamatuji si, jak jsem první den opouštěl své svěřence s velkou úlevou, že to mám „za sebou“, že mě čekají už jen čtyři dny praxe. V průběhu jsem však začal poznávat, že tato práce obnáší něco nepopsatelného – možná vnitřní uspokojení z pomoci druhým, poznání přátelství, setkávání. Velice mě také oslovila práce nebo spíš poslání sestry Akvinely, která Domovu dodávala atmosféru, přátelství a pokoje. Na konci praxe mě sestra oslovila s nabídkou práce u nich a tak jsem začal v Domově pracovat při studiu.

Byl jsem zařazen na oddělení sv. Josefa, kde jsem se staral převážně o starší chlapce a muže. Věci, které mi připadaly samozřejmé, někteří tito lidé neznali, nedělali, nedokázali je. Musel jsem se naučit některé z nich krmit, přebalovat, vykoupat je, posloužit na toaletě. Má práce spočívala také ve výchovné činnosti, v mém případě při arteterapii. Vše jsem nakonec dělal se samozřejmostí a dokonce s nadšením.

Je těžké odpovědět na otázku, co mi práce v Domově vzala. Nevím, domnívám se, že naprosto nic. Tato práce mi jen dávala. Poznat cizí utrpení, poznat, jak je skvělý pocit z pomoci druhým. Poznal jsem, že dokážu pomoc dávat i přijímat. Získal jsem zde hodně nových přátel, jak klientů tak kolegů, se kterými se setkávám dodnes. S některými z nich mám tu čest se přátelit. Tato práce mi dala poznat sestřičku Akvinelu – pro mě skvělého, Bohem obdařeného člověka. Od ní jsem se naučil, co to znamená „milovat bližního svého“ – a to se vším všudy – s jeho dobrými i špatnými stránkami. A také mi tato práce ukázala cestu k Bohu.

V současné době pracuji jako sociální pracovník ve Fondu ohrožených dětí, kam jsem nastoupil po delších peripetích se zdravotním stavem. Tato práce mne také uspokojuje, velice mne těší, ale stále vzpomínám na to, že jsem se cítil „užitečnější“ v Domově, kde jsem, s prominutím, utřel klientovi nudli, namaloval s nimi obrázek a viděl jsem výsledek ihned – někoho jsem potěšil, pomohl mu. Na rozdíl od své současné práce, kde se na dobrý výsledek práce čeká dlouho ... někdy se nedočká. Čeho jsem si také vážil bylo pochválení mé práce, poděkování, což v současném zaměstnání příliš nepociťuji. V Domově jsem cítil větší podporu, jistotu.

Na závěr Vám chci, moje milá sestřičko Akvinelo, upřímně poděkovat za vše, co děláte a za vše, co jste udělala pro mě. Jsem nesmírně rád a vděčný Bohu, že Vás mohu počítat mezi své přátele.

Petr Šůcha, 2005

Design: © ANABYS, s.r.o.

Tisk: Tiskárna Daniel s.r.o.

Jazyková úprava: Kristina Hrušková

Fotografie: © Marie Šandová, Vlastimil Malý, archiv rodičů

Příloha: Film „Zlatá nit sestry Akvinely“

Náklad: 500 ks

Praha 2011